

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Martie 2021 (Anul XIII) Nr. 145 (3/2021)

BOEM@

Martie 2021 (Anul XIII) Nr. 3 (145) - 42 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **A.S.P.R.A.**

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

3 / 2021

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă, Paul Sân-Petru, Denisa Lepădatu, A.G. Secară, Grigore Grigore, Dan Ion Sanda, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Carmen Racoviță (București), Mircea Marcel Petcu (Tulcea), Lidia Grosu (Chișinău), Dumitru Anghel (Brăila), Petru Jipa (Germania), Melania Cuc (Bistrița)

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul **www.boema.inforapart.ro**

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,
petrerau@yahoo.com

Telefon: 0726 337376, 0740 596225

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regimentul 11 Siret, Nr. 17, Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.
o Materialele trimise la redacție trebuie să fie în format electronic (Word, RTF etc.) și să conțină diacritice.
o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional articole apărute anterior în alte publicații (inclusiv pe internet).

Literatură și Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Mihail Gălățanu (p.3), Grigore Grigore (p.14), Alensis de Nobilis (p.15), Dorian Marcoci (p.21), Caliopi-Alina Dinu (p.27), Vasile Dan Marchiș (p.30), Sandu Teodor (p.31), Eugenia Rada Ionită (p.32), Gelu Dragoș (p.40)

Proză: Cătălin Rădulescu: De veghe la monumentul cu eroi (p.22) / Informații în răpel (p.24) / Strategii (p.25), Flori Bungete: Întâlnirea (p.28)

Cronică de carte: Tănase Dănăilă: Mandylion, antologie de poezie de Ignatie Grecu (p.13), Diana Trandafir: "Contre-jour", o poezie construită din umbre și din cioburi (p.16), Virginia Chiriac: Coriolan Păunescu: Impulsurile ierbii (p.18)

Eseu: Iulia-Maria Cihorean: Structura temporală în romanele "Zmeura de câmpie" (Mircea Nedelciu) și "Căderea în lume" (Constantin Ţoiu) (p.7), Petre Rău: Concepte matematico-filosofice în poezia lui Nichita Stănescu (p.35)

Note de lectură: Ionel Necula: Janine Vladislav - o prozatoare crocantă și cu fistic (p.19), Virgil Pavel: Mărturie împotriva uitării, de Bucur Costin (p.33)

Interviu: Florina Zaharia: Scrisoteca 15, invitat Denisa Lepădatu - Inimă și creier (p.10)

Filosofie: Ionel Necula: Noica și refuzul soarelui (p.4)

In Memoriam: Ion Barbu: Versuri din volumul "Joc secund" (p.9)

Traduceri: Paul Verlaine: Versuri (p.12)

Dedicatie: Petre Rău: Cele mai duioase poezii despre mama (p.6)

Anunț: Redacția: Festivalul Internațional "Lucian Blaga", ed. a XLI-a

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.41)

Grafică:

Coperta I: Adrienn Ecsedi - Snowdrop

Coperta IV: Colecția InfoArt - Poveste cu ghiocei

Interior: Grafică de Carmen Racoviță

www.boema.inforapart.ro

Mihail GĂLĂȚANU

CE FRUMOASĂ E FEMEIA (I)

Ce frumoasă e femeia în care
am nimerit! Cum am nimerit io
tocmai
într-o asemenea
femeie?
Nici nu-mi aduc
Aminte.
Ce frumoasă e femeia în care stau. N-am să ies din
ea niciodată – și totuși...
Sâni rotunzi, ca niște farfurii zburătoare.
Iar șoldurile se învârtesc singure pe masa de lucru a
olarului.
Părul, ce fantasmă binefăcătoare.
Iar ochii mă privesc
de dinlăuntru de lingoare.
Ar putea să mă învețe
dansul
chiar fără să-l știe.
Ce frumos e pântecul
fără de care
privirea mea nu s-ar arunca.
Ce frumos e vântul
Care în jurul ei adie.
Ce frumoasă e femeia în care am murit.

SE-ARATĂ CERUL NAȘTERII MELE

Se arată cerul nașterii mele.
Stea lângă stea, spuzire de stele.
Văd, departe, Centaurul și Casiopeea. Balanța, Spica,
Temida și Leul, Leul atotputernic. O sută șazeci și
patru de stele. Cubul, a optsprezecea carte de Tarot
și, o, luna, enigmă!
Cedru, santal, mosc, scorțișoară, aga, sardonix, jasp
și malahit, nefrit, cu greierele drept totem.
Și psihopomp, și efrin.
Fecioara, strângătoare de spice.
Secerătoare. Dar și moartea-i o secerătoare
și, încă, oho, ce secerătoare.
Se apropie membrele mele unele de altele și se
strâng. Ochii încep, încet, imperceptibil, aproape
imperceptibil, să se rotească-n orbite. Carnea prinde
Să mă furnice, ca și cum m-ar mișuna, m-ar fremăta,
febrile, o mie de termite.
Se arată cerul nașterii mele,
Ca o vestire. Ca o premoniție.
Lipide pigmentînd o calviție.
Un cer pișcat de vărsat.
Ca un obraz trist, de copilă. Hic et nunc. Începe să se
scrie, acum și aici, cartea mea, filă cu filă.

ÎMPOTRIVA MORȚII MAMEI MELE.

MAMA MEA N-O SĂ MOARĂ NICIODATĂ.
ȘI MAMA MURI, ÎNSĂ FOARTE PUȚIN.

Mama mea n-o să moară niciodată.
Cum o să îmbătrânească un ochi al ei, repede voi
veni io
Și voi întineri pleoapele.
Cum fața ei o să se zbârcească, iute voi trimite
zugravii,
Să o zugrăvească.
Fără preget și fără șovăire, cei mai mari pictori voi
alege
Și-i voi trimite
Corpul său minunat să restaureze,
Frescă lângă frescă,
Precum frizele antice,
În poduri secrete, naosuri, atice.
Mama mea n-o să moară niciodată,
Eu însumi am s-o înghit, bucățică cu bucățică.
O voi sorbi și o voi scuipa la loc,
Mai frumoasă
Și mai curată.
Stropi-o-voi cu isop.
Și mai pogan se va albi.
Mama mea n-o să moară pentru că eu mă voi duce
acolo și
Mă voi ruga și rugăciunea se va face din nou, la
loc, mama mea.
Mama mea nu va avea cum să moară
Pentru că eu mă voi duce și mă voi face air-bag
În fața accidentului fatal. Mă voi duce și voi muri,
de fiecare dată, în locul ei.
Mă voi duce și o voi întineri metodic,
Apă vie îi voi aduce,
De acolo de unde se bat dealurile în capete,
Munții în cruce.
Pe oricine care mi-ar spune că mama mea va muri
Îl voi căsăpi. Îl voi săra cu sarea cea mai grunțoasă
și cea mai barbară
Și capul i-l voi pune înăuntru unui butoi,
Într-o mare de vin,
De vin și de pască.
Și mama muri, însă foarte puțin.

Ionel NECULA

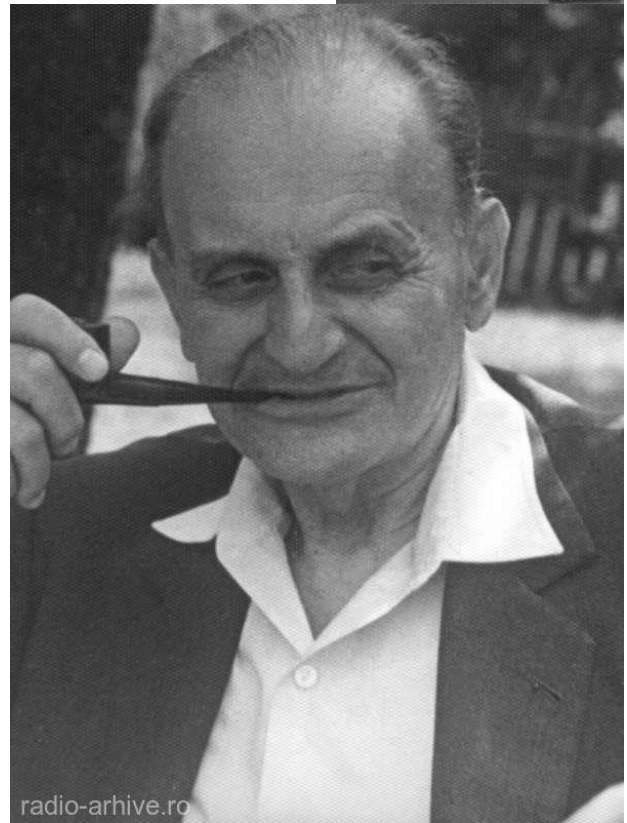
Noica și refuzul sociului

Multă vreme, decenii la rând, în anii odioasei dictaturi comuniste, diaspora românească, mai cu seamă cea din Franța, căuta și în România un dizident cu notorietate, cu autoritate cărturărească recunoscută și cu trecere în lumea liberă. În Rusia sovietică devenise foarte vocal neobositul om de știință Andrei Saharov, mai apoi Soljenițan, în Polonia se remarcase Lech Walesa și sindicatul Solidaritatea pe care îl crease din capul locului ca pe o organizație contestatară, în Jugoslavia Milovan Djilas, în Ungaria, protestatarii se manifestau fățiș și destul de vocal în exil numai România rămăsese fără un dizident cu notorietate, un purtător de drapel în spatele căruia să se încoloneze numeroșii nemulțumiți de care era plină țara.

A fost România o țară conformistă și lipsită de reacții curajoase și riscante la adresa regimului totalitar? Nici vorba, Doina Cornea, Paul Goma, Mihai Botez și încă mulți alții au dat dovadă de o cutezanță incredibilă prin reacțiile lor publice privind felul discreționar cum perechea prezidențială hotăra destinul României, numai că ele nu s-au articulat într-o mișcare de masă și n-a generat o acțiune cu audiență și cu prelungiri în straturile sociale, care să le confere susținere și să producă îngrijorare la vârf. Adevărat este că și securitatea românească a fost mult mai odioasă și mai de temut decât suratele ei din celelalte țări comuniste. Consuma, e drept, o halcă gene-roasă din anemicul buget național dar râvna cu care descoperea dușmani ai poporului peste tot trebuia compensată.

Situația devenise iritantă și stânjenitoare. Mai ales diaspora românească era deseori ridiculizată pentru inerția și lipsa de reacție a celor din țară la toate nesăbuițele perechii prezidențiale. Toată atenția era îndreptată spre Noica – singurul care putea să-și asume rolul unui Saharov valah și filosoful a înțeles din capul locului intențiile celor din exil. Fiecare nouă descindere în Occident a filosofului era așteptată cu alte nădejdi reînnoite și întâmpinată cu alte îndemnuri și provocări. Nu știu când voi ajunge și cât voi sta prin preajma voastră, îi scria Sandei Stolojan la 8 iunie 1982, înainte de ultimul salt în necunoscutul gândului propriu *A veni la Paris, comentează* translațoarea de la Palatul Quai d'Orsay, *ar însemna să se expună celor ce ar vrea să-l convingă să-și asume rolul pe care l-a respins până acum: să coboare în arenă, să facă un gest istoric tip Saharov. (...) Dinu Noica consideră că are alte obligații față de cultura română și față de el însuși (Nori peste balcoane, Editura Humanitas, București, 1996, p. 134).*

Se-nțelege că fiecare nouă descindere în Paris și fiecare nouă întâlnire cu prietenii săi înstrăinați însemna alte discuții și alte încercări de a-l convinge că a venit vremea unui gest eroic. De fapt, lucrurile fuseser clarificate încă din 1972 când Noica i-a primit pe toți – chemați și nechemati - în salonul verișoarei sale căsătorită la Paris și, înainte de a i se adresa întrebări a cerut un răgaz de jumătate de oră să se explice. Momentul, altfel bine regizat, n-a mai fost o întâlnire prietenească, ci un fel de ședință solemnă. Ce le-a spus celor prezenți în acest cuvânt prefațatoriu? Transcriem din jurnalul Monicăi Lovinescu: *Intrarea lui Noica (în sală, ad.n.), ar fi putut destinde atmosfera. Dimpotrivă, a solemnizat-o. O acurtă îmbrățișare mai curând schițată, și*

radio-arhive.ro

Filosoful și eseistul Constantin Noica

apoi direct la catedră. Eram cu toții, oameni maturi, dar ne-am purtat imediat ca la școală. Ne-a invitat să ne așezăm. Am făcut-o. Ne-a rugat să ascultăm jumătate de oră, să ne spună ce are de spus, apoi fiecare vom dispune de 5 minute pentru a ne exprima rezervele pe care e bine să le notăm pe carnet ca să fim siguri că rămânem la obiect. Ne-am scos carnetele și pregătit stilourile. Un rest de luciditate m-a făcut să descopăr nu fără uluire că situația îmi convenea, de la Universitate nu mai cunoscusem acest tip de emoție. Noica mă întinerea deci considerabil, lăsându-mi senzația că în fața lui nu poți fi decât student, ucenic sau discipol. Mă și pșregăteam, blând, să devin așa ceva. Noica ne-a mulțumit pentru gestul de acum 10 ani (este vorba de tentativa celor din exil de a cumpăra libertatea lui Noica și scoaterea lui din țară. Acțiunea urma să fie intermediată de cel care era supranumit Șacalul și care mai făcuse astfel de intervenții pe lângă guvernele altor țări comuniste, evident, în schimbul unor mari sume de bani. Suma pretinsă pentru cumpărarea lui Noica era enormă, dar a fost strânsă până la urmă, prin contribuția substanțială a lui Ion Rațiu, Mircea Eliade, a leruncilor și a altor binevoitori din cadrul exilului românesc. Despre această tentativă, eșuată în cele din urmă, vorbește și Ion Rațiu în jurnalul său, publicat postum de fiul său la Editura Corint în 2016). Noica aflase de această de această tentativă, dar, cum a urmat o lungă perioadă de detenție, n-a avut nici o ocazie să mulțumească celor implicați). dar - a adăugat el - dintr-o crecitudine liminară trebuia să ne ajute a-l coborâ de pe statuia pe care i-o ridicasem. În acest sens a și scris articolelele pro-marxiste din Glasul patriei, ca să nu ne facem din el un idol.

(continuare în pag. 5)

Nu credea în altă rezistență, mai precizează Monica Lovinescu, decât prin cultură. De fapt dăinuie și nu rezistență. Dăinuie prin cultură. (La apa Vavilonului, vol 2, p.186). Faptul că regimul îl lăsa să-și scrie și să-și publice lucrările i se părea suficient. Învățase din detenție că trebuie să se declare mulțumit cu cât i de oferea. Rațiunea era simplă și până la un punct corectă. Regimurile trec, se primenesc, dar cultura rămâne, traversează veacurile și se fixează-n veșnicie. Dar cultura vizată de Noica era total diferită de surrogatul proletcultist impus de noul regim comunist.

Constantin Noica în cămăruța de la Păltiniș

Așa era Noica și așa a rămas în conștiința celor care l-au cunoscut și i-au stat prin apropiere. Extrăgea dintr-un lucru sau dintr-un fapt de viață doar partea pozitivă și făcea abstracție totală de ceea ce conținea o nuanță respingătoare de oroare, de negativ. Chiar noul regim era privit dintr-o perspectivă generoasă și, în timp ce mulți din generația lui încercau o rezistență în munți, el căuta punțile prin care s-ar putea conecta la imperatiivele lui. În răspunsul său la scrisoarea lui Cioran publicată în N.R.F – scrisoare confiscată de securitate la percheziție și folosită în rechizitoriu, scrisoare rămasă necunoscută până la revoluția din decembrie își exprima deschis dorința de a colabora cu noul regim. Tu știi, îi răspundea scepticului, că suntem câțiva ce se refuză în principiu ideii de colaborare, dar chiar și noi am ajuns la gândul că se poate perfect colabora cu marxismul, și anume în chip marxist, de pe poziții contradictorii. Am și sugerat acest fel de colaborare, dar n-a fost încă acceptat (Istorie și utopie, Humanitas, 1992, p.156).

Cum să-l accepte? Marxismul nu era o doctrină filosofică asemeni celorlalte viziuni cunoscute în istorie, ci o dogmă infailibilă și definitivă în care nu trebuia schimbat nici măcar o literă, decât cu riscul de a fi considerat deviaționist. În timpul detenției i s-a oferit posibilitatea să citească 17 volume din seia completă a operelor lui Marx și Engels. Ce ai face dacă ai fi liber? – l-a întrebat colonelul anchetator în timpul când se pregătea eliberarea tuturor deținuților politici. Mi-a trecut o clipă prin minte să spun: Aș citi al 18-lea volum din Marx și Engels, dar m-am temut să nu mă considere provocator. Oricum, deschiderea sa generoasă față de partea pozitivă a lucrurilor n-a fost așa de puternică încât să accepte propunerea de a deveni colaborator și agent al

securității, iar dacă a scris **Rugați-vă pentru fratele Alexandru** a făcut-o tot din perspectiva convingerii pozitive, că identitatea poporului rus, cu mujicii, cu evlavlia lui pravoslavnică și cu supușenia lui față de tătucul din fruntea statului merită și un cuvânt de apreciere. Cum să te rogi pentru fratele-călău, fără a risca să participi la schinguirea victimei, se întrebă Monica Lovinescu în aceeași pagină în care consemnează întâlnirea cu Noica.

Există, firește, o explicație. Fratele Alexandru evocat de Noica nu este kaghebigistul feroce, tiranul sau tortionarul în fața căruia tremură întreaga ființă, ci un fel de Zosima cu înțelegere pentru om și pentru o viață în duhovnicie și pietate. Că în același cadru de viață co-există călăul și sfântul este o bizarerie pe care numai un slav cu sângele-n clocot și cu reacții imprezibile poate s-o manifeste și s-o înțeleagă.

Cioran nu i-a tradus în franceză și nu i-a publicat răs-punsul cum îl rugase Noica de teamă să nu-i producă neza-uri din partea autorităților. Abia târziu, după ce trecuse furtuna a dat peste scrisoare și-a inserat în jurnalul său intermitent aceste rânduri: am găsit în chip miraculos scrisoarea din 57 către C, o scrisoare de care aproape că și uitasem. Îmi amintesc că o trimisesem lui C. atunci ca s-o publice în N.R.F. ca răspuns la a sa – sperând că o va traduce el, cu extraordinara sa franceză – dar mi-a scris că n-o publică spre a nu-mi face rău. Încheia scrisoarea spunând je te dis une chose: tu es quelqu'un. Îmi amintesc că mi-a făcut plăcere; dar în 1972, când l-am revăzut, am uitat să-l întreb dacă mai are scrisoarea. O recitesc acum, îmi amintesc de tot ce investisem sufletește în ea, de tot ce s-a întâmplat din cauza ei, de tot ce a urmat - și mi spun: du-te dracului de viață că frumoasă mai ești! Era tot un mod de a extrage grăuntele de frumos dintr-o situație hidoasă și, la limită, tragică.

Petre RĂU

[Cele mai duioase poezii despre mama]

Mamă îți spun

mamă îți spun am devenit bolnav
de o vreme un rău în mine zace
toți doctorii din lume n-au ce-mi face
iar eu mă simt din ce în ce mai grav

le dau și bani le dau de toate cele
le cer să-și facă treaba cât mai bine
dar nu prea pot durerea să-mi aline
iar uneori le-arunc cuvinte grele

tu nu mai ești simt lipsa ta anume
iubirea cea mereu mângâietoare
pe palma ta atotvindecătoare
aș da acum toți doctorii din lume

Întregul mamă

Mama se împarte la doi
la trei și la patru
și așa mai departe
mereu fără rest.

Ce număr perfect este mama
totdeauna egală cu suma divizorilor ei!

Mama se împarte începând cu unu
și cu cât împărțitorii devin mai mulți
tot mai puțină rămâne mama.

Singura diviziune imposibilă
pentru mama
este cumplita împărțire prin zero.

Legenda mea

mamă cred că tu te-ai născut din mare
pitită după valuri ești de nu mă mai vezi
dar eu știu cum îmi alegi tot felul de gânduri
pe care le preumbli între grădina ta și biserica tatei
tare mi-ar fi plăcut să-ți fi cerut sfatul
cum ce fac cu iubirile mele
pe care umăr să le mai atârni
când să le mai împlinesc cu atâta neputință
din toate însă
tu rămâi legenda mea care nu moare

Mama mea

mama mea
cea mai perfectă dintre țărăncile lumii
mereu cu ochii în pământ
trecând prin mine

dacă nu ți-aș fi revăzut chipul
în singura mea însingurare
în dorul meu orb așternut
iarăși aveam să uit
că mai ești
că mai sunt

Rugăciune (Corolar cenzurat)

Dumnezeul meu mamă
adă pace restului zilelor mele
și nu te mai prefacă că ești departe
știu că ai plecat din cauza greșelilor mele
dar m-ai iertat de aici și de acolo și de unde ești
că nu singur m-am lăsat dus de ispite
și n-am ținut seamă de blândețea
vorbilor tale
acum nu-mi rămâne decât să
le îngrămădesc scump în textele mele haotice

Adă liniștea în cuvintele mele
să nu mai țipe la lumea din afară de mine
singurul vinovat de trădare sunt
de nesăbuiță sunt
și parcă nici nu mai sunt

Mamă
vie împărăția ta facă-se măcar de acum înainte
voia ta precum la sânul tău la fel și unde
vremelnic sunt
că mai bine decât mi-ai dorit tu nu mi-a dorit
nimeni pe lume
ajungă-mi ceasul zilelor acestea
Amin

Unu (Teorema 3)

După o idee pe care o rătăcise mama
prin fetusul de dinaintea nașterii mele
aflasem deja că aș putea să fiu un unu situat
la granița dintre haosul mic și haosul mare
baleind când într-un univers
când în inversul acestuia
când într-o lume când în cealaltă
dar cele patruzeci de clase ale mele
deveneau precum cele patruzeci de pahare
de ziua mea
incompatibile cu raiul

special pentru mine dosise mama ideea
pentru micurinel ei
ea a fost cea care mi-a spus că
numai în liniște se poate ierta
așa încât am motive să prefer ca moartea
să mă găsească
într-un coș de nuielie iubit de cântecul ei
căci ea mama mea
ardea de dorința de a spune adevărul lumii

Așa cum în lipsa numărului nu poți
cunoaște lucruri
nici ea n-a știut prin cine anume
să se facă înțeleasă
fiindcă mama mea nu știa carte

Iulia-Maria CIHEREAN

Structura temporală în romanele „Zmeura de câmpie” (Mircea Nedelciu) și „Căderea în lume (Constantin Țoiu)

Mircea Nedelciu a fost un prozator și publicist, originar din satul Fundulea, județul Călărași. A frecventat cenaclul Junimea, condus de Ovid S. Crohmălniceanu, făcând parte din grupul de poeți care au editat revista manuscris „Noii”, între anii 1970 și 1973. A debutat în revista literară „Luceafărul”, în anul 1977 cu scrierea în proză „Aventuri într-o curte interioară”. În 1981 a publicat „Efectul de ecou controlat”; „Amendament la instinctul proprietății” (1983); romanul „Zmeura de câmpie (roman împotriva memoriei)” - 1984; „Tratament fabulatoriu” (1986); „Și ieri va fi o zi” (1989); romanul „Femeia în roșu” (1990) - roman în colaborare cu Adriana Babeți și Mircea Mihăieș, precum și alte opere literare.

Mircea Nedelciu a citit în ultimii ani ai decadei a noua foarte multă proză SF la cenaclul pe care îl frecventa, Junimea. Totodată, în multe din prozele autorului („Tratament fabulatoriu”, „Femeia în roșu”) se regăsesc și diverse elemente de intrigă polițistă, acestea fiind unele dintre temele abordate de autor în scrierile sale.

Astfel, Mircea Nedelciu e considerat ca fiind „primul prozator programatic postmodernist din literatura română. Scrise într-o epocă istorică dramatică, prozele lui sunt printre cele mai coerente și mai autentice documente de însoțire ale lumii marginale din anii '80 ai secolului trecut.”¹

Opera investigată, romanul „Zmeura de câmpie (roman împotriva memoriei)” e diferită față de alte opere, pornind întâi chiar de la titlul neobișnuit, titlu despre care criticul Ion Bogdan Lefter a afirmat în prefața volumului că: „este o combinație ironic-oximoronică - căci zmeura nu crește de obicei la câmpie! - hrănește o aură simbolică obscură, la care s-ar putea ca autorul să recurgă nu pentru a stimula interpretări anumite, ci doar pentru a semnala neobișnuitul, misterul, neliniștea marilor operațiuni de recuperare/ reconstituire/ aproximare a profilurilor identitare pierdute. E strania «tufăraie» care-l atrage și totodată îl neliniștește pe copil, cu spini dar și cu fructe mici, roșii, dulci, parfumate [...]”² Tot din seria „ciudățeniilor” face parte și subtitlul operei „roman împotriva memoriei”, care este: „un titlu neobișnuit [...]”³ Ion Bogdan Lefter oferă niște ipoteze de interpretare privind acest *împotriva* din subtitlu. O primă variantă ar putea fi „împotriva” „a «memoriei» în sensul de depozitare a trecutului, a imaginilor noastre despre istorie, a rezumatelor schematice care iau locul complexității existenței.”⁴ În acest mod, Mircea Nedelciu nu agreează ideea de „memorie”, de trecut, alegând să cerceteze cât mai mult evenimentele ancorate în realitate. Un al doilea sens ar putea fi și „răzvrătirea” autorului față de

evenimentele relatate în mod glorios de regimul comunist privind istoriografia oficială, care a fost „un constructor de imagini eroice ale trecutului local.”⁵ Subtitlul se mai poate interpreta și în relație directă cu latura epică a scrierii. Astfel, „personajele explozează trecutul, însă fără mari succese, descoperind doar fragmente, frânturi de idei, semnificații incomplete, departe de «Adevărul» major al istoriei. [...] Ele se luptă cu propria «memorie» precară, pe care ar dori s-o întregească, fără ca așa ceva să fie posibil, dar și cu aceea colectivă, ultrareductivă, falsificatoare [...]”⁶ De asemenea, un alt element „ciudat” în romanul lui Nedelciu este și numerotarea capitolelor care se realizează cu litere de la A la Z. Această „numerotare” era - sau poate mai este și acum - folosită pentru țintele de tragere, pe care soldații, antrenându-se, le perforau cu gloanțe: A, B, C...”⁷ Totodată, aceste titluri conțin și niște subtitluri, unde se găsesc diverse substantive ce denumesc obiecte cu aceleași inițiale ca titlul respectiv, cu secvențe încărcate de sens figurat, cu diferite scrisori sau explicații din dicționar a unor cuvinte.

Desigur, cum era de așteptat, din seria „stranie” fac parte și protagoniștii scrierii lui Mircea Nedelciu, ce sunt trei la număr și care toți au același nume de familie: *Popescu*. Unul e Radu A. Grințu, cel de-al doilea e Zare Popescu și al treilea e Gelu Popescu. Numele acesta de familie sugerează banalul, cotidianul, dar și atemporalitatea acestor eroi. Sunt imposibil de plasat într-un timp precis, mai ales că aproape pot fi considerați ca niște „frați” din cauza numelui comun de familie.

Cei trei au aceleași origini incerte, îndoielnice, deoarece nu își cunosc familia. Sunt orfani, crescuți la casa de copii și sunt apropiați ca vârstă unul față de celălalt. Radu A. Grințu e născut în 1949, Zare Popescu probabil e născut în 1954, deoarece „în 1973 are un an de la terminarea liceului - deci, din 1973 trebuie scăzuți 1 și încă 18,” iar Gelu Popescu e „cu un an mai mic.”⁸ Așadar, încă de la debutul romanului se regăsesc numeroase incertitudini, insecurități și neclarități privind structura, personajele, timpul petrecerii acțiunii și desfășurarea acțiunii propriu-zise.

Romanul este scris la persoana a treia, fiind o înșuruire de evenimente, amintiri și fapte care nu au loc într-o manieră cronologică. E o serie de montaje, o explorare continuă a trecutului pentru a clarifica situația prezentă.

Opera debutează cu amintirea unei zile de vară, însă fără a fi precizat clar un an ca să putem să plăsam acțiunea într-un timp definit „Își mai amintea de curtea unei case la țară, o curte uriașă, un maidan aproape. Vara, bălăriile o podideau și o transformau într-o pădure de nepătruns [...]”⁹ Această imprecizie continuă și e frecventă în toată scrierea aproape, pentru că mereu acțiunea e plasată într-un timp vag: „într-o singură zi, anume o zi de vară, lungă și cu schimbări de tot felul [...]”; „în vara aceasta [...]”; „abia în anul următor [...]”; „în această vară am participat [...]”; „într-o zi mi-a căzut [...]”; „în ziua când mi-a spus asta [...]”. Se observă

(continuare în pag. 8)

(urmare din pag. 7)

regularitatea folosirii unui adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere sau de depărtare care sugerează o apropiere sau de depărtare a vorbitorului față de un timp imprecis al vorbirii. Abia la pagina 48 apare o primă mențiune a unui an bine definit, respectiv 1973, însă și așa această mențiune e însoțită de o notă improbabilă: „Nu s-ar putea spune cu precizie dacă în seara caldă de toamnă, să tot fi fost prin 1973, pe când stăteau amândoi și-și fumau țigările după apelul de seară pe o bancă din fostul parc dendrologic devenit de mai bine de treizeci de ani curte de cazarmă [...]”¹⁰ Mai apoi, la pagina 52 apare o altă notă privind un timp definit, anul 1976: „Dacă ar fi trebuit să scrie un scenariu al dimineții din 20 aprilie 1976, Grințu ar fi notat neaparat următoarele lucruri [...]” După acest episod, în continuare în roman vor apărea o sumedenie de amintiri și memorii ale protagoniștilor, toate regăsindu-se sub forma de „dimineața aceea”; „ziua aceea”; „vara aceea/aceasta”; „dimineața”; „ora patru după-amiază”; „8 dimineața în acea zi”; „zilele astea” și multe alte adevăruri de timp indefinite.

La pagina 113 apare un alt an-cheie al derulării firului epic: „în anul 1975, cetățeanul [...]”¹¹ După acest an precis, după cum era și de așteptat au fost menționate diverse alte date fără importanță, după care la pagina 172 e trecută mențiunea zilei de „1 iulie 1976, când Radu A. Grințu s-a întors dintr-un circuit prin nordul Moldovei și prin Maramureș.”¹² Mai apare o dată data de 1 iulie 1976, iar la pagina 221 a ediției consultate apare ultima dată fixă, anul 1977: „Pe țăranul G.P. zis Bobică l-am cunoscut în 1977, când avea șaptezeci de ani [...]”¹³ Astfel, reconstituind toate datele existente, putem conchide ideea conform căreia acțiunea romanului se desfășoară între anii 1973 și 1977. Pe lângă asta, apar în text numeroase trimeri la alți ani, precum; 1945, 1954 etc, care fac parte din reconstituirea amintirilor celor trei eroi care încearcă să își descopere originile.

Pe lângă toate aceste date, unele fixe, altele vagi, o categorie ce ține de temporalitate este și timpul la care se povestesc toate întâmplările. Timpul romanului e unul preponderant prezent, care indică faptul că acțiunea s-ar petrece fix în momentul vorbirii, fix în momentul când lectorul ar citi textul.

Astfel, țesătura de temporalități din romanul „Zmeura de câmpie” de Mircea Nedelciu este una bogată, foarte încurcată, însă care clasează romanul ca fiind: „Un roman de mare originalitate. Cu o construcție ingenioasă, amuzantă, complexă [...]. Bogat ca materie epică, spectaculos prin scenariul său narativ, [...] romanul e o capodoperă non-conformistă, creație a unui mare prozator.”¹⁴

Cel de-al doilea autor chestionat de către mine este Constantin Țoiu, care a fost un prozator și eseist, originar din Urziceni. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie din București în anul 1946. Ulterior, a fost redactor la Editura P.M.R. (1948-1949) și la Editura de Stat (1950-1952). A debutat publicistic în anul 1958, în nr. 8 al revistei „Gazeta literară” cu o proză scurtă. A debutat editorial în anul 1965 cu romanul „Moartea în pădure”. După aceea, a publicat o serie de scrieri precum: un volum de nuvele: „Duminica mușilor” (1967); romane: „Galeria cu viță sălbatică” (1967) – volum ce îi aduce consacrarea definitivă; „Însoțitorul” (1981); „Obligado” (1984) și „Căderea în lume” (1987). Constantin Țoiu a fost încununat cu două premii: al Uniunii Scriitorilor în 1977 și al Academiei în 1978 pentru activitatea literară desfășurată.

Opinia critică afirmă despre opera lui Constantin

Țoiu că: „Literatura lui Țoiu relevă simbioza dintre un povestitor înnăscut, un gânditor redutabil și un stilist de marcă, aceste calități interconștientându-se și potențându-se reciproc într-o proză a ideii «încarnate» și a anecdotului semnificativ. [...] Ca niște fabule cu «punere în scenă» diferită, dar cu morală identică, acestea sunt legate subteran printr-o, cum ar zice prozatorul «relație simbolică», depășind cadrul strict epic.”¹⁵ De asemenea, în literatura lui Constantin Țoiu se poate remarca o „seninătate degajată, evidentă mai ales în operele „Căderea în lume” și „Galeria cu viță sălbatică”, prin contrast cu tentele sumbre ale prozei «obsedantului deceniu».”¹⁶

În ceea ce privește romanul „Căderea în lume” de Constantin Țoiu, țesătura de temporalități e complexă, precum întreaga scriere în sine. Este un roman scris la persoana I și combinat pe alocuri cu persoana a-III-a, singurul de acest tip al autorului: „narațiunea la persoana întâi, chiar combinată cu a treia, oferă o tranzitivitate convingătoare și veridicitate. E unicul roman din opera lui Țoiu în care persoana întâi domină.”¹⁷ Atmosfera predominantă e cea de confesiune, de mărturie vie a unor gânduri, idei, sentimente și trăiri. Totodată acest caracter de destăinuire se regăsește și în ideea folosirii cu regularitate a timpului prezent, care denumeste o valoare temporală generală, exprimă atmosfera actuală a unei acțiuni, opunându-se în mod direct și evident altor două valori temporale, respectiv trecutul și viitorul.

De asemenea, timpul când se petrec toate acțiunile este unul închis, obscur, care accentuează și mai mult misterul. Frecvența nopții caracterizează perfect întregul roman al lui Constantin Țoiu: „în noaptea cealaltă [...]”¹⁸; „pe la unu noaptea, ieșisem să fac raita mea nocturnă”¹⁹; „[...] prima noapte când încă nu aflaserăm unul despre altul cine eram cu adevărat și ce doream în realitate”²⁰; „noaptea, fluiera de unul singur în odaia lui”²¹; „pe la șapte, șapte și jumătate seara, mă deșteptasem din nou într-un frig de-a dreptul polar”²²; „ora șapte, la șapte abia mă trezeam, după somnul meu obișnuit de după-amiază”²³; „noaptea pentru noi doi de-abia începea”²⁴; „așa trecu toată noaptea în chin și așteptare”²⁵. Pe lângă că toată acțiunea se concentrează noaptea, ea are loc în mare parte iarna, în anotimpul rece, unde domnește frigul aspru și dur. Aproape fiecare capitol debutează cu această imagine rece a unei zile extrem de geroase de iarnă, când totul stagnează și e lipsit de orice vitalitate: „viforul creștea”²⁶; „la șapte pășeam în țara nimănu, grădinița unde omătul atinsese aproape un metru înălțime, pregătit să trec «granița»”²⁷; „viforul nu slăbea [...] geamurile oblonite de ger abia lăsau să se strecoare lumina plumburie de afară.”²⁸ Astfel, „ninsorea, frigul, totdeauna la început, deschid scenele și precizează socialul opresiv, fuga personajelor în singurătate ori în căutarea intimității. Frigul sugerează anotimpul, vremea-din-urmă și invită la recesiune și taifas.”²⁹ În antiteză cu această vreme geroasă și cu noaptea, în roman se regăsesc și secvențe (ce-i drept, mai puține) ce surprind vara, zile calde și însorite.

Totodată, o altă caracteristică în relație cu

(continuare în pag. 20)

Ion BARBU

(18 martie 1895 – 11 August 1961)

Orbite

Colo, dimineața mea,
Viu altar îți miruia:

Ca Islande caste, norii
În, dorită, harta orii,

Ageri, șerpilor ce purtai,
Șerpilor roșii, scurși din rai,

Și, cules, albastrul benții
De pe jerbele Juvenții.

*

Lăncile de iarbă mici
Le păzea cățeaua Bitsh,

Inimi mari dormeau pe țară.
Munți, cu sângele afară...

Cunoscut acelor zori
În fântâni, în șerpi, în nori.

[Din ceas, dedus...]

Din ceas, dedus adâncul acestei calme creste,
Intrată prin oglindă în mântuit azur,
Tăind pe înecarea cirezilor agreste,
În grupurile apei, un joc secund, mai pur.

Nadir latent! Poetul ridică însumarea
De harfe resfirate ce-n zbor invers le pierzi
Și cântec istovește: ascuns, cum numai marea
Meduzele când plimbă sub clopotele verzi.

Grup

E temnița în ars, nedemn pământ,
De ziuă, fânul razelor înșală;
Dar capetele noastre, dacă sunt,
Ovaluri stau, de var, ca o greșală.

Atâtea clăile de fire stângi!
Găsi-vor gest închis, să le rezume,
Să nege, dreaptă, linia ce frângi:
Ochi în virgin triunghi tăiat spre lume?

Increat

Cu Treptele supui văditei gale
Sfânt jocul în speranță, de pe sund,
Treci pietrele apunerii egale
Supt văile respinse, ce nu sunt.

Ți-e inima la vârste viitoare
Ca șarpele pe muzici înnodat,
Rotit de două ori la mărul-soare,
În minutare-aprins - și încrestat.

Statură

Să nu prelingă, să nu pice
Viu spiritul, robit în ea,
La azimi albe să-l ridice:
Sfiit pruncia ei trecea.

Sori zilnici, grei, ardeau sub dungă,
Ușor sunau în răsărit;
Și nori ce nu știau s-ajungă
Și munții, câți va fi-ntâlnit,

Suiam cu iezerii, să cate
La anii falnici, douăzeci.
Vedeau din ceasul ce nu bate
- Din timp tăiat cu săbii reci.

Mod

Te smulgi cu zugrăviții, scris în zid
La gama turelor acelor locuri,
Întreci orașul pietrei, limpezit
De roua harului arzând pe blocuri,

O ceasuri verticale, frunți târzi!
Cer simplu, timpul. Dimensiunea, două;
Iar sufletul impur, în calorii,
Și ochiul, unghi și lumea-aceasta - nouă.

- Înaltă-n vânt te frângi, să mă aștern
O, iarba mea din toate mai frumoasă.
Noroasă pata-aceasta de infern!
Dar ceasul - sus; trec valea răcoroasă

Secol

Răsărit al crestelor de păsări,
Steme nicăiri în fâlfâit,
Bântuie, când soarelui voit
Arcuite pajurile cățări.

Seceri dintre secete-au sclipit!
Chemi zidul ars, cu ierburile cimbruri,
Anulare unor albe timpuri,
Sub arginții muntelui orbit.

Dioptrie

Înalt în orga prismeii cântăresc
Un saturat de semn, poros infoliu.
Ca fruntea vinului cotoarele roșesc,
Dar soarele pe muchii curs - de doliu.

Aproape. Ochii împietresc cruciș
Din fila vibrătoare ca o tobă,
Coroana literei, măcăniș,
Jos în lumină tunsă, grea, de sobă.

Odaie, îndoie-n slabul vis!
- Deretecată trece, de-o mătușe -
Gunoiiu tras în conuri, lagăr scris,
Adeverire zilei - prin cenușe.

(din volumul "Joc secund" - 1930)

Florina ZAHARIA

Scrisoteca 15, invitat Denisa Lepădatu

Când bați palma cu intimitatea ta și a lucrurilor tale, când te așezi comod în tine însuși și îți îngădui condiția și ființa de scris, doar atunci, numai atunci poți să lași lumii un semn. Semnul tău.

Derulăm, în câteva minute și cuvinte fără timp, filmul scrisului tău ca personaj principal.

Denisa Lepădatu este elevă în clasa a XII-a la Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, profil matematică-informatică intensiv informatică. Denisa este autoarea a opt cărți de poezie și proză scurtă, redactor la numeroase reviste literare din țară și din afară, făcând parte inclusiv din Editorial Board-ul revistei *Immortalists Magazine* cu sediul în New York. A primit numeroase distincții literare, dintre care le selectăm pe cele mai importante: Premiul APLER pentru promovarea tinerelor talente, pentru cele două cărți apărute în anul 2014; Premiul Municipiului Galați, pentru contribuția deosebită la dezvoltarea culturii, literaturii și publicisticii gălățene în rândul tinerilor; Premiul I la Concursul Național „Cele mai frumoase poezii de dragoste ale adolescenților” (2017), Premiul I la Concursul Național „Cele mai frumoase povestiri ale adolescenților” (2018), organizate de Clubul UNESCO-Adolescenții; Premiul I la Concursul Național „Ion Creangă” - povești. Este prezentă în antologia „Itinerarii”, apărută în 2019 la Editura Muzeul Literaturii Române din București, care cuprinde textele câștigătoare scrise pentru programul „Rezidența LiterArt Franța-România” - prima rezidență de scriere creativă și creație vizuală din România dedicată adolescenților.

Inimă și creier

De ce scrii? Ce reprezintă scrisul pentru tine?

Scriu pentru mine și scriu pentru eliberare. În momentele de preaplin interior, conștientul și subconștientul meu par că devin o singură entitate ce se materializează și revarsă sub forma cuvintelor.

Scriu ca formă de meditație pentru a putea obține o perspectivă mai amplă și obiectivă asupra lumii înconjurătoare și pentru a mă înțelege mai bine. Cu poezia îmi pare că vorbesc cu mine însămi.

Însă uneori, apelez la scris și pentru a-mi readuce confortul interior. Atunci când realitatea mă dezamăgește sau ceva mă întristează, îmi pare că mintea preia controlul oferind mâinii șansa de a-mi readuce liniștea și calmul.

Pe scurt, scriu pentru a putea supraviețui.

Unde scrii? Ce semnifică pentru tine locul în care scrii?

Boem@ (145) 3/2021

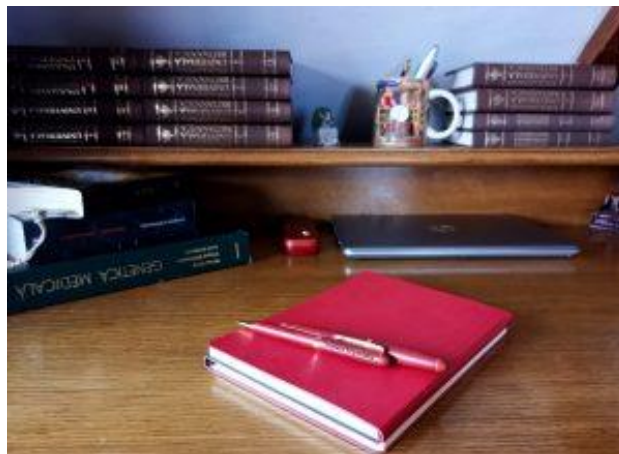

Poeta Denisa Lepădatu

Scriu de regulă în spații închise, dar cu priveliști largi (prefer de la înălțime), în liniște, desigur, și, dacă e posibil, în singurătate. Nu cred însă că locul în sine are vreo însemnătate anume și nici că-mi influențează prea mult rezultatul actului creativ, deși câteodată poate să inhibe procesul în sine.

Ce te inspiră oricând?

Lumea, privită din punct de vedere științific, îmi aduce de multe ori inspirația poetică de care am nevoie. Spre exemplu, îmi place uneori să privesc oamenii nu ca pe niște ființe pătimășe, cu grijile și temerile lor, ci ca pe o sumă de atomi și praf de stele, cu trăsături ghidate de dubla spirală din celulele lor și de procesul evolutiv ce s-a petrecut (și se petrece) de-a lungul unui timp nedefinit.

Cu fiecare nouă perspectivă asupra lumii pe care știința mi-o deslușește, cu fiecare lege strictă pe care o impune, inclusiv cu limitările ce rezultă din asta,

(continuare în pag. 11)

ființa mea se revoltă în aceeași măsură în care se și bucură. Pe cât de frumoase sunt rigurozitatea și precizia, pe atât scrierile mele nu vor să li se conformeze, inspirându-mă să mă descătușez de limite și să creez lumi care mai de care mai nonconformiste.

Ce te liniștește și te aduce în starea de scris?

Starea de scris este dependentă, în general, de două lucruri: atmosfera generală, liniștea locului în care mă aflu (indiferent care ar fi acesta) și starea neliniștită a sinelui meu. Astfel, nu trebuie decât să găsesc un loc propice scrisului și să am la îndemână jurnalul sau laptopul.

De restul se ocupă neliniștea din interior.

Ai făcut vreodată terapie ca să te întorci la tine / la scris?

De-a lungul timpului am trecut de câteva ori prin blocaje, ca și cum ceva se pune de-a curmezișul în calea cuvintelor mele și le oprește din a putea fi așternute pe hârtie. În astfel de momente, am nevoie de perioade de introspecție pentru a găsi o soluție și a înlătura îndepărtarea inspirației. Uneori, soluția e ieșirea din zona de confort - riscuri, provocări sau înfruntarea unor temeri. Alteori, e doar o porție mare de clătite cu ciocolată și câteva zile dedicate unui roman. În orice caz, până în momentul actual, întotdeauna am găsit de una singură modalități de a ieși din această stare.

Cred că acestea se încadrează cumva la (auto)terapie.

Care sunt tabieturile tale poetice / cuvintele compatibile cu scrisul tău?

Tabieturi nu am, însă sunt două cuvinte ce se țin scari de mine și care, împreună sau separat, fie îmi oferă un start, fie

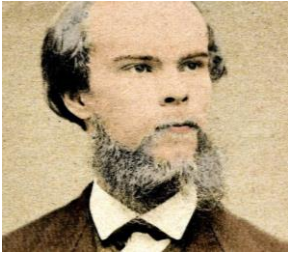
au chiar ele un rol crucial în transmiterea mesajului poetic în mod optim: inimă și creier.

Dacă nu ai fi scris, ce ai fi făcut?

Biologie moleculară, în special genetică și neuroștiință, iar pentru a putea aborda cele mai complexe probleme din aceste domenii la modul cel mai eficient și modern, aș studia matematică și informatică. De altfel, înspre domeniile menționate mă și îndrept în momentul de față și cred că, într-o anumită măsură, acestea ar putea substitui scrisul - știința nu este decât o artă mai obiectivă, nu la modul complet, dar suficient cât să-mi satisfacă simțămintele și să-mi mențină în stare de veghe propriile incertitudini.

Paul VERLAINE**Asfințituri**

Zarea vlăguită
 Varsă peste câmpuri
 O melancolie
 Ca la asfințituri.
 O melancolie
 Leagănă-n dulci cânturi
 Inima-mi uitată
 Tristelor apusuri.
 Vise defilează -
 Sori în asfințituri.
 Fiecare rază
 Cade pe nisipuri,
 Spectre înroșite
 Și neliniștite
 Umbre-n asfințituri
 Cad peste nisipuri.

*Traducere de Aurel Oancea***Nevermore**

Hai, biată inimă, ci hai, bătrân complice,
 Boi nou dă arcurilor tale triumfale;
 Tămâie grea altarelor de trei parale;
 Acoperă cu flori prăpastie și-aș zice:
 Hai, biată inimă, ci hai, bătrân complice!

Înalță-ți, dascăle, spre Domnul psalmodia,
 Zi-i, orgă răgușită, imnuri sunătoare;
 Îmbătrânitule, dă-ți fard pe urticare;
 Ascunde-ți, zid, sub țoale brune igrasia;
 Înalță-ți, dascăle, spre Domnul, psalmodia.

Sunați, voi clopoței, sunați și clopote!
 Că visul neînchipuit s-a întrupat,
 L-am strâns în brațe: Fericirea, -ntraripat
 Rătăcitor ce omului nu-i spune: apropie-te,
 Sunați, voi clopoței, sunați și clopote!

Și remușcarea-n dragoste: o știe-oricine.
 Fericirea-a pășit la braț pe lângă mine;
 Dar Soarta nu cunoaște niciun compromis;
 În fruct se află viermele, trezire-n vis.

*Traducere de Aurel Oancea***Clar de lună**

Ți-e sufletul ca un peisaj ales
 Ce vin să-l farmece bizare măști;
 În cântec de lăută, dansând, ies
 Tristeți, de sub vopselele groțești.

Cântând în modul lor minor iubirea
 Puternica și viața oportună,
 Nu par să știe ce e fericirea
 Și cântul lor se pierde-n clar de lună,

În clar de lună, blând ca o-alinare,
 Ce face păsări să viseze-n ramuri,
 Să hohotească de extaz izvoare,
 Izvoare mari și zvelte, printre marmuri.

*Traducere de Aurel Oancea***La plimbare**

Firavii pomi și cerul spălăcit,
 L-a' noastre haine, parcă tot zâmbesc,
 Când ele, nonșalante, strălucesc,
 Plutind ca niște-aripi, cu-n fâlfâit.

Și apa din bazin se înfioară
 De vântul lin, iar soarele pe-alei
 Reduce umbra crengilor de tei,
 Făcând-o-albastră, parc-ar sta să moară.

Escroci plăcuți, ibovnice șarmante,
 De jurăminte, inimi dezlegate,
 Noi oferim la toți cu bunățate
 Și-amanții tachinează pe amante,

A' căror mâini subtile știu oricum
 Să dea ades un suflu, la schimbare
 Cerând răsplată doar o sărutare
 Pe vârful degetului mic și, cum

Cumplit e gestul, chiar peste măsură,
 Printr-o privire seacă-i pedepsit.
 Dar contrastează-n urmă, negreșit,
 Cu iertătoarea gurii strâmbătură.

*Traducere de Aurel Oancea***Cântecul bun**

Acestei cărți în care cântă
 Iubirea să îi fie dat
 Să te găsească azi la pat,
 Tu, a vieții mele țintă?

În clipa binecuvântată,
 Să fiu gonit de acest rău,
 Chiar de la căpătâiul tău,
 Cu dragostea-mi înspăimântată?

- Dar dacă după-orice furtună
 Surăde viitorul iar,
 Lucit de-un soare de cleștar
 Pe fruntea-n flori ce se-ncunună,

Iubire să nădăjduim!
 Zău, fericiții toți din lume
 Vor invidia a' noastre nume,
 Atâta o să ne iubim!

Traducere de Mihai Rădulescu

Tănase DĂNĂILĂ

MANDYLION, antologie de poezie de Ignatie Grecu

Poetul-monah **Ignatie Grecu** își duce cu discreție pământeasca existență la Mănăstirea *Cernica* unde se *miră cu o bucurie mereu proaspătă de întâmplările cele mai umile și mai ales de minunile creației* cum îl prezintă criticul Mario Irod.

Născut la Corod, școlit la Tecuci, își are începuturile creației în laboratorul literar al cenaclului *Calistrat Ho-gaș*, unde a deprins arta de a pune cuvintele în armonie și a le infuza emoții. Autor a șapte volume de poezie, este prezent doar pasager în viața literară, nu pentru că nu are suficientă combustie lăuntrică ci pentru că în trudnicia dulce a vieții monahale a deprins înțelepciunea de a trece prin viață cu pasul șoptit.

Ne oferă, ca pe o binecuvântare, semănătura de cuvinte, învelite cu lină adiere divină în care *Peste arsura sufletului celui însetat/ Poezia ca o rouă de sus a lăcrimat.*

Binecuvântată a fost ziua când mi-a dăruit cartea sa de nestemate cu un titlu în care *stă toată lacrima lumii*, numită **Mandylion** (editura Eikon, 2017).

O carte în care autorul a adunat un imens snop de poeme de pe câmpia întinsă a vieții. Mi-a inundat ființa cu bucurie dar și cu o dulce povară. Doamne, mi-am zis, voi găsi eu oare cheia potrivită să deschid ușa la **Cămara sufletului meu?** pentru a intra în ea fluidul divin ce mustește în aceste poeme și să nu le las risipirii?

Îl știam pe blândul poet-monah atât de drag mie și celor ce i-au sorbit nectarul sufletului său revărsat în pagini, dar și în oameni, știam că niciun cuvânt al său nu trebuie dus de vânt, iar starea care trebuie să-ți fie stăpână la apropierea de ele este: *smerenia*. Și cum ar putea să fie alta când, iată, ce găsim în ele:

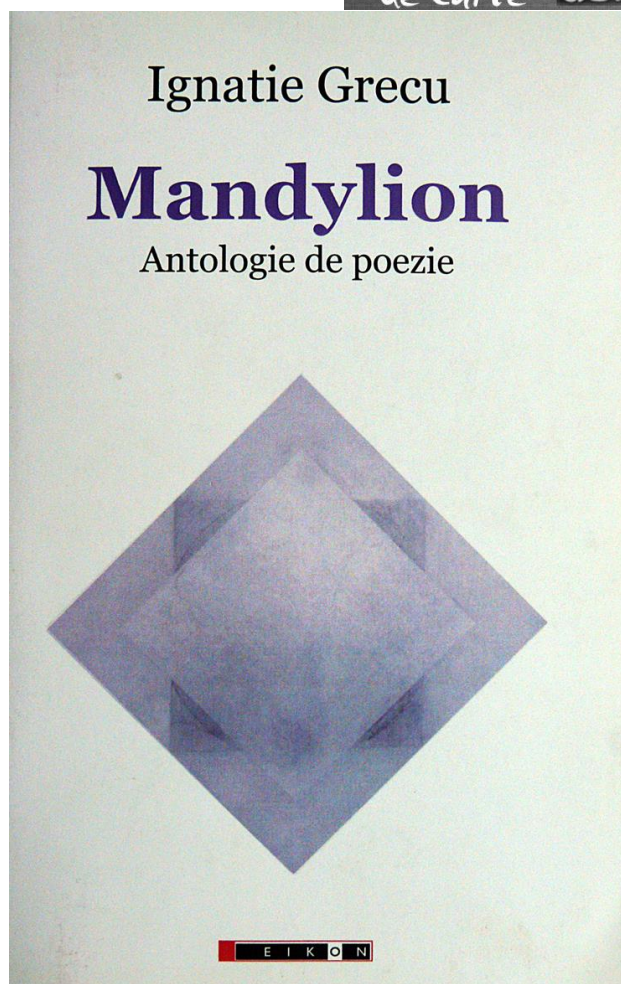
*Trecătoare prinsă a cuvântului
Pe care s-a întipărit
Ca prin minune pentru totdeauna
Chipul Tău, Doamne!*

Este cu neputință să desparți vreunul din poemele sale de sentimentul Divinului.

Poeziile din **Mandylion** sunt spice luminoase ce adie în vânt, sunt oglinda fără de pată a sufletului său ce coboară în inima cititorului cu interesul frățesc de a-l invita să iasă din patimile, întunericul, deșertăciunea și angoasele lumii, luminându-i calea spre frumusețe, spre curățire, spre adevărul divin, ajutându-l să vadă nevăzutul.

Poemele monahului **Ignatie Grecu** sunt rugăciuni ce înnoadă firele nevăzute între Dumnezeu și oameni.

Și am mai putea spune că poemele sale nu sunt ale sale. Când le-a scris el a fost un releu prin care a curs firul de apă lin și limpede din izvorul Divinității, cum de altfel, cu sfială, ne face această **Mărturie**: *Am adunat aici tot ceea ce am crezut că am scris mai bun și mai plăcut lui Dumnezeu, nu în puțini, ci în mulți ani. Nu este meritul meu. Ci numai osteneala, lacrima și suspinul. Strălucirea,*

câtă este, dacă este, aparține Domnului, care, adev-seori, m-a umbrit și mi-a călăuzit pana spre taina sfântă și precurată a poeziei.

Poetul nu își ajunge sie însuși. El are nevoie de oameni dar, mai ales oamenii au nevoie de el să îi însuflețească, să îi scoată din pustie, să le arate și să-i aducă pe tărâmul înflorit al credinței, să îi ridice din cădere. Nu știi dacă poetul și-a programat această determinare. Fire smerită cum este, el nu agresează spiritul omului iar poemele sale devin șoapte, confesiuni, rugăciuni, stăruitoare chemări de a urca în *corabia zilei și a o ancora la picioarele lui Dumnezeu*. Iată chemarea sa, îndemnul său adresat sieși dar și omului întru trezie:

*Când iubești cu adevărat
pe Dumnezeu,*

*sufletul
Poate întrece
În strălucire,*

*izbăvit de-ntristare,
crinii frumoși*

ai luminii (Când iubești).

Poet de primul raft al celei mai selecte biblioteci, imprimându-și pecetea sufletului său în fiecare poem, acestea devin icoane la care privești și prin care privești căutând calea. Citindu-le ai sentimentul că atunci când le-a scris poetul nu a îngenuncheat cu picioarele ci a îngenuncheat cu inima.

Prefațată cu o aplecare până la contopire cu poezia sa, analitică și profundă, poet de mare și se-

(continuare în pag. 17)

Grigore GRIGORE**Ne vom întoarce mâine triști**

Ne vom întoarce mâine triști
Pe malul apei fără țărni
Căci între pleoape vreau să sfărni
Imaginea-n care ești

Lumini din umbră vor țâșni
Nisipul trupu-ți va sculpta
Și stelele vor îngheța
Când pletele îți vor foșni

Ne vom întoarce-n amintiri
Tu cu-n surâs iar eu plângând
Vom sta departe până când
La întâlnirea din priviri

Vom înțelege că-n curând
Doar ție pot să mă mai vând.

Pentru tine am scris un cuvânt pe nisip

Pentru tine am scris un cuvânt pe nisip
Gândul meu către tine-a zburat
Mă gândeam că iubirea are al tău chip
Și de vină sunt eu c-am iertat

Trece timpul – nisipul tot mai fierbinte
la forma chipului tău cu-mprumut
Încercam să mai scriu și alte cuvinte
De iubire – dar nu le-am avut

Acum paznic cuvântului meu mă supun
Și te-aștept pe aici să mai treci
Mă îndeamnă bătaia din suflet să-ți spun
Că în mine deja te petreci

Și sub raza de soare ce cade arzând
Și sub raza de lună plângând

Am cuvinte suspuse – cuvinte adânci

Am cuvinte suspuse – cuvinte adânci
Le rostesc sau le scriu pentru tine
Le supun acelorași triste porunci
Ce departe le crești și în mine

Dacă timpul, ca zidul, mă ține pe brânci
Fără leac e speranța de bine
Așezate în suflet spre ceruri ca stânci
Pe sub lacrimi în foc cristaline

Nici cu stele și nici fără stele în plus
Tâmpla mea ca un paznic așteaptă și mut
Să cobori curcubeul pictat mult prea sus
Ca privirile-n taină să mi le ascut

Și să trag peste noi ce nicicând n-am avut
Visul dus și din bolta de vise adus

Nu prea-nțeleg ce-nseamnă să iubești

Nu prea-nțeleg ce-nseamnă să iubești
Cât e instinct și cât e rațiune
Cât este rătăcire în povești
Și în realitate ce minune

La mine-n suflet aș putea și-aș spune
Că îmbrăcată-n chip de înger ești
Și că aflat la margini de genune
Când pot să cad atunci tu mă oprești

Nu prea-nțeleg ce legături supreme
Să ne despartă ar avea puteri
Nici dacă sper și nici dacă nu sper
Și nici sperând că tu te-ai putea teme

De mine care înrămat în gând
Mă dărui ție ca să nu mă vând

Despre iubire n-o să mai vorbim

Despre iubire n-o să mai vorbim
Tăcerea mea și cu a ta se-mpacă
Nu spun nici eu, nu spui nici tu, ce dacă
În propriile gânduri rătăcim

Privirile spontane se atacă
Temperatura crește și nu știm
Dacă secunda asta o trăim
Sau o lăsăm în focul ei să zacă –

Te hotărăști cu greu să mă visezi
Eu te tot văd căzută pe retină
Ca lacrima ce caută lumină
În care totdeauna te crezi

Ca să mă ierți, câtă mai ai iertare
Că sunt atât cât sunt și ți se pare

Știu că te gândești ades la mine

Știu că te gândești ades la mine
Ca pe-o plantă-n glastră mă privești
Și mă uzi cu lacrimi cristaline
Și oglinzii mele ramă-i ești

Și te văd adeseori cum crești
Ca și mierea-n stupul de albine
Ca o Cosânzeană din povești
Și pe Făt Frumos îl chemi la tine

La izvorul cel cu apă vie
Să vă puneți tâmpla printre flori
Ca doi ingerași multicolori
Să plutiți când nimeni nu vă știe

Pe o rază care urcă-n soare
Cu-o iubire îndatoritoare

Alensis de NOBILIS**Visul**

La început, când nu era vreun Eu,
Însă nici El nu se-ntrupase-n sine,
Numai Cuvântul parcă tot mai greu
Creștea din goluri rotocoale fine

De apăru în jururi primul știu
Cu tâmpla sa de-aflări înaripată,
Era un Vis, dar visul nu e viu,
Chiar dacă naște omenirea toată.

Și cum eteruri fremătau a spune
Întâiul rost ca lujerul plăpând,
Cuvântul n-avea încă vreun nume
Că era fiu neștiutor, un gând.

Dar dintr-odată ochiul a deschis,
Iar Dumnezeu s-a întrupat în Vis.

Fără motiv

Ochii întunericului par de fapt euglene,
Steagurile uitărilor au indicatoare în vârf,
Amintirile cuiva au eșuat ca niște balene,
Timpul se furișează și i le ia ca un târf.

Zărilor, de-abia ieșite din ouă, au pene,
Șarpele dorinței pare mai degrabă un truc,
Depărtările pâlpaie de nenașteri în vene,
Pictorii respirațiilor trag un zen din trabuc.

Clipele trag după ele cărucioare de piață,
Nimeni nu prea știe ce înăuntru conțin,
Cerul se ține de un fir ambiguu de ceață,
Viile și-au dat foc să fie stinse cu vin.

Lustrele ochilor înfloresc tot mai vinerea,
Viorile au șolduri de pârguiri mai frumoase;
Serile toarnă amurgul în pahare să-l bea,
Zânele, părăsire de zâni, ne privesc fioroase.

De pe candela frunților, vezi, viețile picură
Gânduri scăpărate pe sub al minților tiv,
Doar liniștea susură fericită că-i singură,
Nu râde, nu plânge, nici nu vrea un motiv...

Pulberea privirii

Această liniște ne-a ocupat toate incintele,
A lăsat în urmă umbre să astupe cuvintele;
Vom plăti de acum doar cu cardul de amintiri,
Zărilor cumpărate le vom lipi de priviri.

Dirijorii culorilor s-au îmbătat, sunt criță,
Desfac cântecele nou-născuților de pojghiță;

Din când în când dau la o parte de pe cer un capac
Să vină zărilor de-acolo la cele de-aici dacă se plac.

Păsările gândului, poemele, oamenii, viile
Trimit scrisori pe frunți spre surorile lor, galaxiile,
Titanii privirilor acestora sunt ca niște bătrâni
Ce scot depărtare cu genele din imagine fântâni.

Crucile satelor, pe unde se întâlnesc paradise,
Duc pe brațe nopțile albe de mame promise,
Recensământul uitării vine în recunoaștere,
Acoperișurile caselor par certificate de naștere.

Apele sufletelor noastre s-au tot dus în exod,
Ochiul de dincolo le ia în priviri ca-n năvod;
Rămâne pe urmă, pipăie, doar pulberea amintirii
Ce nu-și mai găsește locul pe calea privirii.

Ține-te de mine

Flotele privirii duc în față faruri
Ce ridică-n vârfuri semne iluzorii,
Să ne dăm tristețea fericiți la zaruri
Până nu fac riduri zărilor trișorii.

Liniștile lumii ne-au băgat în ghips,
Cititori de vise ne desfac din cranii
Sunete și raze ca dintr-un remix
Și le pun la locuri cu unelte stranii.

Stâlpii înălțimii ne susțin și astăzi
Vetrele din minte pripășite-n schele;
Au ieșit din forme lieduri de copii,
Vor cina tăcere-n umbre de cișmele.

Fardul alb al frunții taie cu trasoare
Cu cuțitul minții ascuțit pe patimi;
Ia, această zare cade-n noi și doare,
Ține-te de mine, umbră, te cam clatini...

De după apus

Nu mă opri atunci când eu cerșesc,
Din carnea mea ce de pe cruce pleacă.
În ore-n care zări în sânge-mi cresc,
Apucă gânduri peste frunți să treacă.

Când pe sub vânturi s-a ivit răsăd
De ochi și lujeri pâlpaind a seară,
Trec trăgători cu vise peste vad,
Cu ochi de zare și cu pas de fiară.

Numai frumoșii parcă-s torturați
De muzici nubii în șoptiri de rouă;
Vezi, visătorii nu știu că-s visați,
Cred c-au ieșit din stele ca din ouă.

Chiar visele-s ascunse-n vizuini,
Parcă pândite cinic de o Lernă,
Furiș trec pe sub streșini beduini
Cu câte-o stea în frunte -e lanternă.

Apus s-a scurs din rana lui Isus,
Din foșnetele sângelui să cheme,
Dar pictori azi de respirații nu-s,
Cu lama zării s-au tăiat pe vene...

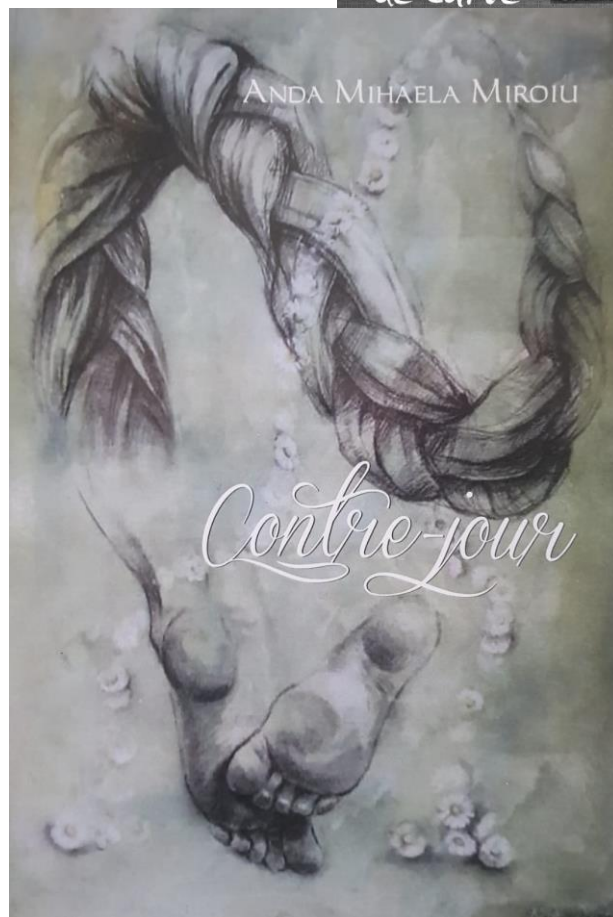
Diana TRANDAFIR

„Contre-jour”, o poezie construită din umbre și din cioburi

Menirea cărților este să fie citite și să încante cât mai mulți oameni. Când te gândești la o carte, aceasta poate însemna și un obiect frumos, însă, cu siguranță, o carte și una de poeme mai ales, reprezintă multă emoție, încântare, transformare, dezvoltare interioară, atât pentru cel ce o scrie, cât și pentru cititor. Apariția volumului Andei Mihaela Miroiu, volum intitulat „Contre-jour”, în 2021, la Ed. Detectiv Literar, București, reprezintă o astfel de încântare, mai ales că este oarecum un debut. Autoarea, locuitoare a Câmpiniei și membră în câteva cenacluri literare, a mai scris împreună cu poetul Dorin Boroianu, în 2020, un alt volum, la patru mâini, cum se spune („Double of white”, Ed. Contraste Culturale, Giurgiu). Se vede de aici plăcerea pentru vocabulele străine aparținând unor limbi de circulație internațională, mai ales că poemele din volumul despre care facem vorbire sunt și traduse în limba franceză de o talentată traducătoare, doamna Liliana Susu Ene. Coperta cărții și ilustrațiile interioare aparțin renumitului pictor Mihai Șerbănescu, motiv pentru care aminteam mai sus despre cartea „ca obiect”. Prefața, semnată de cunoscutul eseist Christian Crăciun, se intitulează sugestiv „Anotimpul de gheață”, iar coperta a patra găzduiește cuvintele de întâmpinare ale poetului Florin Dochia, cel care s-a ocupat și de corectarea și editarea volumului. Din perspectiva autoarei, „Contre-jour” a fost gândit să conțină două secțiuni: „Orbiri” și „Anotimpuri”, segmentarea fiind vizibilă mai mult la nivelul trăirilor exprimate de eul poetic.

Un număr de 42 de texte, toate dublate de varianta lor în limba franceză (unele dintre acestea purtând titlu, altele nu) alcătuiesc acest volum, ce reflectă emoțiile controversate dar profunde ale poetei, sub tot atâtea aspecte ce dau autenticitate notațiilor. Grație talentului pe care-l posedă, Anda Mihaela Miroiu reușește să scoată din ariditatea concretului cotidian eșantioane și să le încarce cu subtile înțelesuri. Atunci când își deschide aripile imaginației, plutind peste ceea ce e depozitat în memoria afectivă, ea selectează, filtrează și prelucrează materialul existențial, transformându-l în poezie. „O poezie cu o tăioasă șlefuire (...), alcătuită din succesive decantări, eviscerată până la abstracție”, după cum observă în prefața domniei-sale domnul Christian Crăciun.

Așadar, facem cunoștință în acest volum cu o poezie cu tentă impresionistă, construită cu migală din incizii

la nivelul versului (forme), dar și al simțirii (fondului). Mai mult, se poate observa cum poeta pune pe tapet teme universal valabile și simboluri mai vechi, mistere care neliniștesc, dintre care cel mai puternic este cel al orbirii/orbului, orbul fiind încarnarea unei stări de neliniște în fața neînțelegerii lumii, un alter-ego pentru sine și ceilalți, iar orbirea – neputința de a vedea adevărul ultim al lucrurilor: „Nu îți mai pot șterge de culoare,/ pe dinafară mă desprinde de tine./ Tu, pentru orice asemănare,/ nume de orb, mă rupi de cuvânt”. Sunt și alte asemenea simboluri, toate alese cu grijă: albul, oglindirea, tăcerea, uitarea, iubirea care rănește, întoarcerea către sine, meandrele sentimentelor și ale trăirilor, toate legate indisolubil de resorturile Ființei. Este de luat în considerare că unele dintre aceste motive poetice sunt reluate, aliniindu-se astfel stilului caracteristic, prezent încă din întâiul volum publicat de A. M. M., de data aceasta fiind însă mai explicite, în exprimări încărcate de un elocvent patetism. Termenii utilizați ca material poetic, pliați pe trăiri intense și pe senzații ascuțite ca lama, scrâșnesc în sonorități de unghie purtată pe o suprafață lucioasă, semn că neputința e strigată cel mai adesea în gol: „Încă o spaimă/ și liniștea se strânge în colțul în care/ mă frânge ochilor lumină, sau... Pentru că toate încep cu NU.../nu găsesc nicio culpă în orbire,/ doar nopți fără somn/ și indiferența care taie iluzia diagonal”. Dactilografiera cu majuscule a unor cuvinte nu face decât să întărească senzația cititorului că este martor al strigătului ființei, substanța acestui volum

(continuare în pag. 17)

fiind, în cea mai mare parte a sa, un strigăt de neputință în fața orbirii. Absolutizarea mesajului se face, iată, prin intermediul unei tehnici la îndemână, însă nu este vorba de nicio sfidare, mai degrabă de o retorică ce reclamă în mod expres „pata oarbă”. „Cu pumnii strânși și maxilarul încleștat”, înfuntând curajoasă iluzia, astfel se vede poeta pe sine, fiindă aflată în căutarea acerbă a coerenței unui sentiment salvator.

Căile alese pentru a convinge sunt, după cum se vede, multe și, nu de puține ori, ocolite, semn al pendulării între stări diferite, uneori contradictorii: „nici azi, nici mâine.../ dinaintea orbilor/se adaugă priviri încheiate/ cum/ dinapoia gurii/ articulează note untoase”. În încercarea de a-și impune propriul adevăr, Anda Mihaela Miroiu apelează nu numai la stări și sentimente, ci și la tehnici din ce în ce mai uzitate în zilele modernismului. Semnele de punctuație uneori lipsesc, alteori, folosite cu parcimonie, duc unde trebuie, cele mai des selectate fiind (și cum putea fi altfel ?!) cel al mirării și cel al întrebării. Exclamațiile retorice îmbracă emoții și uimiri, interogațiile sunt și ele exclamative, adică sunt întrebări și strigăte preauimite, lansate într-un spațiu mare și gol, ce parcă absoarbe, ca în „Țipătul” expresionist al lui Edvard Munch: „să strigi sinelui din toți răunchii/ stând față în față cu orbirea/ ar fi de fapt/ o perforare vocală/ cu același tip de discurs/ să te poți face auzită,/ (prezint scuzele de rigoare),/ doar în situație extremă. Apelând la serviciul de urgență al propriului plămân”. Artificiu prozodic/stilistic ușor de recunoscut în volum este enjambamentul: „când plec/ luminii îi zdrobesc orbitele”, „ o peliculă translucidă/ îmi lasă ochiul uscat/ de o parte și de alta” etc. Acest stil unitar ar putea însă, la un moment dat, să obsedeze, ba chiar să plictisească un cititor mai pretențios, așa că recomand autoarei să își desfacă mai mult evantaiul stilistic și pe cel al limbajului poetic în textele sau în volumele ce vor urma. Evoluția e un lucru firesc.

Vorbind despre limbajul poetic, de observat că acesta se axează din plin pe neologisme, și ele semne ale înrolării în vremurile mai noi ale poeziei. Există, de altfel, și alte aspecte interesante ca tehnică: metafore insolite („arboarele chip genitor al timpului”, „dimineți aproape oranji”), jocuri alambicate de cuvinte, asemănătoare unor șarade („dogmatic preludiu libertatea de sens”), inversiuni neașteptate („luminii îi zdrobesc orbitele”), sau pur și simplu caracteristicile ruperi de ritm.

În contrapondere, mai mult în partea a doua a cărții (în ciclul „Anotimpuri”), vin și texte oarecum luminoase, cu exprimări echilibrat sonorizate, de o francă și binevenită simplitate a viziunii, cum sunt acelea referitoare la adolescență, la natură sau la copilărie. Personal, cel mai frumos poem al acestei secțiuni mi s-a părut cel ce împrumută ritmuri folclorice: „Poate.../ Poate macul, poate anul/ poartă spre pământu-i lanul/ Poate darul, poate locul/ taie din călcăi norocul/ Poate șansa, poate apa/ spală înapoia-i talpa”. În privința erosului, a unei așa-zise iubiri, eul auctorial simte clar că nu e de primit vreun răspuns.

Se conturează, în întreaga carte, urmele profilului unei poetici reflexive, de o corporalitate aparte: „dogmatic preludiu libertatea de sens/ (un fel de tâmpla lui dreaptă)/ pulsează spontan.” Tonul grav se mai schimbă și, pe ici pe colo, Anda Mihaela Miroiu lasă să răzbată și ironii ludice, ca în versurile ce urmează: „Te-ai gândit vreodată/ Din 59

să faci cifra perfectă?! Ai înțeles cum este ea / așa!/ una care împunge/ Cinciul cu pântecul său drăgălaș/ lângă mustățile aduse în ceafa lui nouă”. Alteori, autoarea are retorisme ce se așază peste un rictus amar și care, fără intenție poate, scot la vedere o inimă frântă, ca un fel de ofrandă pentru adevăr și speranță a împăcării cu sine.

Cum bine se știe, poezia poate vedea dincolo de orbire, spre limanuri de lumină ce se supun, precum apa lacului cercurilor sale, transcendentului. După ce parcurgem volumul „Contre-jour”, impresia lăsată este că Anda Mihaela Miroiu plonjează cu entuziasm în aventura sa poetică, creată din cioburi și umbre ce pot alcătui oricând un întreg, iar întregul acesta tinde să îmbrace misterul existenței umane. Autoarea volumului „Contre-jour” se implică serios în demersul său recuperator legat de resorturile sensibile ale trăirii și, astfel, toate se adună și se contabilizează în acest puzzle de „chipuri cioplite”.

Pentru un creator, cel mai important este să își îmbogățească lumea interioară și să încerce să o potenteze la maximum. E ceea ce Anda Mihaela Miroiu a înțeles pe deplin.

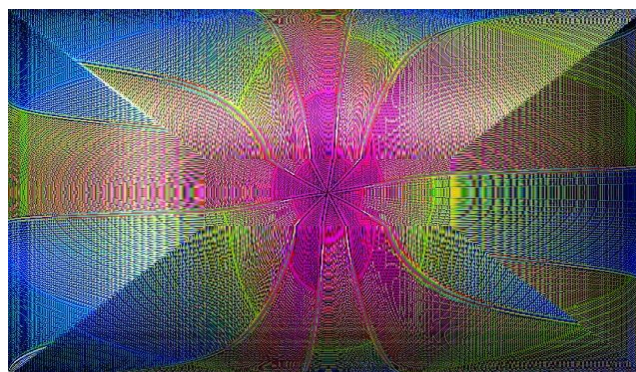
(urmare din pag. 13)

lectă cultură și simțire creștină, Dan Vorona scrie adevăruri la care nu ai cum să nu consimți. *Credința fără de margini în poezie, credința că în pânzătura ei este imprimat chipul Logosului întrupat spre mântuire și vindecare îl poate așeza pe fericitul protosinghel, părintele Ignatie Grecu de la Cernica, în frumoasa și tot mai mica familie a celor ce viețuiesc și scriu în umbra lui Dumnezeu.*

Poeziile protosinghelului-poet Ignatie Grecu pan-sează rănile sofisticate de răutatea zilei, de răvna noastră întru slava deșartă, de egoism, de invidie, de necredință sau prea puțină credință.

Dar, luați aminte la tânguirea și întrebarea sa: *lată, poporul se plânge / Că noi trăim în zadar./ Dacă poeții n-ar cânta / Diminețile ar mai fi de cleștar?*

Primește cititorule poemele din **Mandyion** ale celui ce le-a scris la *umbra lui Dumnezeu* pentru că sunt lacrimi de cristal cu care îți poți spăla sufletul și gândul.

Virginia CHIRIAC

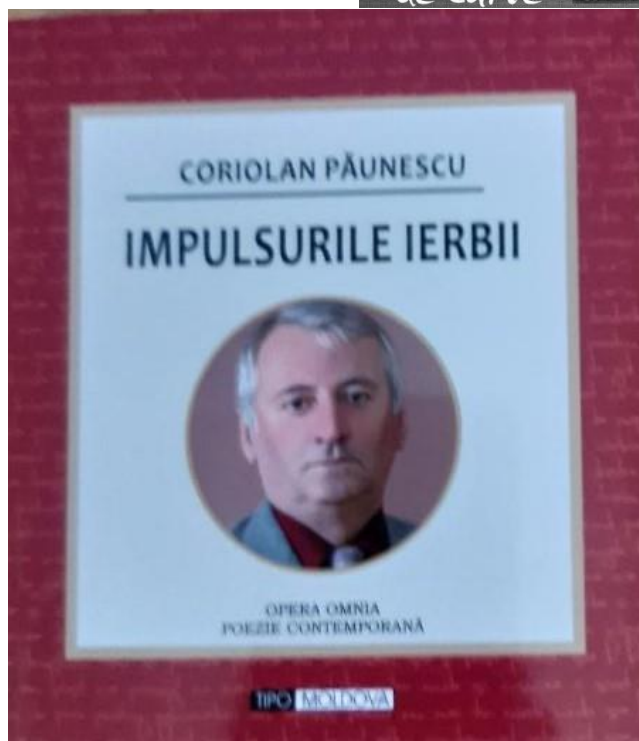
Coriolan Păunescu: Impulsurile ierbii

Lumea liricii păunesciene emană o imensă forță morală, ce rezultă din capacitatea uluitoare a unui eu poetic prins în mrejele propriului crez estetic, asimilat desideratului său creator, de a transfigura realitatea, în virtutea unui permanent ideal către perfecțiune. Coriolan Păunescu se înscrie în actualitatea literară, pe linia visătorilor romantici, cu o conștiință poetică traversată de un complex indicibil de melancolie difuze, de evanescente reverii și aspirații către un tărâm al armoniei universale, reprezentat de spiritualitatea simbolică a vechii Elade: „Cetatea, un lan al verii răscopt,/ s-oglindea-n ape ca o ie pe trup/ și luna, precum bătrânul ciclop,/ / din stele venea ca un dor neștiut.// Șoaptele grele, vineții, ale Eladei/ de mării săi fii păreau despuiate/ și-adulmecau în lungimea spadei/ pulsuri de inimi simțite în toate.// In Ithaca astăzi rătăcind fără voie,/ne strigă din vremi călătorul Ulise/ iar eu, pe cer, ca un altfel de Noe, / rătăceam în povestea marilor vise” (Repovestind din Elada).

Fiecare volum de versuri, publicat de Coriolan Păunescu, înalță un templu închinat frumuseții pure, etern încrustate în nelimitările unui timp anistoric, circumscris ordinii celeste. Maturizarea expresiei artistice nu împieteză cu nimic autenticitatea viziunii artistice și rafinamentul prozodic, caracteristici definitorii ale stilului acestui poet original, ba dimpotrivă, experiența toarnă în tipare noi, atent studiate, materialul poetic, urmând traseul evolutiv al progresului, atât de evident în ultima carte, IMPULSURILE IERBII.

Volumul acesta se impune prin eferescența metaforică a discursului poetic, modulată în subtile tonalități de elegie modernă, pe acordurile de fond ale unui melos grav, într-o perfectă armonizare semantică și stilistică a planurilor expresive. Un visător *sui-generis*, un perfecționist macerat permanent de morbul îndoielii, poetul acesta atât de complex se află într-o insolubilă dilemă a aspirațiilor personale, trăind la dimensiunea incomensurabilă a spiritualității hyperionice, tentația zborului și a evadării din încorsetarea propriei ființe, disjunctă dorinței „extreme” de imersiune a cunoașterii în interioritatea abisală a propriului eu afectiv: „Iar am plecat să zbor, / cu aripa mea frântă, / iar am plecat...// Și încă mă tem/ de mitul grădinii, /cu flori incolore și reci,/de murgul meu tânăr/ care zburdă inocent prin frunzare.// Iar am plecat ca un nor, / jucându-mi calul visat/ în ritm cadențat și sonor/ prin clipe extreme...// Și-am zis atunci / că încă mi-e dor,/ de tot ce-am uitat,/ că mi-e sete și frig, / poate prea frig în vara cu ploaie de soare...”. (Plecările mele).

Este evidentă strădania Eului liric de a depăși impasul

generat de ostilitatea unei realități alienante, iar soluția evadării în vastele orizonturi siderale ale ordinii cosmice ne duce cu gândul la poetul rus Mihail Lermontov, cu a sa *Corabie a văzduhului*. Regăsim la poetul nostru aceeași forță de plasticizare a imaginarii în decoruri fastuoase, care se transformă într-o alternativă seducătoare a concretului cotidian: „Voi trece ca o săgeată încordată/ pe roșia inimă ca fructul de măr/ și să tresăr din iarba nevinovată// la ivirea Selenei ajunsă-n răspăr. //Nu mă vor plânge pe nicio cărare/ sirenele roze ale răzvrătitelor brize/ ce cheamă în adâncuri de mare// ochii sacri luminați de banchize.//Și, iată, ne strigă din noaptea lui/ căpitanul viteaz al corăbiei mele/ deși mantia nouă-i atarnă în cui// ca o margine renăscută din stele”. (Alba promisiune).

Într-o serie de poeme, Coriolan Păunescu își declină uimitoarele resurse de candoare adolescentină, dezvăluindu-și disponibilitatea către visare, fascinat de spectacolul fenomenal al lumii și având la îndemână un inepuizabil registru de mobilități ale fanteziei sale creatoare. Intensitatea și unicitatea trăirilor sale afective îi singularizează destinul poetic, fiind adesea și sursa unui sentiment dramatic de însingurare: „Voi trece-n liniștea unor petale roze/ când seara tremură în vile osmoze/ și amețit între zvâcnirile de sân/ să plâng atât de omenesc și pur/ din trupul ostenit de om și de nebun/ adunător al clipelor în pumn.// Și să mai trec în galben peste ochii tăi/ trei degete cumiști ca anii mei/ și-același viu surâs pe chip de zei/s-alerge blând pe frunza unui tei...//Să mă prefac c-am început să cânt/ cu atâția sfinți nemuritori, în zori,/ prin ciclicele mari candori/ ce-au existat vreodată pe pământ!// Iubito, știi, e o seară tristă-ntr-adevăr,/ iar părul tău înfășură călcâiul rece, adolescentin, / și parc-aș vrea să trec/ în liniștea din care vin,/din ce în ce mai singur și mai plin/ de roze vii cu iz amețitor al unor întristate și sacre flori de dor/ ce urcă și azi iubirea planetelor în zbor (Iubire).

Mareea efluviilor emoționale se retrage sub cenzura

(continuare în pag. 21)

Ionel NECULA

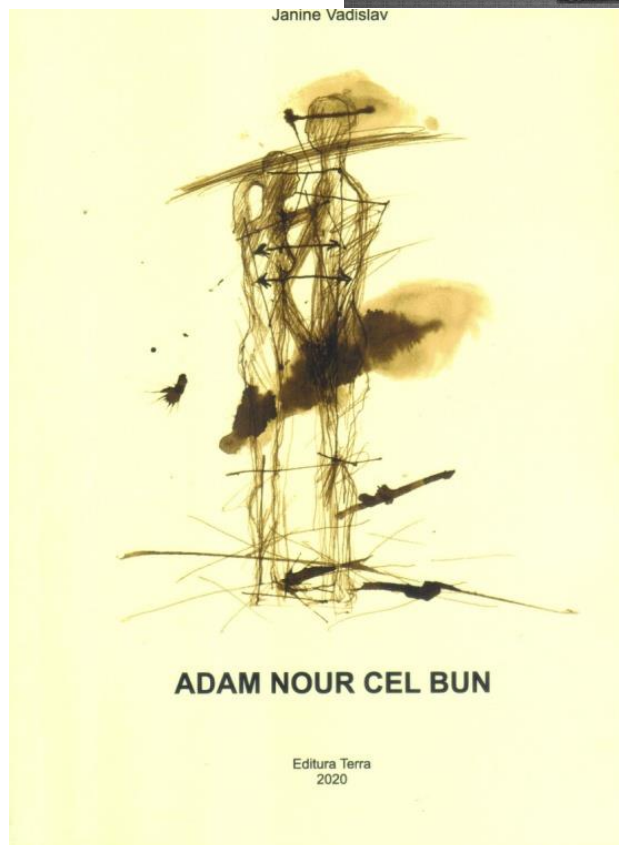
Janine Vadislav - o prozatoare crocantă și cu fistic

Autoarea noului roman **Adam Nour cel bun** (Editura Terra, Focșani, 2020) este deja o prozatoare cunoscută în spațiul cultural vrâncean și o prezență activă la manifestările ce se procesează în toposul nemurit de legendara Vrâncioaie. Este una din puținele prozatoare care mă intrigă și-mi place să-i urmăresc evoluția în timp și în consonanță cu direcțiile mai noi din proza contemporană. Spre deosebire de mulți dintre confrății care bat la porțile consacrării literare, și care au scris mai multe cărți decât au citit întoată cochetăria lor cu literatura, Janine Vadislav chiar citește, este bine conectată la piața cărții și nu cred să-i scape prea multe dintre lucrările valoroase care aglomerează vitrina cu noutăți literare. Mereu, în frecvențele noastre discuții telefonice, mă surprinde cu bogatele sale lecturi literare și-mi povestește de eforturile întreprinse pentru achiziționarea noutăților editoriale. A înțeles, ceea ce, din nefericire, mulți confrăți ignoră, că actul de creație reclamă un contact permanent cu noutățile în domeniu, că imperativele se înnoiesc în permanență și că inspirația trebuie paralelizată neîncetat cu viața literară și cu noile cerințe prozodice.

Este deja autoarea mai multor volume de proză și-mi place să cred că-a ajuns deja la o maturitate de creație care ne îndreptățește să sperăm într-o oxigenare a spiritului vrâncean și la afirmarea literaturii vrâncene în competiție cu ceea ce se procesează în țară și în lume.

Acum despre carte. **Adam Nour cel bun** este un inadap-tat. Rod al unei căsnicii eșuate, a trebuit să ia viața în piept și să-și asume destinul de ființă aruncată în lume și supusă la tot felul de izbeliști. Actor tânăr, talentat este bun, nu pentru că are o conștiință morală, ci mai mult pentru că este incapabil să facă rău. Pare un dandy și un răsfățat cu mare trecere la femeii, dar relațiile sale sunt mai mult conjuncturale și lipsite de șansa prelungirii în timp. Tatăl său, Gicu, fusese acrobat la un circ, făcea zidul morții pe motocicletă și Adam se arată mândru de el. *Mi-aduc aminte, îi mărturisește Brigidei, ultima seară petrecută în bălciul ridicat departe de oraș în colbul oborului. Coca (mama lui) se învârte în lanțuri, preocupată să-și țină fusta ușoară, din mătase, întinsă peste genunchi. Pregătit să urce pe zidul morții, Gică (tatăl) urmărește cu privirea o tânără care poartă o rochie ca a mamei lui, dar nu-i ea. Fata nu-l refuză și este gata să-l însoțească, după ce își face numărul. Motorul păcăne în draci. Gică e ca un zeu în scurta lui de piele (p.62).*

Pentru Adam, timpul este măsurat în intervale ce delimitează relațiile lui feminine. În afară de Brigida, de care am amintit, în viața lui se mai infiltră Mia, care-i

devine soție, Drăguța dar și altele întâmplătoare.

În prim-planul cărții este familia lui Adam, dar în corelație cu ea mai aflăm și despre alte familii menite să întregescă o lume a satului – familia Trofin, cu care bătrânul Milea (tatăl Cocuței și bunicul lui Adam încercase niște afaceri), apoi familia Vasiliu, familia Baldovin – fiecare cu problemele și dramele ei. Multe din căsătoriile abordate în carte sunt prezentate cu desfășurarea întregului ceremonial religios obiș-nuit, ceea ce conferă discursului epic o anumită au-tenticitate.

Regăsim și în acest roman maniera proprie a au-toarei, cunoscută deja din lucrările anterioare, aceea de a dispune organizarea materialului narativ în secvențe distincte, aparent fără legătură cu subiectul principal. Aparent am spus, pentru că obiectul cărții nu este cronică a unei familii, ci lumea în care aceasta se mișcă, toposul din care este extrasă, cu eposul și etosul ei. Or, privită din această perspectivă, cartea capătă valențe veridice și revelatorii.

Câteva cuvinte despre stilul adoptat de Janine Vadislav. Cine se așteaptă să regăsească în acest roman canoanele clasice ale unei abordări epice cu cap trunchi și coadă poate să renunțe la lectura ei. Autoarea refuză prin voie vegheată la respectarea de principii și reguli și face proză după cum îi dictează apetența sa pentru proză, pentru epică, pentru roman. Că dispune de virtuți narative este neândo-ielnic și chiar în această carte găsim multe dovezi evidente. Când Adam, într-un murmur tensionat im-ploră divinitatea să-i mai îngăduie o vreme de viețuire pentru că nu se simte încă pregătit, autoarea se expli-că: *murmurul e ca bobul de ploaie pocnind pe frunza lată (p.87 sau, în altă parte spune despre prietena*

(continuare în pag. 20)

lui, Drăguța că avea piele poleită de lumina lunii (p.174).

Uneori metafora capătă greutate conceptuală, devine revelatorie, în sensul conferit de Lucian Blaga, spre deosebire de cele plasticizante. Fără să știe ceva despre filosofie, Fina, mama Cocuței și bunica lui Adam strecoară în poveștile și câte o reflecție cu greutate metafizică: *Lumea este un copil zvăpăiat, neobosit, vesel, fericit chiar... până-ntr-o zi! Cum am fost și noi... dragjul meu (p. 106)*. Și pentru ca reflecția să fie completă mai adaugă: *Ești o poiană înflorită, acoperită cu rouă în puterea verii, ești timpul pășind semeț prin lume. Anii vin șitrec, anotimpurile vin și se duc, zilele alunecă una după alta*

Și mai subliniem, măcar fugos și succint că spiritul de observație al autoarei, calitate esențială pentru un prozator, o ajută să desprindă așa de perfect trăsăturile care caracterizează un personaj că, dacă cititoru l-ar întâlni întâmplător pe stradă, l-ar recunoaște. Iată cum arată portretul Brigidei: *fața prelungă, îngustă, cu pomeți netezi, ca de cristal. Gura cu buze subțiri, frumos conturate, ochii mici sub sprâncene alungite până-n tâmpole, fruntea înaltă deasupra căreia, de-o parte și de alta a cărării perfecte, două pale de păr din cel mai frumos brun de castană coaptă, înnodate în două cozi, se înalță ca o cunună pe creștetul divin (p. 32)*.

Ar mai fi ceva: cartea abundă în dialoguri vii, surprinzătoare, și dinamice, ceea ce-i conferă dinamism și îmbie la lectură. Este, pot spune, o carte reușită pe care o recomand călduros cititorilor, s-o citească înveșmântați în straie de sărbătoare.

(urmare din pag. 19)

lucidității, în orgolioase distanțări față de perspectiva descurajantă a unei umanități în agonie, ce-și decimează idealurile într-o lamentabilă zădărnice existențială. Metafora zborului apare încrustată, ca într-o efigie, în superba imagine a „vulturului pleșuv”, cu aripa „beteagă”, pentru care, *deodată, totul devine prea strâmt//și cam strâmtă e lumea întreagă.//In ochi îi flutură viu timpul major/ și cerul este nevinovat ca o umbră,/ iar cel ce-l rănise-n ideea de zbor// își ferea speriat privirea-i nătângă.// Spre înalțuri, cădea amețit și bizar/ un vultur al nopții ce pierdea dinadins/ strivit în prea albe lumini de coșmar...(Trecutele umbre)*.

Emblematică pentru creația lirică actuală, prin noblețea formulei estetice și a rafinamentul arhitectonic al structurii ideatice, opera lui Coriolan Păunescu îl impune în prima linie a generației de poeți, reprezentativi pentru literatura postmodernă.

(urmare din pag. 8)

timpul este și meseria lui Babis Vătășescu care e reparator de ceasuri și scriitor. Ca reparator de ceasuri, personajul lui Țoiu întreprinde o muncă minuțioasă, și mai mult decât atât, e păpușarul care are puterea în mâini să controleze timpul după plăcerea proprie. Se construiește o relație specială între personaj și timp pe care-l poate „construi, modifica și manipula. Ca un scriitor, ceasornicul fixează ora, hotărăște durata secunde, pornește timpul [...]”³⁰ În această manieră, el e motorul care declanșează și decide toată energia acțiunii.

Astfel, romanul lui Constantin Țoiu dispune de o țesătură interesantă de temporalități, de numeroase secvențe și de idei ce compun sfera romanului politic românesc dintre 1965 și 1989. Irina Petraș a afirmat despre caracterul nocturn frecvent în roman: „Cum marile fantome ale trecutului se văd noaptea, „Cădere în lume” se va produce în regim nocturn, în «spațialitatea privilegiată» a nopții.”³¹

¹ Eugen Simion (coord. general), *Dicționarul general al literaturii române*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2005, p. 574.

² Mircea Nedelciu, *Opere III- Zmeura de câmpie*, Editura Paralela 45, Pitești, 2014, p. 28.

³ *Ibidem.*, p. 15.

⁴ *Ibidem.*

⁵ *Ibidem.*

⁶ *Ibidem.*, p. 16.

⁷ *Ibidem.*

⁸ *Ibidem.*, p. 17.

⁹ *Ibidem.*, p. 35.

¹⁰ *Ibidem.*, pp. 36-48.

¹¹ *Ibidem.*, p. 113.

¹² *Ibidem.*, p. 172.

¹³ *Ibidem.*, p. 221.

¹⁴ *Ibidem.*, p. 30.

¹⁵ *Ibidem.*, p. 640.

¹⁶ *Ibidem.*, p. 643.

¹⁷ Constantin Țoiu, *Căderea în lume*, Ed. Art, Buc., 2007, p. 8.

¹⁸ *Ibidem.*, p. 34.

¹⁹ *Ibidem.*, p. 39.

²⁰ *Ibidem.*, p. 44.

²¹ *Ibidem.*, p. 50.

²² *Ibidem.*, p. 68.

²³ *Ibidem.*, p. 104.

²⁴ *Ibidem.*, p. 141.

²⁵ *Ibidem.*, p. 230.

²⁶ *Ibidem.*, p. 99.

²⁷ *Ibidem.*, p. 106.

²⁸ *Ibidem.*, p. 192.

²⁹ *Ibidem.*, p. 8.

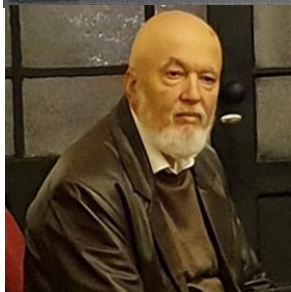
³⁰ *Ibidem.*

³¹ Irina Petraș, *Constantin Țoiu, în literatură română contemporană. Secțiuni*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1994, p. 49-54 apud. Constantin Țoiu, *op.cit.*, p. 338.

Bibliografie

- Nedelciu, Mircea, *Opere III- Zmeura de câmpie*, Editura Paralela 45, Pitești, 2014.
- Petraș, Irina, *Constantin Țoiu, în literatură română contemporană. Secțiuni*, Ed. Didactică și Pedagogică, Buc., 1994.
- Simion, Eugen (coord. general), *Dicționarul general al literaturii române*, Editura Univers Enciclopedic, Buc., 2005.
- Țoiu, Constantin, *Căderea în lume*, Editura Art, București, 2007.

Dorian MARCOCI

Armonie

Sunt fulgi mari, ușori, pufoși
Ce nu cad, care dansează,
Stânga, dreapta oscilează,
Se ridică unduioși,

Se înclină, reverențe
Arcuite le mimează
În grupuri ce gravitează
Între ele cu tandrețe.

Au atâta nonșalanță,
Atribut care-l păstrează
În mișcarea ce urmează
Relativă în distanță.

Se transmite-o bucurie,
Din senin parcă-i ghidează,
Declanșând stări ce vibrează
Cu o blândă armonie.

Așteptare

De când te-am așteptat ninsoare!
Mi-ai luat cu tine gândul să-l robești
În lumile păstrate de povești
Cu taine depănate la culcare.

Fulg după fulg cern bucurie,
Se-aștern pe frunze aspre, pe noroi,
Pe haine, fețe triste cu nevoi,
Pe zâmbet de copil părănd să știe

Cum să transforme din momente grele
În clipe de odihnă și curat
Cu inocența care s-a păstrat
Profund în taine paralele.

De când te-am așteptat ninsoare!
Toți ani-aceștia cât te-am neglijat
Îi strâng acum cu grijă împăcat
Că mai am timp ca să îți cer iertare.

Veghind la geam

Pospai de stele mici. Au ațipit
Pe-al meu pervaz, albe în noapte,
Sau poate tănuite șoapte
Au înghețat pe-un drum închipuit.

Și vin c-un clinchet de speranță
Fulgi-stele, parcă într-un joc zglobiu
Să afle și să-ntoarcă în pustiu
Ce pot să strângă din a noastră viață;

Mulți mă privesc, o clipă de mirare...
Poate acolo unde-s încropiți,
În munți de gheață veșnic adormiți
Nu locuiește-așa o „arătare”.

E tot mai frig, dar nu le pasă,
Se-așează peste tot într-un strat greu
Creând o lume-n gând cu gândul meu
Veghid la geam lângă perdeaua trasă.

O melodie

Ascult o muzică; mă înfioară.
Sunt ani din tinerețe adunați
Atât de vii, atât de-apropiați,
Ce tainele naive mai strecoară.

Scânteii răzbat în gând c-o frământare:
Câte dorinți, speranțe se-impliniră?
Grăbindu-mă sau așteptând trecură
Momente ascunzând o ezitare?

Ascult o muzică și sunt departe,
Mă înfășoară-o dulce armonie,
O mână fină-mparte bucurie
Din foi de suflet prinse într-o carte.

Pe frământări o liniște târzie
Se odihnește fără resemnare,
E-atâta vreme într-o împăcare
Și-atâta dragoste-ntr-o melodie.

Amprente

Se leagănă mesteceni subțiratici
Atinși de aripile reci de vânt,
Frunze uscate-aleargă pe pământ
Sub cenușul norilor apatici.

Cetatea-i cufundată-n amintire,
Fiece zid păstrează o poveste,
Amprenta unei lumi ce nu mai este
Acum se odihnește în privire.

Creneluri, șanțuri, poarta învechită
Așteaptă-un ordin înghețat în timp,
Doar sunetul de clopot în răstimp
Dă semnul vieții care mai palpită.

Ecouri de copite-ating granitul?
Este-o fereastră care bate-n gol
Lăsând să treacă timpul, un simbol
Pe care se clădește infinitul.

Împreună

Ca doi iubiți trunchiuri se alipiră,
Doi zvelți mesteceni, albe reverii,
Sfioase ramuri versuri odihniră
De taină conturată-n poezii.

Ramuri subțiri se-ntrepătrund golașe,
Plutește-n jurul lor o mângâiere,
O fantezie-a clipelor gingașe
Ce-n dragoste găsesc mereu putere.

Doi zvelți mesteceni, albe reverii,
În vântul aspru dorul și-l măsoară,
Căci într-o iarnă-a orelor târzii
De-s împreună nimeni nu-i doboară.

Cătălin RĂDULESCU

De veghe la monumentul cu eroi

- Ce dorește domnii?...

Unul din *domni* prezentă un document, nepărând a fi fost deranjat la timpan de mica disonanță gramaticală a interlocutorului în uniformă.

- Grup organizat..., întări grav **domnul** care înmânase hârtia, cu un ușor ton conspirativ, de parolă ilegalistă.

- Aaa, domnii e tovarășii!..., exclamă celălalt, păcătând pentru a doua oară în jumătate de minut. Pofțiți, pofțiți, vă așteptam!..., zâmbi fals, culisând mica baricadă metalică zăbreliată pe rotile, dar cu pecetea inevitabilei stele pe grătar.

Pentru mai multe secunde, dispozitivul nu vru să execute ordinul. Era firesc. Atât de rar i se cerea să se lase dat la o parte, încât praful ce îmbâcsise demult vaselina inițială de pe rotile formase o mazăgă densă, ca de noroi temeinic stratificat pe roțile unui autoturism ce tocmai a străbătut o tarla generos bătută de ploaie. În cele din urmă, manevra fu executată în acompaniamentul unui scrâșnet ca de mărfar ce pune o frână bruscă, nesezizând la timp că a ajuns în gara-triaj.

Pe post de vizitatori, li se dăduse acces spre a vizita partea de monument pe care muritorii de rând nu-l puteau admira din acea poziție decât pe post de pietoni ce trec pe stradă pe lângă acea secțiune de gard a parcului. Restul, se puteau apropia de ansamblu doar dinspre intrarea principală a parcului, staționând pe esplanada generoasă, sub privirile vigilente ale celor două santinele aflate de o parte și de alta, străjuind parcă Flacăra Eternei Recunoștințe ce veghea somnul Eroilor Clasei Muncitoare, dar și criptele ce se înșiruiă circular pe extremitățile ansamblului, în care odihneau pentru vecie osemintele celor ce-și dedicaseră viața poporului, clasei muncitoare, cauzei socialismului și al Visului de Aur al Omenirii - comunismu', care într-o bună zi – nu era nicio îndoială - avea să se oploșească peste întreaga biată Planetă.

- Eh, tovarășă Galinaceea, începu tovarășă Ratză cu tremolo în glas – cinstea asta de a vizita Monumentul din spate o datorăm tovarășului Satfirc, care a umblat atâta pe drumuri ca să obțină aprobările!...

- Așa e, tovarășă Ratză, așa e!..., încuviință tovarășă Galinaceea, la rândul-i vizibil emoționată. Tovarășe Satfirc, se întoarse dânsa spre dreapta, din sufletele noastre, un sincer *vă mulțumim!*..., izbucni ea în lacrimi, înainte cu o secundă de a-și fi găsit batista în poșetă.

Tovarășul căruia i se adresase mulțumirea continua să se plimbe, în mijlocul grupului, cu mâinile la spate, pași măsurați, chip solemn și privire țintind vizionar pe de asupra capetelor celorlalți, față de care era, de altfel, mai înalt, cu câțiva centimetri buni.

- Lăsați, tovarășă, lăsați!... Merităm!... Dacă nu noi, atunci cine?... Dacă nu aici, atunci unde?... Noi, noi care am suferit, luptat și muncit sacrificându-ne tinerețea în ilegalitate, merităm această cinste, în spatele Monumentului - cetățenii de rând n-au decât să-l vadă doar din față - neavând a ne tulbura din meditația și recreerea pe care poate le facem în acest loc sacru, lângă Eroii noștri din prima linie, morți pentru libertate (toți, aflați în criptele dispuse circular în jurul ansamblului expiaseră fie din cauze naturale, fie în închisoarea moscovită Lubianka în timpul Marii Terori, fie

se măcelăriseră între dâșii, imediat ce puseseră mâna pe putere).

- ... dragă, o trăsese de o parte soțul pe tovarășă Galinaceea, printre puieții de molizi și brazi din generosul spațiu verde – de câte ori nu te-am atenționat să nu mai folosești expresii bigote, condamnate de istorie?... Cum adică *sufletul*? Și mai faci și pe alții complici, mulțumești și în numele lor, cu o expresie care amintește de divinitate!...

Tovarășă lăsase privirea-n pământ spășită, pregătită parcă a începe să-și facă autocritica.

- Puțină grijă în exprimare... tovarășul Cilibiu, aici cu noi, știi că are funcție mare... ce Dumnezeu!... ăsta...

În foșnetul ușor și primăvăratec al puieților de conifere, se auzea acum vag, în surdină, imnul de căpătâi al oricărui bolșevic serios – **Internționala**. Comandantul gărzii, conștient fiind de ce are în bățatură, se gândise să ia o inițiativă constructivă punând imnurile de profil la stația de radiolație, convins fiind că va produce vizitatorilor o mare plăcere. Și o nimerise. Pentru câteva minute, aceștia se opriră în loc, cu imobilitatea afișată evocând parcă un moment de reculegere.

- Ce frumos!..., smârcâi pe nas tovarășă Galinaceea, susținută de braț prevenitor de tovarășul Satfirc, care îl consola concomitent și pe tovarășul de viață al acesteia, bătându-l prevenitor peste cotul drept. Doar pentru asta ne-am jertfit tinerețea, ne-am închinat cei mai frumoși ani cauzei Clasei Muncitoare, Partidului...

Tovarășul Cilibiu, care până atunci rămăsese filosof, se desprinsese de grup, având o vagă durere de măsea, mărturisindu-i de altfel cu câteva minute înainte tovarășului Satfirc alături de care acum se plimba agale că poimăine avea programare la stomatolog; prevenitor, acesta îl întrebă dacă are probleme cu stomacul, oferindu-se energetic, fără a mai aștepta răspuns, a-i recomanda la nevoie un doctor foarte bun, cu competențe recunoscute, cunoștință de-a sa. Acum, la o oarecare depărtare chiar și de interlocutorul de până atunci, ridică brațele apoteotic:

- Păcat, tovarăși, că finalul vieții este într-un astfel de deznodământ!..., indică zveltele coloane ale monumentului, la baza căruia se puteau vedea o parte cu criptele ce conțineau osemintele sacre ale eroilor. Căci ce e viața, în fond, tovarășii? O zbatere între două puncte, o traiectorie mai mult sau mai puțin lungă, la capătul căreia pe toți – asta ne așteaptă!..., reindică imaginea de mai dinainte. Viața, totuși, nu e dreaptă, tovarășii!..., continuă dânsul apoteotic. Măcar aici, egalitatea nu ar trebui să funcționeze, de la corectitudinea asta social-politică ar trebui să se poată lua din când în când derogare - tovarășii de acolo meritau nemurirea, să fie în continuare alături de noi, între noi, pentru noi - să ne călăuzească, eventual să înfrunte veacurile, întru fericirea noastră, a tuturor, spre beneficiul Clasei Muncitoare, cauzei Partidului, al întregului nostru popor!..., lăsă brațele de-a lungul corpului, până atunci semănând cu o cruce, așa, cu ele

(continuare în pag. 23)

întinse la nouăzeci de grade, spre două puncte cardinale. Câți dintre noi, cei de față aici, am merita ca după trecerea în neființă să ocupăm cu cinste unul din locurile de veci de acolo?...

- Niciunul!..., suspină modest și înlăcrimat tovarășa Ratza.

După care se lăsase o tăcere adâncă. O dată cu foșnetul ușor și primăvăritic al copacilor încă firavi, se auzea zumzăitul primelor găze ce se trezeau la viață în amiaza înaintată de mai.

Pe lângă dâșii trecea acum schimbul ce urma să înlocuiască santinelele aflate în post. Militarii purtau pâslari, iar pe guri aveau mască. Coborât cu picioarele pe pământ, tovarășul Cilibiu îi privi câteva clipe intrigat, în timp ce linia de soldați se scurgea pe lângă dâșul.

- Sergent-major, că poartă pâslari, nu te-ntreb de ce - dar botnițe la guri?!... Lipsea să le mai pui bereta frigiană ponosită pe tîgvă și lanțuri de picioare – și să juri că suntem pe vremea anticilor exploatare de sclavi greco-romani!...

- Schimb, stai!, rosti celălalt. Apoi, făcând un *la dreapta* ca la carte, execută cei trei pași de defilare regulamentari:

- Tovarășe, permiteți să raportez – uită el că nu are a se supune decât șefului de stat major al unității, în fața oricui altcuiva bucurându-se pe perioada serviciului de gardă de inviolabilitate - așa este prvăzut în consemnul general, din respect pentru eroi, astfel încât trecând pe lângă mormintele lor să nu se audă pași, iar fie și în caz de tuset al vreunui militar – acesta să se audă foarte slab!...

- Scoate-le, domnule, porcăriile alea de pe gură! Și dă-ți-o și pe a dumatiale jos!...

- Nu pot!, zise ferm ostașul. Ordonăți schimbarea consemnului - și atunci o să se poată!...

După care, subofițerul se răsuci din nou, execută iar trei pași de defilare și redeveni eclerorul grupei de militari care-și reluă drumul în cadența-i silențioasă.

Tovarășa Galinaceea ridică plină de devoțiune ochii spre cerul de un albastru neverosimil, rupt parcă din stema drapelului Partidului. Îi rotunji, îngrozită: mulțime de puncte obnubilau prospețimea crugului, anunțând sinistra scadență:

- Americanii! Vin americanii!...

Tovarășul Cilibiu se opri ca trăznit din plimbarea-i romantică, care-l apropiase din nou de tovarășul Satfirc. Aruncă o privire rapidă spre boltă. Da, era lată – trebui să recunoască în sine. Și, pensionat de doar de cinci ani din Ministerul cel Albastru, la vârsta matusalemică de cincizeci de ani, se simțea încă în putere a face față situațiilor limită la care, între noi fie vorba, nu trebuise să facă niciodată față. Așa că, pe loc, își reaminti comenzile de bază pe care timp de 25 de ani le dăduse la cazarmă, zi de zi, ceas de ceas și-n proporție de masă.

- Garda! Garda la mine!, strigă cu glas de stentor.

Deoarece consemnul militarilor din posturi era clar – nu aveau voie să se miște de acolo – aceștia rămaseră unde se aflau, privind la rându-le tăcuți crugul, fără a spune însă o vorbă, decât șoptit cele strict necesare predării-luării în primire a posturilor de santinelă.

- ... cine, doamnă, cine, Lucrețiu?... A fost victima clară a lui Gheorghiu!... Da, da, era printre puținii intelectuali din partidul ăla al lor la care noi a trebuit să aderăm de frică!... Da, da, doamnă, și Lucaci a fost asasinat practic de

aceiași Gheorghiu, care a marginalizat-o și pe tovarășa Ana, ca și pe toți cei ce nu făceau parte din gașca lui de profitori – iar acum uite, ironia istoriei, au criptele unul lângă altul, lângă monumentul ăsta care..., făcu doamna Galinaceea un gest de lehamite spre ansamblu, ca și cum la stânga dâșei ar fi fost din punct de vedere arhitectonic situat cel mai mare kitsch de pe Planetă.

- Dar credeți că nouă or să ne facă ceva?... îndrăzni sfios doamna Ratza, într-un târziu.

- Noi suntem doar niște victime ale istoriei, rosti sentențios domnul Satfirc, acompaniat de clătinatul afirmativ al celorlalți, mai puțin tovarășa Cilibiu care, cu ochi goi, fixa un punct în asfalt.

- Garda, ascultă comanda la mine!, striga precum un dirijor înfuriat pe propria-i orchestră tovarășul Cilibiu, rămas singur cu soldații, deoarece comandantul gărzii tocmai plecase în fugă spre clădirea subunității, unde fusese chemat de urgență la telefon.

- Da, da - își reîncepu doamna Ratza demersul catilinar – și după ce criminalul ăla de Gheorghiu al lor și-a dat duhul acum patru ani - l-au adus pe amărâtul ăsta la putere, care abia leagă două cuvinte, pe post de marionetă, în numele căruia or să facă ei ce vor, după care toată vina va fi numai a lui!... Spuneau asta aseară și la Europa Liberă, și bine ziceau!..., încheie doamna Ratza vehement, în mișcările aprobatoare de cap ale celorlalți, în timp ce tovarășa Cilibiu privea mai departe în punctul ei fix.

- Iar noi?... De ce ne aflăm aici? Simplu - îi așteptam pe Eliberatori, pe *adevărații Eliberatori*, uite, le-am pregătit și florii!, încheie ușor persiflant doamna Ratza, indicând buchetele de flori pe care asistența le avea încă în mâini, fiindcă nu apucase să le depună pe criptele de lângă monumentul *Eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism*.

- Garda, ascultă comanda la mine!, reuși să se impună în cele din urmă tovarășul Cilibiu în fața gărzii, temporar rămasă fără comandant. Pantru foc în plan vertical - pregătiți! Dezasigurați, arm'! Încărcați! De voie..., ridică mâna dreaptă.

- **Internaționala?**... Pe care tot o cântă de jumătate de ceas megafoanele astea?... Păi asta este cântată până și de anarhiști, doamnă!...

- La loc comanda!, zberă disperat comandantul gărzii, revenit la timp. Asigurați arm'! La picior, arm'!

Cartușele aveau să fie scoase de pe țeavă mai târziu, la rastel, în condiții de maximă siguranță.

- Ce faci, dezertorule!?, șuieră ca o cobră tovarășul Cilibiu. Zădărnicești convenita ripostă contra dușmanului imperialist care prin desantul său tocmai ne invadează patria?!...

Militarul nu-i dădu nicio atenție.

- Alo!... a-lo!... Tovarăși, to-va-răși, stați la locurile dumneavoastră!... a-lo..., insistă el spre grupul organizat care, oricum, era imobil.

- A-lo... nu intrați în panică!... nu sunt parașute!... din neglijența unui lucrător din comerț, pe Calea Victoriei, în fața Romartei Copiilor, a fost scă-

(continuare în pag. 24)

Boem@ (145) 3/2021

pat tot ciorchinele de baloane cu heliu care au împânzit cerul orașului! Erau mai multe ca de obicei, fiindcă azi e 1 Mai muncitoresc, iar oamenii muncii, în drum spre locul de defilare, cumpără mai multe ca-n alte dați!...

- Cu heliu?... , întrebă cu mină mirată tovarășa Galinaceea, fost inginer chimist, care apucase pentru scurt timp înainte de pensionare să o aibă de colegă pe însăși tovarășa de viață a actualului și nu demult înscăunatului tovarăș Secretar-General, tovarășa ce în calitate de tânără speranță, alături de ilustrul ei soț, promitea mult din punct de vedere profesional și nu numai. Chiar aceasta o primise la examinarea pentru angajare unde avuseseră o discuție constructivă, tovarășească. Într-un moment de caldă sinceritate, tovarășa Galinaceea explicase la un moment dat că, în materie de lipsuri, de lipsuri profesionale, ca absolventă a Facultății de Chimie, își recunoaște lacunele din domeniul elementelor chimice, pe care cursurile nu se prea axaseră în facultate. La atâta sinceritate tipică unei bune comuniste, tovarășa examinatoare îi mărturisi că și la dânsa exista o situație similară, plus nelămurirea semantică între *eprubetă* și *epruvetă* - dar nu trebuia făcut un capăt de lume din aceste aspecte, se puteau trece cu vederea – motiv pentru care o angajase pe loc, acceptându-i transferul.

- Ca să vedeți, tovarăși, ce ți-e și cu monotonia vieții!... Rutina de zi cu zi!... Să uităm noi că astăzi este 1 Mai muncitoresc!..., zise ca trăznit tovarășul de viață al tovarășei Galinaceea.

- Ce păcat!... am pierdut defilarea..., suspină vădit dezolată tovarășa Ratză.

- Lăsați, lucrurile s-au potrivit... chiar de minune... și ei sunt ai noștri, Eroii noștri, meritau să fie vegheați într-o așa zi măreață!..., rosti pe glas jos și tovarășul Ratză.

Ca la un spectacol literar-muzical-coregrafic, toți își îndreptară ochii spre ansamblu, privind solemn la zona cu cripte. Se îndreptară încet într-acolo, depunând pe rând, la fel de solemn, buchetele cu flori ce începuseră să dea semne de oboseală. După care, merseră fără grabă spre ieșire și depășiră mica baricadă pe rotile cu al ei scârțâit de osii de tren, eliberat scrâșnit, atât la deschidere, cât și la închidere.

Informații în răpel

Gadgetul își făcuse auzit logoul de câteva ori chiar și în cursul nopții, semn că lumea, precum Globul, nu se oprește nici măcar o secundă în loc. Privind resemnat la husa în care smartul stătea cuminte, își aminti fără de speranță că ziua aceea, ai cărei zori mohorâți abia își atârâseră năframa de ferestre, avea să fie ultima: chiar în textura dânsii era prevăzut a fi sfârșitul lumii, cam pe la amiezi și, fiindcă o catastrofă nu vine niciodată la pachet singură, un alt sinistru avea să se producă pe la miezul zilei, cam pe la prânzișor: sosirea **solstițiului de iarnă!** Sfârșitul de lume ca sfârșitul de lume, mai treacă-meargă, dar la chestia cu *solstițiul* oamenii reacționaseră panicat dar diversificat – unii făcându-și o rugăciune suplimentară, alții dând chiar un acatist în plus de să moară capra vecinului, anumiți aplicând o chelfăneală zilnică în plus atât consoartei cât și progeniturilor, pentru ca mai spre amiezi să nu-și ierte

nici amantele - pentru ca o altă categorie să reacționeze de-a dreptul ciudat, sacrificând în mod bizar mielul, nu porcul.

Îndrăzni în cele din urmă să deschidă husa touch-screen-ului și un nod i se opri în gât: starea vremii pentru câteva zile, în metru lugubru! La ce trebuia să se aștepte populația, trebuia să afle fiecare cetățean: se anunțau pentru acel început de iarnă fenomene extreme, cum ar fi ninsori la munte care ajutau la deschiderea sezonului de ski, ba chiar intensificări ale vântului pe alocuri, un ger halucinant de minus cinci grade pe platoul de la Moșnegele și, ce era mai grav, vortexul polar care aducea înnorări mai accentuate în nord-vestul teritoriului!...

Pătruns de adevărul că există multă nenorocire pe lume, se retrase în camera de baie spre a se primeni; se spălă, se bărbieri, ca de ultima oară, privind blazat la apa de la robinet despre care o altă știre catastrofală anunța că a pierdut o moleculă de oxigen, nici cea de hidrogen nepărând că mai vrea să poposească mult în fața simbolului **H**. Cât despre Fosfor, simbolul **P** al acestuia, dispăruse definitiv din **Sistemul Periodic al Elementelor**.

Nu mai era de trăit! Și, deoarece se auzise un nou semnal al telefonului, deschise intempestiv husa și citi; zâmbi larg, în sfârșit o glumă bună, la fel de inteligentă precum gazetarul ce o exhibase, relatând cum un coleg al său, în timpul unui interviu, întrebese un renumit voleibalist cât fac **1 + 14**. După ce reflectase adânc, acesta răspunsese sobru și competent, dându-și seama rapid de comutativitatea problemei: **15!** Cum de știuse!... Răspunsul antologic făcuse deja înconjurul planetei - ținea să precizeze redactorele.

Se pregătea să iasă din casă. Fiindcă trebuia să ajungă la un interviu de angajare. Când, deodată, gadgetul își făcu din nou auzit logoul. Deschise înfrigurat husa protectoare și o nouă realitate cutremurătoare îi lovi văzul; chiar așa și era formulat titlul informației - intervenția cutremurătoare a principalului ștab al saivanului, despre care trebuia să știe toată populația: având în vedere că sosea sezonul guturaiului, toată populația trebuia să respecte regulile elementare de igienă, spălatul pe mâini după ce ducea gunoiul de la pubelă ori se ștergea la popou, precum și evitarea de a-și strănuta unul în nasul altuia și de a se țucați chiar și în cele mai neînsemnate ocazii. Pătruns de adevărul terifiantei informații, ieși în stradă.

Mai era ceva timp până ce trebuia să ajungă unde avea de ajuns. Așa că o luă agale pe străzi. Ziua era mohorâtă, umedă și cam rece, așa cum stă bine unei zile de decembrie. Cenușiul de afară era parcă decorul perfect pentru ultima zi a Planetei, după ce că mai era și zi de **solstițiu**... Lumea nu prea părea conștientă de gravitatea momentului, perindându-se mai departe grăbit și absent pe trotuarele cu asfalt umed. – Chiar atunci, logoul gadgetului se făcu auzit din nou: înfrigurat, citi, aproape smulgând telefonul din husă: știrea

(continuare în pag. 25)

era chiar bombă, după cum anunța și titlul, căci o pisică tăia calea unui autoturism pe autostrada **Adn-x**, un grup de specialiști evaluând în valută forte pagubele pe care zisul carambol le-ar fi produs dacă ar fi avut loc prin încercarea de evitare a pisicii, excluzând cu rigurozitate că s-ar fi putut pierde și vieți omenești; până acolo se mersese cu rigurozitatea predicției, încât tot probabilistic se desemnă și societățile de asigurări ce ar fi achitat costul de după distracție, ceea ce produse o reacție viguroasă a unuia din diriguitorii unei societăți de asigurări care, deplasându-se la fața locului, cu vântul răvășindu-i părul sur dar și acuratețea sunetului din microfon, rosti răspicat că în asemenea situații evaluările sunt mai complexe, neachitându-se integral cuantumul pagubelor. Oricum, totul rămăsese la condițional-optativ, deoarece în realitate se produsese varianta cea mai simplă ce transformase sârmana mătă – care mai era pe de asupra și neagră – în bulion.

Într-un târziu, ajunse și dânsul la destinație. Mai erau douăzeci de minute până la momentul *solstițiului*, și o persoană în față la interviu. Un calcul simplu, probabilistic, demonstra că după atâtea catastrofe ratate pe acel an – schimbări de poli magnetici, meteoriți ce nu nimeriseră Planeta – măcar de data asta erau mari șanse de a se împlini halucinantă profeție cu sfârșitul lumii! - Urciorul o merge o dată, de două - dar chiar de trei ori la apă!...

- Poftim înăuntru, apăru în prag interviuatorul.

În față sa nu mai era nimeni, demult.

- Atribuțiile tale sunt următoarele, intră acesta direct în problemă.

Candidatul privea încordat pe fereastră, ceea ce îi dădea un aer de maximă concentrare. „*Candidatul ideal!*”, cugetă cel ce intervieva.

- Beneficiile sunt acestea..., continuă omul de cealaltă parte a mesei. „*Nu pune o întrebare, ascultă cu maximum de atenție, politicos, nu a intrat până nu a fost poftit!... deci leafa minimă pe economie...*”, făcu dânsul un mic semn în agendă.

Candidatul continua să privească cu ochi sticloși pe geam.

- Ești angajat!, exclamă celălalt, care în materie de bună-păreră ajunsese la paroxism, nemaiputând să se abțină. – De mâine te prezinți la...

În acel moment, ceasul de perete indică ora exactă a solstițiului de iarnă, cu urmarea sinistră ce se văzu instantaneu pe fereastră – anume o ninsoare ca în basme.

Fu momentul în care candidatul, ajuns la rândul-i pe culmea seriozității paroxistice, izbucni brusc într-un nestăvilit și tumultos hohot de râs, pe post de necesar contrast în raport cu lumea mult prea serioasă, onestă și sobră în care trăia, și care nu părea a mai putea fi salvată din acea stare nici măcar de vreun vaccin-panaceu fie el chiar și în rapel, contra turpitudinii ignare și a ignominiei absolute.

Strategii

- Ce au, domnule, cu noi? Ei sunt burghez-capitaliști, noi - socialist-comuniști!

Din principiu, nimeni din coadă nu lămuri aspectul, și

parcă nu putea garanta că pe tipul ăsta nu îl mai văzuse; parcă o dată în fața Tribunalului, era anul trecut, un august tot canicular, ca și acum, pe acolo trebuia să treacă coloana cu mașini negre spre a vizita cartierul ce treptat se transforma în ruine prin demolare; pufăind pe buze individul încercase să se răcorească fluturându-și sacoul, ocazie cu care i se văzuse tocul pistolului, ca din neant apărând un alt individ la fel de cernit îmbrăcat care-i fripsese victimei caniculei o viguroasă pereche de palme; și tot pe dânsul parcă îl mai văzuse și anul acesta cu puțin înainte de intrarea în vacanța de vară, în vasta curte a școlii, care era și loc de trecere pentru pietonii ce voiau să ajungă din strada Antim în foarte scurta stradă a Emigrantului; și parcă-l mai văzuse Tibi și la locul de joacă, trecând pe acolo ca din întâmplare, pe vastul Deal al Arsenalului, paralel cu strada Uranus, pe care mai toți copiii din cartier își făceau veacul în lungile zile de vară. – În contrast cu colegii săi fictivi din colecțiile de cărți de profil, toți având chip teutonic pe copertile tomurilor, figuri ferme, lombrosiene, cu trăsături în unghiuri, bărbii secționare, priviri albastre, vultuști – acesta se remarcă printr-o inexpressivitate antologică, greu de uitat, constituție astenică, ușor adus de spate, cu ochii veșnic de om care plânge. Și rememorând frecvența cu care îl văzuse în preajmă, Tibi nu putu să nu fie săgetat de o bănuială, care făcea conexiunea cu familia sa maternă, unde bunicul din partea mamei fusese târât îndelung prin pușcăriile comuniste pentru vini ce nu putuseră a fi niciodată dovedite, fratele celui bunic lăsându-și chiar osemintele prin acele închisori.

- De ce amplasează noi trupe și arme în Germania Federală?... Ce le-am făcut noi?...

Ei, Tibi, personal, nu se simțea cu nimic vinovat în a fi provocat amplele precauțiuni ale acelor gealați, dar nu putea garanta că alții nu comiseră oarece, disjunție care nu ar fi funcționat în cazul izbucnirii unui război – gloanțele, proiectilele și toate celelalte neavând a se osteni a-și alege victimele.

- Mai vine azi, dom' Căraiani, ce zici?..., întrebă moale un bătrânel ridicându-se anevoie de pe scaunul pliant de pescuit.

Cel interpelat lucra în incinta măcelăriei, dar pe post de vânzător la lapte. În fiecare dimineață sau la orice oră din zi ar fi binevoit dubița de profil, împărțea energic borcanele cu iaurt și sticlele cu lapte, cu mimică impasibilă, cumpărătorilor mai mult sau mai puțin matinali, dimineața, când se întâmpla ca minunea să se întâmple prea în zori pentru ca el să fie la serviciu, preluând din navete sticlele goale și banii celor ce se sculaseră cu noaptea-n cap și autoservindu-se fin din navetele abandonate de șofer fără a fi stat prea mult pe gânduri, culmea, niciodată neieșind în pagubă la sticlele re folosibile sau la banii totdeauna exacti. Făcea asta de mai bine de douăzeci de ani, de când întreg complexul de locuințe fusese dat în folosință, cu tot cu magazinele din dotare.

- Ce să zic, eu zic că vine, răspunse omul impersonal. Da, da, să știți că vine, e miercuri,

(continuare în pag. 26)

totdeauna carnea vine sigur miercuri, căută el să ridice moralul celor de la coadă. După care intră gânditor în măcelăria-lăptărie.

... simți tâmpilele zvâcnindu-i. Nubila, mai mare cu trei-patru ani decât el, îl privea din nou insistent și cu interes, parcă cu un început de zâmbet în colțul gurii. Stătea sprijinită de gardulețul kaki al spațiului viran ce-l avea în spate și, în răstimpuri, apuca cu vârful buzelor câte o sămânță pe care o spârgea între dinți fără grabă, întorcându-și capul scurt, cât să scuipe coaja pe pământul uscat ca piatra din spate. Îi remarcă roșeața din obraz și respirația grea, pe care inabil încerca să și-o mascheze. Cu o mișcare pe spate a capului, fata produse ondulații ca de valuri ale coamei ce-i sclipea ca antracitul, comițând gestul neterminat al aranjării părului în coadă. Apoi, cu gest aparent neglijent, își aranjă tricoul maroniu și înflorat, producând învolburarea sânilor carnoși.

- ... Îți spun eu, domnule, dacă Hitler și-ar fi văzut de domeniul lui, meșteșugul zugrăvitului – și i-ar fi lăsat pe generali să hotărască– anglo-americanii ar fi fost azvârliti în mare! Debarcarea din Normandia s-ar fi încheiat cu un eșec!... Este lucru sigur!... Războiul s-ar fi prelungit până în 1949-1950, ar fi fost deci necesară încheierea unei păci de compromis!...

- Domnule profesor, este greu de presupus că anglo-americanii ar mai fi putut să fie înfrânți în iunie 1944!... Și nu uitați, aveau un atú, bomba atomică!...

Domnul distins, trecut probabil de șapte decenii și jumătate de viață, cu rame de ochelari fine, din al cărui buzunar se vedea ieșind de la vestă lanțul gros al ceasului, dădu a lehamite din mână:

- Cu două proiectile atomice, nu puteau câștiga războiul în Europa!... Iar cadența cu care se puteau fabrica, era prea mică pe atunci, Reich-ul nu era chiar la capătul puterilor cum era Japonia în august '45, nu s-ar fi intimidat generalii Wehrmacht-ului dintr-atât, oricât de spectaculară ar fi fost scena distrugerii unei mari părți dintr-un oraș, cu un singur proiectil!...

Interlocutorul tăcu, cugetând adânc. Argumentele profesorului parcă venit dintr-un alt secol, erau greu de combătut. Apărătorul socialist-comuniștilor de canibalicii bureghez-capitaliști se apropiase și el, ascultând argumentația cu ochi albi și gura căscată. Nu pricepea o iotă. Doar cuvântul „Omaha” îi făcuse o puternică poftă de mâncare axată pe o omletă cu ciuperci, pe care se gândea să o comande consoartei acasă, dând un telefon de la un aparat public. Sau totuși să se servească de futuristul walky-talky pe care-l avea în borsetă?...

- Privește și dumneata, domnule!..., reîncepu ciceronele înflăcărat, începând să-ți manevreze bastonul cu măciulie de argint, fixând un prim punct imaginar pe asfalt. Aici a avut fixația Hitler să țină regimente întregi, mecanizate și o grămadă de artilerie, o abundență de muniții, aici, în Pas de Calais!... În timp ce generalii lui erau aproape siguri că debarcarea va avea loc aici, fixă un al doilea punct imaginar – plaja Omaha!... El nu, și nu, a ținut-o ca orbul de trunchi. Aliații vor debarca sigur unde vrea el, în Pas de Calais!... A fost cum au zis generalii, care nu s-au lăsat amăgiți de ploaia de manechine pe post de parașutiști, lansați de Aliați în apropierea Calaisului! Și când nerodul și-a dat seama că ofițerii lui au avut dreptate, era prea târziu, armada Aliată apăruse deja în largul

coastelor din Normandia! Nu i-a fost destul o prostie, a mai comis-o și pe a doua în zorii zilei de 6 iunie, ordonând trupelor din Pas de Calais ca, însoțite de toate rezevele, să se deplaseze spre locul adevăratei debarcări! Vă dați seama că s-a petrecut o tragedie, aviația Aliată a intrat în acțiune și toată acea coloană ce se deplasa pe șosea a fost făcută chisăliță! Păi se poate, domnule? trase el înfierbântat cu vârful bastonului o linie imaginară între cele două puncte. Imaginați-vă că noi am fi atacați la Mangalia, și am ține toate trupele în Constanța, deplasându-le pe faleză imediat după producerea atacului, în plină zi! Închipuiți-vă ce s-ar fi întâmplat dacă toate acele rezerve s-ar fi aflat din timp pe Omaha – și așa Aliații, luptându-se cu niște divizii de instrucție insuficient echipate, abia au răzbit, cu pierderi incredibile! Alta ar fi fost soarta războiului!...

Își deschise tabachera de argint, aprinzându-și preocupat o țigară.

- Ultima șansă a unei păci de compromis a fost ratată în 20 iulie, când a eșuat atentatul de la Rastenburg. Știți ce a zis iresponsabilul sculându-se dintre resturile barăcii unde dintre toți, el a fost sigurul supraviețuitor?...

- Ce?, se interesă interlocutorul, vădit curios.

„ - Ah, pantalonii mei cei noi! Nu-i am decât de ieri!...”

Caliopi-Alina DINU

Năvalnicii și Cosânzenele

A înflorit zăpada în fir de Mărțișor,
În flori de maci scădată, pe umeri de fecior,
În ochi de fată mare, în păr, pe ii jilave,
Topită în sărutul furat, fără zăbave!

Și firul se înnoadă la sân în floricele
Culese primăvara, la umbră de vâlcele,
În norociri de soarte, în primenirea vieții,
Se țese printre rouă în geana dimineții.

Flăcăii vin în cete cu flori la subțioară,
La mândrele codane cu ochi de căprioară,
În ghiocei, zambile, le-mbracă ca pe zâne,
Se urc-apoi la munte, pe pajiște, la stâne.

Iar ele îi urmează în nopțile cu lună,
Se plimbă pe potecă, cuprinși mână în mână,
Năvalnici, Cosânzene, nimic nu îi desparte,
Rămân perechi pe soarte, pe viață și pe moartel!

Păduri amezate

Mai stai aici, cu mine, printre frunze,
Să ne mângâie fruntea în rouă și în buburuze!
Urlet de lupi ne fie glas-pereche,
Tu, eu, izvoare ce ne susură-n ureche.

Și vom rămâne-trup-pesto vecie,
Noi, codrul și iubirea noastră vie!
Miresmele de brazi, învăluite-n ceață,
Să umble-n ochii tăi, plini de verdeață!

Hai, vino, mă cuprinde peste umeri!
Luceferii din ochii mei adânci să-i numeri!
În ei citești și freamăt, cânt, visare,
Iubitul meu din cer, rază de soare!

De primăvară

Izvoare susură în cântec de vioară,
O simfonie verde se-nalță din pădure,
Iar aerul se umple-n vivace primăvară,
Se colorează-n iarbă, întinderile sure.

O mantie de-albastru e cerul de pe umeri,
Iar soarele, o diademă peste fruntea jună,
E primăvară, o madonă cu obrazii-meri,
Scăldată-n triluri, din zăvoi răsună!

Și fiecare floare străluce ca o rază,
Duminică e primăvara noastră!
Aripi de fluturi o încununează,
Ca pe-o crăiasă vie și buiastră!

Elixirul dragostei

Să bem din nectarul iubirii,
Uitând că-ntr-o zi va muri,
Să ningă din cer, trandafirii,
Apoi doru-n noi va-nflori!

Cu noi să se-adape și caii,
Perechi ce nechează sălbatic,
Din 'cest elixir beau doar craii,
Domnițele rād șturlubatic.

Licoarea e prea otrăvită!
O simți cum în inimă taie,
Durerea din piept e cumplită,
Sub flacără, vie văpaie!

Mai toarnă-mi să uit de năpaste!
Frumoaso, te sorb din pocale!
Privirile tale măiestre,
Doriințele mele-mi domoale!

La Câmpulung, dorul ne cheamă,
Aici să rămânem de vrei,
Munteni în simțiri și de seamă,
Ne cântă la nunți, menestrelii!

Primăveri

Iarnă cu muguri de floare,
Zadarnic tot 'cerci să renaști!
Din trup de pământ ies vioare,
Salcâmi din floare sunt caști.

Și ning înc-a tale petale:
Zăpezi în ciorchini albi, de zahăr.
Salcâmi, în flori boreale,
Se-aprind în scânteii de luceafăr.

O zână cu părul de iarbă,
Cu ochii din flori de-albastru,
Tu ești, primăvară, o cadră,
Ivită din ceruri, din astre!

Primavara

Flori de liliac pe ie-i înfloresc,
Din pânza cu mărgelile cresc albastre,
Pe trupul primăverii fecioresc,
Cocoși din salbe umplu-a lăzii zestre!

Ea poartă-n cingătoare, ghiocei,
Sfioși, ei înverzesc printre răzoare,
Sună a cântec viu de clopoței,
Și-a vers șoptit din fiecare floare!

E vioriu și cerul, ca o apă!
Cresc lăcrămioare albe printre nori,
Vin păsările, ciute ce se-adapă
Din vinul macilor ce se deschid în zori!

În horele de floare se prind muguri,
Și chiuie a rod și sărbătoare.
Pe deal, lucesc potirele de ruguri,
Iar vântul flutură a primăverii poale!

Flori BUNGETE

ÎNTÂLNIREA

De ceva vreme drumurile li se intersectau din ce în ce mai des. Nu îl mai văzuse, până în urmă cu ceva vreme, niciodată. Dar parcă îl cunoștea de când lumea! De multe ori se mustra pe sine, zicându-și:

- Fii realistă, Camelia! Nu ai de unde să îl cunoști. E nou în cartier, diferența de vârstă e, vizibil, prea mare, asta în cazul în care te gândești că poate fi vreun fost coleg...

Și totuși, de câte ori îl întâlnea în piață, la farmacie, la magazinul din colț ori plimbându-se prin parc, convingerea că îl știe de undeva se întărea și mai mult. La un moment dat, se gândise să îl abordeze politicos și să îl întrebe dacă nu cumva era... profesor. Dar nu îndrăznise. În cazul în care, prin absurd, s-ar fi fost profesor în școala generală sau în liceu, s-ar fi simțit prost să nu-l fi recunoscut. Mai trebuia să lase timpul să curgă, poate, poate, își amintea când și unde îl mai văzuse pe acest bărbat, încă destul de chipeș pentru vârsta lui.

Era spre toamnă când îl văzuse pentru prima oară, la intrarea în piață. Cumpărase mai multe decât preconizase, așa că avea ambele mâini ocupate cu câte o sacoșe, iar puțin ajutor la deschiderea ușii îi era mai mult decât necesar. Nici nu apucase să-și termine gândul, că ușa din fața ei se deschise larg, iar un om, bine trecut de șaptezeci de ani, o invită să iasă în siguranță. Cu o mână ținea ușa, iar cu cealaltă făcu un semn galant, ca o reverență. Avea o față blândă, în contrast cu statura lui athletică, încă, impozantă. Pentru o clipă privirile li s-au întâlnit, dându-i posibilitatea de a-i descoperi misterioasa culoare a ochilor, o combinație de verde, albastru și căprui, cum rar întâlnești. Și totuși...parcă îi mai văzuse undeva, cândva...

A doua oară îl întâlnise, peste câteva săptămâni, la farmacie. Venind din direcții opuse ajunseseră în același timp în dreptul ușii. Domnul, galant, deschise ușa și o pofti pe ea să intre prima. Oare o recunoscuse? Puțin probabil, nu se comportase ca atare.

„E numai politicos, și atât”, gândise Camelia în sinea ei. Însă ea îl recunoscuse de departe. Nu putea să-i treacă cu vederea alura, chiar și dacă îl întâlnește numai o singură dată. Iar ochii, ochii aceia amestecați, nu-i putea confunda, nu avea cum. Pentru ea erau...unici.

Apoi, îl mai întâlnește prin diferite locuri și o recunoștea și el. O saluta chiar, în felul lui, galant. Îi spunea după caz, bună dimineața, bună ziua sau bună seara, ori câteodată, sărut-mâna domnișoară, iar ea îi răspundea la salut, zâmbindu-i larg.

Curând a sosit iarna, cu zile scurte, geroase și mai puțin geroase, cu zăpadă și viscole, cu soare cu dinți și

zile blânde, dar și cu ieșiri limitate, mai ales în rândul persoanelor care nu erau literalmente legate de un loc de muncă. Așadar, în tot acest timp, Camelia îl mai întâlnește de două sau trei ori. Însă când primăvara își intrase în drepturi, cu zile mai lungi și călduroase, drumurile lor se intersectau mai des, mai ales sâmbăta și duminica, prin parcul din cartier.

Amândurora le plăceau plimbările lungi, pe aleile betonate, după care se așezau, fiecare pe câte o bancă, pe unde găseau câte un loc liber, nu înainte de a se saluta reciproc, ori de câte ori se întâmpla să se afle în apropiere. În parc intrau pe alei diferite, dat faptul că locuințele lor erau diametral opuse, însă amândoi, pentru odihnă alegeau băncile din mijlocul parcului, unde se afla și spațiul de joacă pentru copii. Era o desfărare să te afli, ca și spectator, în preajma lor. Nu același lucru se putea spune și despre tătici, mămici și bunici. Era o provocare, de fiecare dată, să îi poată struni. Dar tocmai asta era atracția... spectacolului.

Era într-o duminică, puțin după prânz. Întâmplător, în acea zi Camelia și „domnul misterios” ajunseră în același timp în dreptul unei bănci goale, din imediata apropiere a locului de joacă. Se întâmplă la fel ca la farmacie. Mai întâi a fost poftită ea să se așeze, după care se așeză și el. Însă imediat se ridică, și dându-și seama că a comis o impolitețe, bărbatul galant din fața ei spuse:

- Vă rog să mă scuzați, domnișoară, cred că a venit timpul să mă prezint. Sunt Silviu. Silviu Georgescu, profesor, de fapt fost profesor. Acum sunt la pensie. Nici nu mi-am găsit încă locul, după atâția ani petrecuți la catedră, departe de locul meu natal. Am iubit întotdeauna acest oraș dar, forțat de împrejurări l-am cam... trădat. Dar... nu cred că vă interesează... nu vreau să vă stric ziua... La rândul ei, fata se ridică în picioare și spuse:

- Eu sunt Camelia... încă profesoară! și începu să râdă cristalin, amuzată de cât de surprins era cel din fața ei.

Surprins e puțin spus, căci atunci când o auzi pe fată râzând, Sergiu suferi un șoc vizibil, ceea ce o făcu pe Camelia să îl întrebe speriată:

- Domnule Georgescu, vă este rău, vă rog, luați loc, așezați-vă! Ce s-a întâmplat?

- Nimic... Nimic nu s-a întâmplat, doar că... pentru o clipă am avut impresia că... altcineva este în fața mea. Cineva al cărei râs, cristalin ca și clinchetul unui cloțel de argint, m-a urmărit toată viața. Parcă și chipul i l-am zărit pentru o fracțiune de secundă. Dar... lasă, domnișoară, nu lua în seamă, păreri de om bătrân. Așează-te lângă mine te rog, dacă vrei, e păcat de ziua asta frumoasă să o mohorâsc cu umbrele trecutului meu.

Camelia se așeză, ca în transă, parcă și mai convinsă de faptul că ochii aceia...

- Dacă nu îți face plăcere compania mea, pot să mă retrag, spuse bărbatul stânjenit, văzând-o pe fată, dintr-o dată, abătută.

- Nu, nu! Vă rog, chiar îmi face plăcere, numai că, mi-am amintit ceva... o întâmplare petrecută mai demult. Oricum... eram foarte mică, abia îmi mai a-

(continuare în pag. 29)

mintesc.

- Orice om, duce povara unor amintiri mai mult sau mai puțin plăcute, toată viața. Prin natura firii, noi oamenii, suntem prezent și... amintiri. Trecutul e compus din amintiri. Viitorul, raportat la ziua de mâine, e relativ. Mâine practic nu există! Astăzi, mâine este ieri, iar mâine este astăzi. Trecem peste puntea nopții numai pentru a mai adăuga câteva amintiri în viața noastră. Apoi, după o clipă de meditație adăugă:

- Nu mă lua în seamă, a vorbit filosoful din mine!

La auzul acestor cuvinte, Camelia tresări, întrebând mirată:

- Sunteți profesor de filosofie?

- Da, profesor universitar. Tu?

- Și eu...tot de filosofie...la liceu.

- Acum e rândul meu să fiu surprins. Mă scuzi că te întreb, dar...îmi pari cam tânără...nu mă așteptam.

-Tânără... și nu prea! Am treizeci și cinci de ani.

Pe Sergiu îl trecu un fior și repetă mecanic:

- Treizeci și cinci de ani...

- Poftim? întrebă fata?

- Nimic... Nu este nici momentul, nici locul, însă simt nevoia să mă destăinui cuiva. Putem merge la o cafea? Sau nu poți suporta destăinuirile unui... biet moșneag, cu prea multe amintiri în bagajul vieții?

- Cu cea mai mare plăcere, domnule profesor, dacă aveți multe amintiri, putem bea și două cafele, și râse din nou și din nou Sergiu tresări și își aminti de...

- Era în urmă cu... treizeci și șapte de ani. Începuse anul universitar. Într-una din grupele din anul întâi, era o fată pe care am remarcat-o de la prima oră de curs. Era fată de la țară, dar era... era perfectă. Și ca și cum n-ar fi fost de ajuns, avea un răs de care m-am îndrăgostit imediat. Poate pare absurd, dar m-am îndrăgostit mai întâi de râsul ei și după aceea de ea în totalitate. Un an de zile m-am perpelit ca pe jar. Știa că sunt căsătorit... Apoi, într-un final... Erau alte vremuri, alte mentalități, dar dragostea a învins. Sunt sigur că și ea m-a iubit la fel de mult, cu toate că e renunțat la mine ca la o haină uzată, fără nicio explicație. Aparent, fără niciun motiv a înghețat anul trei. Când a revenit la facultate nu mai era în grupa mea și oricât am încercat să mă apropiu de ea a fost imposibil. Motivul real l-am aflat de la... nevastă-mea, și ea profesoară. Eram... tătic. A urmat un scandal monstruos, am divorțat, iar apoi am plecat în alt oraș, la altă universitate. Nu m-am mai căsătorit niciodată, dar am avut o... relație permanentă cu o femeie, pâinea lui Dumnezeu, care din păcate a murit. Nu am mai putut locui în acel oraș, povara era prea mare, așa că m-am reîntors aici.

- Pe... ați mai văzut-o vreodată?

- Pe Marieta? O singură dată. Venisem în vizită la părinți, singur, într-o vară, după vreo cinci-șase ani și ne-am întâlnit întâmplător. Era cu o fetiță de mână. Nu mai văzusem un copil așa frumos până atunci și mă privea cu niște ochi... Nu a vrut să stea de vorbă cu mine. Am apucat numai să o întreb: "Este fata noastră?", ea mi-a răspuns cu o voce atât de rece și hotărâtă încât am simțit că îmi fuge pământul de sub picioare ...

- Este fata mea, domnule profesor, numai și numai a mea a mea! dădu Camelia răspunsul la întrebare, în locul

lui. Fata aceea... eram eu, iar mama mea nu s-a căsătorit niciodată, nu a mai avut alți copii, mai zise, privindu-și... tatăl drept în ochi, amintindu-și imediat unde și în ce loc mai văzuse ochii aceia... amestecați.

Și dacă de-a lungul anilor ar fi privit cu atenție oglinda, ori de câte ori s-a oglindit în ea, și-ar fi adus aminte, cu siguranță, că i-a văzut și acolo...

Vasile Dan MARCHIȘ

EXTREMA MIRARE

Probabil exist fiindcă
 Dumnezeu se miră că-mi este greu să
 gădesc un loc unde
 să plâng fără să fiu văzut de nimeni
 și că nu mă mai mir de nimic...
 Este un lucru nefiresc a plânga de fericire
 în văzul celor ce plâng de nefericire...
 De ce să mă mir pe cel care e desculț?
 Păi de ce e desculț?
 De sărăcie,sau că e nebun...?
 A vrut el să fie sărac,sau nebun...?
 A te mira pe cineva care nu vrea să fie sărac
 sau nebun,e un lucru nefiresc...
 Dacă Dumnezeu ar vrea să vină la mine
 în chip de om sărac
 ar fi doar un pretext figurativ
 ca a unui actor,
 dar Tatăl Ceresc
 nu e actor care face haz de necazul altuia
 și știu că nu va veni astfel...
 Că doar ar vrea ,e un lucru firesc
 pe care nu am de ce să mă mir....
 Iar dacă ar dori să vină la mine
 în chipul celui mai bogat om ,
 ar fi la fel un pretext fără noimă
 deoarece știu că nu va veni astfel,
 deoarece pe persoane
 și pe lucruri care ne înconjoară
 nu am de ce să mă mir
 când Dumnezeu este mai presus de ele...

NORMĂ

Urcând Golgota
 am căzut a treia oară
 ducând crucea țării,
 în timp ce la dreapta mea
 Mântuitorul nostru Iisus Hristos
 urcând și el
 dar de această dată ca turist
 și scriind versuri despre
 istoria acestui deal
 a căzut lângă mine,
 nu silit de povara drumului
 ci a metaforelor...
 Atunci Domnul Iisus Hristos
 a făcut cu mine schimb de experiență...
 A luat el crucea...
 Iar eu îi continui poezia...
 După câteva momente,
 în cel mai imprevizibil mod
 m-a împresurat

stăpâna peste tot ce s-a scris și se
 scrie-Muza.
 Atunci am dat onorul acesteia, din creion
 și murmurând descumpănit:
 "Imensitatea ta...!"
 Muza îmi glăsuiește:
 Unde ai rămas de Mântuitorul nostru Iisus Hristos?
 Doar scrii...?"
 Este prima pauză
 pe care mi-o provoacă muza, legat de poezie...
 Însă fug și apuc din nou crucea și scriu...
 Cad scriind...
 Scriu căzând a nu știu câta oară
 sub crucea țării...
 Nu mai am pe ce să-mi înalț piciorul...
 Ce înalt e Golgota și cerul e atât de jos...
 Dar nu-l mai văd pe Iisus Hristos!
 "Ce stai, meditănd în sec la Iisus,
 îmi cuvântă muza!
 Continuă și scrie,
 dă-mi crucea mie...
 Mântuitorul s-a dus
 să-ți pregătească un loc...
 în care să ai unde te desfășura...
 Loc în care să ai timp să încadrezi
 în adevăratul sens al cuvântului
 durerea în poezie...!"

MEMORIU PICIOARELOR

Vai cât v-am umilit
 mințindu-vă că prin fuga voastră
 ce reprezintă canonul istoriei refugiaților,
 ce a menținut refugiile
 în legătură cu Mântuitorul nostru Iisus Hristos
 veți deveni ceva special-sistemul prin care
 se poate finaliza drumul până în Paradis...
 Vai mie că prin voi-picioarele mele
 nu mă simt altceva înafară de om...
 Dacă aș avea tăria de caracter să vă despart
 aș face-o dăruind unul ciungului
 știind că doar acest picior odată dăruit
 mă va întâmpina
 în adevăratul sens al cuvântului
 pe drumul recunoștinței...

SPRIJIN SUPREM

Nu te simți stingherit
 și prin aspectul că sufletul tău e doar unul
 deoarece e unic în felul lui!
 Dacă ai putea face din el
 două sau trei mai mici
 ca astfel cu unul sau două din ele
 să însuflețești scaunul static sau cel mobil
 ori cărja care te-au sprijinit
 în singurătatea,osteneala și durerea ta,
 doar acestea vor simți
 în adevăratul sens al cuvântului
 cu sufletul,
 ce înseamnă să sprijini pe cineva!

Sandu TEODOR**Poem de 1 Martie**

soției mele

nu mai am aer
 cerul de deasupra gândurilor mele
 a trimis în surghiun neputința
 să se afunde în smârcurile mlăștinoase ale conștiinței
 se delimitează voința, nu știu ce mai aștept
 când mai am de făcut doar un pas
 pentru a mă agăța sau prinde
 de mâinile întinse pe care le-am căutat
 pe care le cunosc
 de când Suetoniu scria
 despre iubirile lui Cezar cu Cleopatra
 și de încă celelalte mii de ani de acum înainte
 ochii au surzit
 ceața acoperă aceeași furtună pe care am văzut-o de sus
 într-o piesă de teatru din antichitatea personală
 ca o rugămintă post-mortem
 scrisă lui Beethoven de un poet genial
 ce o aude și trăiește doar el
 eu aștept cu capul plecat de gânduri și în genunchii
 zdrobiți de povara pe care am câștigat-o
 la un târg dintr-un sat mare al destinului
 privesc pe sub pleoape
 naufragații de sub ploile calde ale Mediteranei
 cărora le arunc funii și colaci de salvare
 este o căldură infernală și cu toate acestea
 îmi șiroiesc țurțuri de gheață fără suflet
 pe coloana despre care
 știu că a fost întotdeauna verticală
 te aștept cu toate că ești lângă mine
 și totuși mai vreau
 să rămân pentru totdeauna în departele de lângă tine
 din nordul ținutului cu grote aurifere
 pe care mi-l amintesc amănunțit în tot spațiul
 dintre cer și pământ
 până la singurătatea de la Polul Sud
 a cărui reticență nu-mi este străină
 vreau să te liniștești
 ca să-ți pot spune că doar literele
 formează cele două cuvinte
 spuse de îndrăgostiți și nu lacrimile care șterg suferința
 ce vor fi scrise doar pentru tine
 pentru siguranța că le vei vedea
 și pentru a nu avea scuze că nici măcar nu le-ai auzit
 după care îți promit că te voi uita doar pentru o secundă
 probabil în ideea de a nu-ți mai deranja privirile
 voi merge din nou singur la teatru
 pentru că sunt sigur că vei veni
 o dată cu acele femei de tranziție
 în aceeași săptămână de la facerea lumii
 unde pentru a te impresiona
 voi coborî la țărm pentru a vorbi cu ducele Prospero
 să-l elibereze pe Caliban
 și îți voi spune despre furtuna povestită cândva
 parcă de inegalabilul Shakespeare
 vei fi obosită de atâta mers
 te voi lăsa să-ți așezi grațios capul
 pe umărul meu știind ce urmează
 și anume că, după învolburare apare soarele
 cu liniștea lui

te voi întreba din nou de unde vii
 și de ce n-ai ajuns mai repede de acolo
 pe unde ai fost, de ce n-ai venit
 și de ce ești atât de reticentă
 și cu ochii frumoși pe care o prietenă grafician
 ți-a desenat sufletul
 ai obosit din nou și eu te aștept într-o altă zi
 de după eternitate
 pe strada Polonă colț
 cu Dumbrava Roșie sau Minunată
 unde prietenosul Patrocle are aceleași urechi lungi
 doar că și-a vopsit părul negru și nu s-a mai rătăcit
 ce mai contează, pentru mine toate străzile sunt
 la fel
 și de aceea nu le memorez
 stângaci, cu flori cumpărate despre care am mari
 emoții că nu-ți vor plăcea aștept ca un copil
 costeliv și bolnav de friguri
 înnebunesc încet, hipnotizat de privirile tale căprui
 împreună cu care am îmbătrânit
 în același timp uitat
 îți spun că îmi plac aceeași ochi,
 ai tăi despre care ai spus
 că vrei să le faci cadou peisaje albastre
 îți povestesc despre abstractul
 și durerea bolilor de suflet fără leac
 despre salturi mortale
 pe care vreau să le fac în eventualitatea
 că te vor impresiona și voi crește în admirația ta
 cu toată constituția mea astenică
 și tot ceea ce cred că trebuie să-ți mai spun
 pentru a te convinge că exist
 ne-am oprit la o cafea pe o terasă susținută
 imaginar de trecut
 am rămas iar câteva secunde singur
 și la masa mea a venit furișându-se Mefisto
 care mi-a promis că mă ajută
 cu același troc celebru
 de a mă convinge să-mi vând sufletul în schimbul
 unei tinereți eterne
 dar nu știu de ce l-am refuzat făcând o reverență
 poate pentru că la masa alăturată
 cineva își serba cu bucurie ziua numelui meu
 m-am mai gândit
 dacă nu te-aș putea câștiga la jocurile de noroc
 sau să te cumpăr de la negustorii orientali
 de fete frumoase
 nu pentru a crește iarăși și iarăși în aceeași
 irepetabili ochi ai tăi
 (nu că aș avea nevoie, fizic vorbind)
 ci doar să-ți atrag atenția
 ți-am mai spus că nu știu să răspund
 la o întrebare simplă
 și anume, dacă destinul ar putea exista fără noi
 ai răs aducând seninătate (în sfârșit) aceluiași
 priviri ale tale
 pe care tot mi le repetă memoria și iar și iar
 în timp ce eu mă gândeam la pedeapsa celestă
 prin care plătesc greșelile înaintașilor mei
 fără măcar să știu cât mai am de pățimit
 sau poate că ispășesc
 pentru uciderea conștiinței mele

(continuare în pag. 32)

definită de o cutumă spirituală și cu toate acestea,
singur am renunțat să recunosc
dar te-am găsit pe aleile cu piatră veche de pe Lipscani
în timp ce căutam cafeaua Godot unde se zvonește că
actorii își vând talentul
și chiar am găsit librării pline de cărți uitate
într-o săptămână aproape în fiecare zi
rugându-te să vizităm cimitire pentru
a-ți arăta cum rezistă eternitatea
și numele mormintelor celebre
Dumnezeu și îngerii păzitori n-au zis nimic
ne-au lăsat în pace urmărindu-ne doar cu coada ochiului
și cred că s-au bucurat pentru că au reușit
să ne aducă împreună,
chicotind și împrumutând râsul tău senin
probabil că vom mai avea mult de trăit
te privesc din mers pe aleile nocturne locuite
doar de tăcere și infinit
îi dau bani unei cerșetoare
gândindu-mă că poate fi înger sau
de ce nu , chiar și demon
și mă gândesc că fericirea te poate duce
la un pas de o anume depresie
care tot pare să mă încerce
dar nu-ți spun , pentru a nu-mi recunoaște
dependența de tine
ne îndepărtăm spre alte cafele cu program nocturn
în care se bea doar vin roșu pentru cunoscători
și se cântă insistent doar melodii frumoase
actuale și de o sută de ani
despre fetele frumoase din Ardeal despre care eu
am aflat singur și demult că-ți pot răsuci viața
aruncându-te într-un carusel vertiginos
văslim prin aceleași zile cu pașii printre lacuri
pentru a ajunge la biserici cernite de vreme
ce le-au împrumutat numele
se întunecă împrejurul copacilor atunci când toate icoanele
tresar văzându-te că plângi
te rog să te oprești pentru că datorită tristeții tale
va începe să plouă
zâmbești sub șirurile de lacrimi cerute de părinții tăi stelari
nu te poți opri și-mi spui că ei au cerut acest lucru,
te văd din ce în ce mai puțin
hipnotizat de ochii care-ți devoalează toată personalitatea
și nu știu dacă frumusețea și claritatea lor își mai aduc
aminte de mine
pășesc gânditor și atent să fiu în același ritm cu tine
nu știu cum să-ți spun că am învățat doar să dau fără să
primesc sau mai bine nu
pentru că nu vreau să crezi că
dacă tu ești un fel de idol al meu
eu aș putea să fiu acel Ion care se comportă anapoda
ca în secolul trecut și la fel de actual
incredibil pentru amândoi
să mergem de trei ori pe săptămână la același teatru
cu piese din spectacolul vieții și o singură dată
când dragostea a căzut ca un trăsnet pe pământ și
m-a lovit în toată ființa pentru prima oară, în
singura dimineață de neuitat a
zilei de întâi a lunii lui martie...

Eugenia Rada IONIȚĂ

Premiu

A dat vara un premiu
Pentru mirosul fânului și lumea florilor,
Un cerc pe care l-au învățat cocorii
Să își lipească tâmpla de cerul alb.
Corăbiile dăltuite în curcubeu
Pluteau pe lacul iubirilor,
Și evantaiul nopților, aduceau aerul luminii
În palma răsăritului.
Pe podium, clarul zilei
Decupa misterul,
Sensul înălțării fiecărui copac
Iar cuvintele torceau
fuiorul inocentelor gânduri
În limpezimea sunetului nesfârșit.

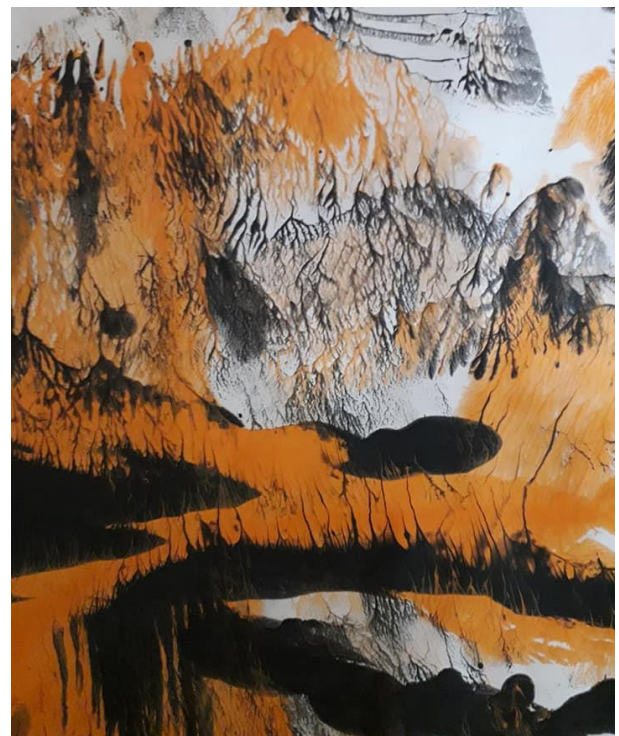
Povestea ta

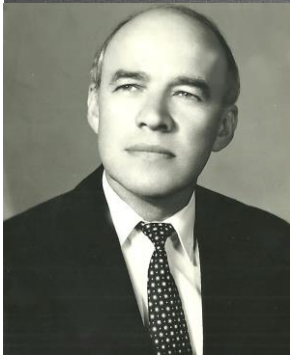
La ultima întâlnire
Soarele aruncase pe mare
Batista brodată cu raze.

Lasă să vină pasărea cerului
Să fie însuși codrul nins
Peste tristețile ierbii.

Preț

În iertările vremii arde lacrima,
Mângâind catifeaua obrazului.
Poate timpul plânge în basmaua de nori,
Fără să se vadă,
În grabă pe străzile văzduhului.
Tu, inimă curată, sfânta sfintelor,
Plângi împreună cu stelele și apele.

Virgil PAVEL

MĂRTURII ÎMPOTRIVA UITĂRII, de BUCUR COSTIN

Autorul cărții autobiografice "Mărturii împotriva uitării", profesorul Costin Bucur, a plecat de curând dintre noi în marea sa călătorie spre infinit. Când va ajunge la capătul drumului este întrebarea la care nu putem da un răspuns.

Infinitul a fost întotdeauna tratat cu un amestec de fascinație și smerenie. Unii l-au asociat ideii de divinitate, alții îl privesc ca pe un concept fără valoare practică în lumea reală. Aristotel, marele învățat a lumii antice a decis că „infinitul trebuie să existe, deoarece timpul pare că nu aibă început, nici sfârșit”.

Simbolul matematic al infinitului, reprezentat prin cifra 8 așezată orizontal (∞), vine să ne amintească că *viața și moartea* sunt stadii ale existenței noastre în Univers. Cele două cercuri ale cifrei opt amintesc de legătura dintre cer și pământ, dintre creator și creație, armonia dintre feminin și masculin.

Așa cum îi stă bine unui matematician, autorul își vede viața în curgerea ei, respectând o cronologie a evenimentelor.

De pildă, satul românesc, de-a lungul timpului, apare neschimbat în cartea sa, rămânând „colțul de rai” în care omul își duce existența în perfectă armonie cu natura. De când se naște, omul ia contact cu universul, începe să-i deslușească tainele și apoi se conformează regulilor ce-l guvernează. Așa apare și satul în care a văzut lumina zilei Costin Bucur. El a fost nevoit să înțeleagă mult prea devreme cu ce poate să-și ajute mama și pe ceilalți frați ai săi, deoarece tatăl a trebuit să plece la război.

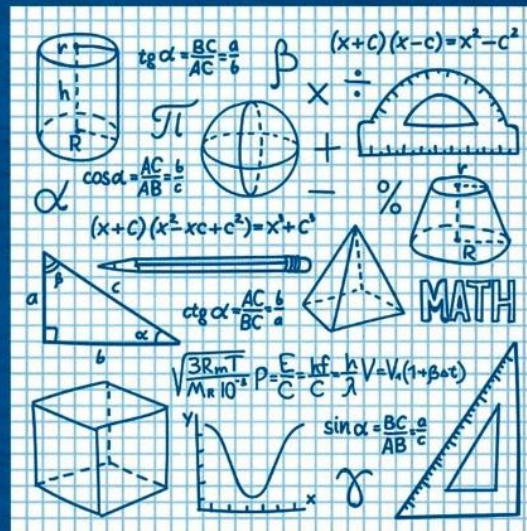
Voi folosi aici destul de frecvent amintirile lui, deoarece nu vreau să alterez cu nimic din inocența și nostalgia acestora. Iată câteva fragmente: „Am avut o copilărie foarte grea”, „Cât am stat acasă în lunile de iarnă (1942-1943), mama m-a învățat să număr, să scriu numerele... să fac operații simple, să scriu și să citesc”.

Așa cum se întâmplă deseori cu mamele, ele rămân primele învățătoare ale copiilor lor: „Când a plecat la război, tata a lăsat o gospodărie cu o pereche de boi, o vacă de lapte, două vițele și patru oi. Aceste animale ne asigurau existența, dar trebuiau îngrijite și hrănite”. Ca și cum necazurile pricinuite de război nu ar fi fost de ajuns, au venit și anii de secetă. Autorul volumului autobiografic reușește să facă o sinteză precisă, să prezinte cu multă naturaleză toate aceste stări și momente din viața sa: „Nu aveam nimic de mâncare... (câteva agude)...”, „Nu aveam hrană pentru animale... până și câinele a murit...”, „... mama nu mă lăsa să plec de acasă, ca să învăț o meserie, deși eu doream”, „... soldații sovietici găzduiți în

BUCUR COSTIN

Mărturii împotriva uitării

Note autobiografice

Galați
2020

Independența, prindeau în mod abuziv animalele de pe câmp sau intrau cu forța în gospodărie...”, „Rămas acasă nu mai aveam nevoie de ghețe sau teniși, purtam opinci confecționate de mine din piele de vițel, sau când era foarte cald, mergeam cu picioarele goale...”.

După seceta care s-a abătut pe acele plaiuri, așa cum ne-o amintește și poetul Nicolae Labiș în răscolitoarea sa poezie „Moartea Căprioarei”, a venit influența puterii sovietice și țara a fost cuprinsă dintr-odată de febra campaniei de colectivizare. Momente care prilejuiesc autorului să zugrăvească un tablou trist de viață autentică, plin de încărcătură emoțională, degajat din trăirile copilului care reușește să rămână la suprafață și să-și continue drumul înotând parcă împotriva curentului apei. Fratele său mai mare, Georgică, îi întinde o mână de ajutor și-l ajută să termine Școala Profesională, patronată la acea vreme de Șantierul Naval din Galați. Cu diploma obținută pentru meseria de dulgher, la vârsta de 17 ani, își începe lucrul pe șantiere și în același timp capătă serioase cunoștințe de normator, lucrând în mare parte și la „Biroul Muncă și Salarii”. A lucrat pe mai multe șantiere, de exemplu la Trustul de Construcții Galați, la Viaductul Onești-Borzești etc. Dar dintr-odată, i s-a întins o mână de ajutor: echipa de muncitori din care făcea și el parte, a avut de executat o lucrare la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați. Cum în el fierbea dorința de a cunoaște cât mai mult, folosește această oportunitate devenind elevul acestui liceu, la secția serală, și în 1960 este absolvent, cu diplomă de maturitate.

(continuare în pag. 34)

Boem@ (145) 3/2021

Nu mică i-a fost bucuria când directorul de la instituția unde lucrase anterior - l-a felicitat și, bucurios că se întoarce la locul de muncă și îi va fi de mare folos, îi oferă sprijinul ca să urmeze Facultatea de Construcții, cu bursă, cu condiția ca după absolvire să lucreze în cadrul trustului cel puțin 10 ani. Oferta a fost foarte tentantă, dar acest tânăr avea suficiente resurse interioare să-și continue drumul spre ceea ce-și dorea de mult și, împreună cu fratele mai mare, devin studenți ai Institutului Pedagogic de 3 ani din Galați - Facultatea de Matematică, în perioada 1960-1963.

Își începe cariera didactică la Școala Generală din Barcea și o încheie în mod strălucit la Școala Generală Nr. 8 din Tecuci. Cu perseverența sa și cu dragoste de carte și de cultură, Costin Bucur a continuat printr-o muncă asiduă de cercetare și perfecționare, obținând gradele II și gradul I în învățământ și totodată completându-și studiile la Facultatea de Matematică și Fizică a Universității din București, la fără frecvență.

Profesia didactică pe care a urmat-o are o dimensiune specială, care a implicat o conștiință profesională avansată. În relația profesor-elev, relație care, chiar dacă în esență ar putea fi catalogată conflictuală, implicând confruntarea generațiilor, profesorul Costin Bucur și-a îndeplinit cu succes rolul de partener model, sfătuitor, instructor și arbitru imparțial. Toate aceste calități le găsim zugrăvite în cartea "Mărturii împotriva uitării" a profesorului Costin Bucur, care a înțeles că viața este o luptă, că unele bătălii le poți pierde, dar trebuie de fiecare dată să te ridici și să mergi mai departe. Este de fapt povestea unui om care a reușit în viață prin muncă asiduă, seriozitate, perseverență, respect pentru înaintași, pentru marile valori ale neamului și credința nestrămutată în Dumnezeu. De la amvonul numit catedră, el nu doar a predat, ci a oficiat responsabil actul didactic și s-a comportat ca un al treilea părinte pentru elevii care l-au cunoscut și l-au avut ca diriginte. Profesorul înțelesese pe deplin afirmația lui Aldous Huxley: „Omul nu se naște om, ci devine om”. Iar asta, adaug eu, se realizează numai prin educație.

Nu pot să nu remarc, din lectura paginilor acestui volum și din ceea ce am văzut și auzit, viața sa armonioasă de familie, calitatea de soț și de tată, fiind notat, de mine personal la un moment dat, dar și de comunitate, cu calificativul maxim.

Și până la urmă, ce reprezintă această carte plină de amintiri din viața omului și profesorului Costin Bucur? Scrisă în ultimii ani de viață, ce vrea să ne spună? Din câte am aflat, volumul a început să fie scris abia în ultimii ani, atunci când puterile au început să-i scadă, când a devenit conștient că misiunea lui aici pe pământ se apropie de sfârșit.

Cred că și-a deschis larg ferestrele inimii și sufletului cu o sinceritate nemaiîntâlnită, ca o spovedanie în care trebuie să mărturisești totul. Chiar dacă scrisul nu i-a fost o preocupare de zi cu zi, profesorul Costin Bucur s-a supus propriei analize, dezvăluindu-se ca într-o autoterapie.

Rememorarea evenimentelor petrecute cu zeci de ani în urmă, relatate cu o precizie matematică, a fost pentru el și poate fi și pentru noi un excelent exercițiu de memorie. Așa putem înțelege mai bine cine am

fost și ce puteam să fim. Sinceritatea și ușurința cu care a prezentat principalele etape din viața sa i-a dat o stare de împăcare cu trecerea meteorică prin această lume. A trăit aproape până în ultima clipă cu sentimentul neîncrederii în propriile forțe și cu așa zisul păcat al modestiei, fapt reieșit din discuțiile avute de mine personal cu el în ultima perioadă.

Povestea sa de dragoste pentru ființa care i-a fost soție, povestea de dragoste pentru copii și pentru nepoții săi răzbate din toate întâmplările prezentate cu amănunțime în volum.

Demn ar fi poate de remarcat - aflăm din cartea sa memorialistică - și faptul că autorul a scris o piesă de teatru numită "Viața", o poveste care întinde pe o perioadă de 86 de ani. Nu cunosc prea multe detalii în această privință, dar poate, prin grija familiei moștenitoare, cândva se va putea afla câte ceva despre această temerară încercare.

Actorul principal al volumului recenzat aici, Costin Bucur, a fost prezent în scenă până când nemilosul zeu Cronos a coborât cortina grea și a trecut granița într-o altă lume. Dragul și distinsul profesor, om și prieten rămâne o amintire frumoasă, iar cartea sa un talisman de neprețuit.

Festivalul Internațional „Lucian Blaga” ediția a XII-a

Concursul Național de Creație Literară și Artă Plastică „Laudă semintelor, celor de față și-n veci tuturor”

Organizator: Primăria și Consiliul Local al Municipiului Sebeș, prin Centrul Cultural „Lucian Blaga” Sebeș,

Secțiuni: 1) Adulți 2) Elevi

Domenii: creație literară (poezie și eseu - pe teme legate de viața și opera lui Lucian Blaga), traducere (în limbile engleză, franceză sau germană) și artă plastică.

Participanți: creatori afiliați sau neafiliați

Calendarul de desfășurare:

- înscrieri, între 1 martie și 16 aprilie
- jurizarea lucrărilor, 20-30 aprilie
- premierea câștigătorilor, 7-9 mai 2021 la Centrul Cultural „Lucian Blaga” Sebeș, sau prin corespondență (în caz de restricții din cauza pandemiei).

Mai multe detalii: la adresa

<https://www.boema.inforapart.ro/REGULAMENT.pdf>

Petre RĂU

CONCEPTE MATEMATICO-FILOZOFICE ÎN POEZIA LUI NICHITA STĂNESCU

Se spune că poeții sunt tentați să ne arate că ei văd ce nu văd alții. Nichita Stănescu, magicianul cuvintelor și necuvintelor, un generos incurabil, nu putea să nu fie tentat să ne arate lucruri văzute numai de el.

Pornind de la faptul că matematica este o sursă bineștiută de generare și expunere a cunoștințelor, am fost tentat să aflu câtă matematică a cunoscut și a folosit Nichita în creația sa artistică. Mai precis, cât și cum a folosit poetul în poezia sa conceptele matematice și filozofice ale vremii.

Fiind întrebat de George Arion într-un interviu cum se apără de acuzația că face filozofie în poezia sa, Nichita a răspuns aproape revoltat: "E un fals împotriva căruia protestez cu toată hotărârea. Poezia este o taină și o lucrare de sine stătătoare. Matematicienii și filozofii au tainele lor. E ridicol să transformi un sistem în altul. Din necesitatea versului și nu din concept apar în poezia mea simboluri filozofice. Poetul nu urmărește să afle adevărul, ci sentimentul de adevăr. Când vreau să citesc ade-văruri, îi citesc pe Marx, Hegel sau Lao Tzî. Când vreau să citesc politică - iau documente politice. Când citesc poezie vreau să citesc poezie, nu precepte. Amestecul prea mare de gânduri duce la improprietatea gândirii".

Nichita a avut cu siguranță unele preocupări matematice. Acest lucru este cu prisosință dovedit în volumul intitulat "Laus Ptolemaei" publicat în anul 1968. Ptolemeu a fost un renumit astronom, mate-matician și geograf grec, care și-a elaborat lucrările la Alexandria prin secolul al doilea d.H. Cea mai importantă lucrare a sa este "Matimatiki syntaxis", cunoscută prin titlul său arab Almagest. Ea conține principalele cunoștințe de astronomie și geometrie ale vremii, împreună cu o concepție originală a sistemului geocentric. Ptolemeu a lăsat lumii și alte lucrări importante, precum și câteva descoperiri și invenții în domeniul mecanicii, opticii și geografiei.

La Ptolemeu poetul a putut găsi o concepție geometrică interesantă asupra marelui Cosmos, dar și definirea unor relații frumoase dintre rațiune și bun simț. El își va aminti mai târziu de toate acestea, declarând că rațiunea este cea care "pregătește următorul bun simț". În volumul amintit, poetul manifestă o înclinare spre adevărurile izvorâte din experiență, manifestând un oarecare dispreț pentru cunoașterea teoretică bazată pe raționament. Așa cum observă și Ștefan Augustin Doinaș, el "cultivă aici logica dinamică a contradicției pentru a evada din capcana identității", nefiind interesat de adevăruri ontologice directe, ci doar de ceea ce poate deveni omul în trecerea sa prin universul vieții. În același timp folosește în exces oximoronul (vezi celebrul vers "Foaie verde de albastru..."), ceea ce-l conduce, remarcă Ștefan Augustin Doinaș, la o manieră admirabilă de deconstrucție a realului.

Recunoașterea operei lui Ptolemeu este pentru poet un act de credință. Lumea creată de savant este ideală și exercită asupra poetului o atracție magică. De aceea el apelează chiar la un celebru vers eminescian pentru a sugera și întări această recunoaștere: "...Nu pot să cred că a murit, / mirosul lui de om viu / stăruie în aerul meu. / Gesturile lui îmi flutură încă / aerul / și glasul i-l aud în tim-

pane / ca și cum adevărul ar putea / să aibă trup omenesc; / ... / Niciodată n-am să învăț că el a murit" (Despre moartea lui Ptolemeu).

Ce pregătire matematică avea Nichita? Chiar el declară lui Boris Buzilă într-un interviu că a debutat "... în revista de fizică și matematică cu rezolvări de probleme și semnându-le Stănescu Hristea, elev". În-să nu uită să precizeze că: "M-au interesat Dialogurile lui Platon, dar trebuie să mărturisesc că așez mai presus de ele postulatele lui Euclid pe care le-am parcurs tot atunci, adică în anii formării mele intelectuale...".

Se pare că lucrarea lui Euclid l-a marcat puternic pe Nichita încă de la vârsta când nu știa că va scrie poezie. Savantul a lăsat lumii o operă monumentală prin cartea sa, carte de căpătâi a multor minți luminate de-a lungul a peste două milenii. Într-un interviu acordat lui Nicolae Prelipceanu și apărut în Tribuna la 31 martie 1983, deci în ziua în care poetul împlinea vârsta de 50 de ani, Nichita declară: "Una din cărțile care m-au marcat a fost Postulatele lui Euclid, pe care eu le-am citit într-o ediție foarte veche, texte traduse din greacă, dacă bine-mi aduc aminte, pe care eu le luasem drept texte de geometrie, habar n-aveam că ele aveau să exercite o influență poetică fantastică asupra mea, ulterior".

Ce a găsit frumos în geometrie Nichita? Heron din Alexandria spunea: "Geometria și-a format obiectul prin abstracție din cauză că, dintre corpurile fizice care sunt tridimensionale și au materie, geometria a separat materia din ele și a creat corpurile geometrice, adică volumul și prin abstracție a ajuns la punct". Platon, în "Republica", susținea și el că: "Geometrii folosesc figuri vizibile și judecă pe ele, dar ei nu se gândesc la aceste figuri, ci la altele, cu care sea-

(continuare în pag. 36)

mână, dar care nu pot fi văzute decât în minte“.

Cele două laturi contradictorii ale materiei, continuitatea și discontinuitatea, au sugerat unele imagini matematice abstracte precum: numărul întreg, expresie a unei mulțimi discrete de obiecte distincte și indivizibile și întinderea geometrică, adică linie, suprafață, volum, imagine a conținutului neîmpărțit în părți, dar având calitatea că se poate divide la nesfârșit. Lobacevski susținea că geometria nu este apriorică și îndepărtată de experiență, așa cum pretindea Kant cu câteva decenii mai înainte, ci că noțiunile ei fundamentale au fost obținute prin simțuri, adică sunt expresia experiențelor ancestrale ale omului, iar aceasta impune ca relația dintre geometrie și realitate să fie precizată și prin experiențe. Aceste intuiții profunde au fost speculate mai târziu cu succes de Einstein în celebra sa teorie a relativității.

Cu privire la definiția punctului, noțiune geometrică fundamentală, se știe că există multe controverse care datează încă din antichitate. Pornind de la faptul că punctul nu are dimensiuni, se naște o întrebare complexă care se referă la inexistența unui echivalent al punctului prin abstractizarea sa în spațiul fizic. Nichita nu găsește o soluție anume, dar obsesia punctului o manifestă cu prisosință în poezia sa: „...În univers urlă un punct / de durerea unui cerc / care-l înconjoară“ (Spirit de haiku). Punctul se află pretutindeni, trebuie doar să poți să-l vezi: „El este / în lăuntru / desăvârșit, / interiorul punctului, mai / înghesuit / în sine decât / însuși punctul...“, „...deși e fără margini, e profund limitat...“ (Elegia întâi - 11 Elegii), și, mai ales, trebuie să-l cauți și să-l înțelegi: „Ca să te îndoești de linia dreaptă / trebuie să știi mai întâi din câte puncte / e făcută...“ (Despre viața lui Ptolemeu - Laus Ptolemaei).

Unor figuri geometrice Nichita le acordă o importanță specială, dedicându-le câte un poem întreg în volumul „Operele imperfecte“. Poetul ne predă, în inconfundabilul său stil, adevărate lecții despre cub, cerc și alte figuri geometrice.

Iată câteva „definiții“ stănesciene de mare subtilitate: „...Ce cub perfect ar fi fost acesta / de n-ar fi avut un colț sfărâmat!“ (Lecția despre cub), sau în „Lecția despre cerc“, poem care pare a fi închinat memoriei lui Arhimede: „Se desenează pe nisip un cerc / ... / După aceea se izbește cu fruntea nisipul / și i se cere iertare cercului. / Atât“.

În fața perfecțiunii unor figuri geometrice poetul se lasă pur și simplu copleșit de emoție, motiv pentru care ajun-ge să creadă că acestea ar fi trebuit să fie modele pentru însăși viața: „Totul ar fi trebuit să fie sfere, / dar n-a fost, n-a fost așa. / Totul ar fi trebuit să fie linii, / dar n-a fost, n-a fost așa. / Ar fi trebuit să fii un cerc subțire, / dar n-ai fost, n-ai fost așa. / Ar fi trebuit să fii un romb subțire, / dar n-am fost, n-am fost așa...“ (Cântec - Dreptul la timp). Triunghiul, pătratul și alte figuri geometrice simple înseamnă tot atâtea forme și grade ale libertății de a gândi. Concepția ptolemeică reabilitată estetic, viziunea sferică a lumii și a întregului, dimpreună cu stabilitatea dinamică în epicentrul căreia se situează omul, explică geocentrismul universului său poetic. Infinitul e ontologic și din unghiul său static îndeamnă viteza: „...fugeam / de fuga luminii...“, pământul este declarat plat, întins pe un plan ca o scândură, peste tot sunt doar cifre și zei: „În lipsa ta, s-au născut cifrele și zeii“ (Unul universal), iar geometria îi asigură liniștea sufletească: „...Geometria e liniștea / întâmplării...“ (Autobiografie la Belgrad).

„Nichita Stănescu a avut o vocație matematică abandonată și inhibată, a profitat de experiența marelui geometru al poeziei care a fost Ion Barbu“, spunea prietenul său Victor Ivanovici.

Criticul Șerban Cioculescu, care nu prea l-a susținut pe poet în cronicile sale, spune însă că acesta nu l-a copiat pe Ion Barbu în ermetism, ci și-a ales un drum propriu, adoptând alte modalități de expresie ermetică, prin practicarea ilogismelor de tot felul. Iată un exemplu: „Alergam atât de repede încât / mi-a rămas un ochi în urmă / care singur m-a văzut / cum mă subțiam - dungă mai întâi, linie apoi... / Nobil vid străbătând nimicul, / rapidă parte / neexistentă / traversând moartea“ (Finish - Epica Magna, 1978), în care eul se identifică cu vidul (partea neexistândă) iar spațiul cu nimicul. A fost oare dorința autorului - se întreabă criticul - de a ilustra spațial ideea de moarte, prin mijlocirea ideii de alergare, până la identificarea cu linia orizontului? Ce caută atunci vidul și nimicul pe acest traseu?

Cu o tehnică desăvârșită, poetul apelează deseori la inversarea lumilor cunoscute: materia vie cu cea moartă: „Din punctul de vedere al copacilor... / Din punctul de vedere al pietrelor... / Din punctul de vedere al aerului...“ (Laudă omului), prezentul cu trecutul sau viitorul: „...Există numai ceea ce va fi / numai întâmplările neîntâmpate... / Tristețea mea aude nenăscuții câini / pe nenăscuții oameni cum îi latră...“ (Cântec - Dreptul la timp), timpul cel astronomic cu cel biologic: „...Mai lasă-mă un minut / Mai lasă-mă o secundă / Mai lasă-mă o frunză, un fir de nisip / Mai lasă-mă o briză, o undă // Mai lasă-mă un anotimp, un an, un timp“ (Viața mea se luminează), partea cu întregul sau finitul cu infinitul: „...Stau și ascult / ceea ce e singuratic în mult...“ (Invocare), sau „Cu brațul drept am dat la o parte noaptea / Arătându-i infinita noapte...“ (În drum spre Cartagina), sau încă: „Totul e inversul totului...“ (Elegia întâi - 11 Elegii).

Chiar de la începutul carierei sale poetul a manifestat un deosebit curaj, sfidând logica tradițională și limbajul natural. Primele sale volume de versuri au fost primite cu mare entuziasm atât de public, cât și de o bună parte a criticii. Nicolae Manolescu remarca în revista Contemporanul nr.20 din 1970: „...Poezia închipuie o lume reală, fără gravitație, imaterială, diafană, în care obiectele lunecă dintr-o formă în alta, dintr-un contur în altul ca niște misterioase fluide; și totodată o lume a stărilor de suflet substanțială, densă, în care sentimentele se ating, se lovesc și se rănesc“. Curajul manifestat de poet merge până acolo încât ajunge să contrazică principiile aristotelice care stau la baza logicii clasice: al identității, al contradicției și al tertului exclus. Bătălia la care s-a angajat se bazează pe redefinirea conceptelor și îndepărtarea sau sustragerea realului din ele, pentru a sugera sensuri mai largi, sprijinit fiind de metafizica acestora.

Solomon Marcus face o analiză pertinentă a ceea ce înseamnă concept în poezia lui Nichita. Cunoscutul matematician și lingvist pornește în analiza

(continuare în pag. 37)

sa de la ideea că logica poeziei, spre deosebire de cea a științei, are o tendință anticoncepțională, pe care o împărtășește însuși Nichita în volumul său "Respirări" din 1982, unde afirmă: "deci, fenomenul numit poezie, neputând fi receptat în funcție de un sistem de referință, este un fenomen subiectiv, neputându-se deci generaliza, un fenomen deși de conștiință totuși nenotețional; el poate da sentimentul ideilor și al zonelor abstracte (neizbutind să fie el însuși niciodată idee sau spațiu concret), poate da sentimentul obiectului și al materiei (nefiind niciodată prin sine nici obiect și nici materie)".

Poemele lui Nichita pun în mișcare o serie de concepte geometrice și logice precum punctul, linia, pătratul, cercul, cubul, sfera, numărul și aleph. Solomon Marcus observă: "Conceptele sunt supuse unei desfigurări sadice uneori, unei închețări altelei, dar nu lipsesc nici situațiile în care poetul reține o singură notă esențială, pentru a o transforma într-o superbă metaforă". În aceeași idee, Ștefania Mincu explică în "Între poesis și poein" bătălia poetului, astfel: "Nu cu prozaicul se luptă metaforic stănescian ci cu metafizica conceptului, a modelului, a numărului, a Sistemului".

Nichita contestă până și un concept vechi de când lumea, acela de număr. Numerele cardinale și ordinale, introduse de Georg Cantor cu peste un secol în urmă, au luat naștere printr-un proces de abstracție, ignorându-se atât natura obiectelor cât și ordinea lor. Valoarea reală a acestor definiții constă în simplitatea și generalitatea lor. "Itinerarului propus de Cantor, sesizează Solomon Marcus, de la mulțimi particulare la număr cardinal asociat, deci de la individual la general, de la concret la abstract, Nichita Stănescu îi propune, în replică, itinerarul invers, care reintegrează numerele în concretețea din care ele s-au desprins. În acest fel toate operațiile elementare cu numere sunt abrogate". Iată un exemplu întâlnit în poemul "Altă matematică" din volumul "Măreția frigului": "*Noi știm că unu ori unu fac unu, / dar un inorog ori o pară / nu știm cât face. / Știm că cinci fără patru fac unu / dar un nor fără o corabie / nu știm cât face. / Știm, noi știm că opt / împărțit la opt fac unu, / dar un munte împărțit la o capră / nu știm cât face. / Știm că unu plus unu fac doi / dar eu și cu tine, / nu știm, vai, nu știm cât facem*". Și Engels, preluând de la Hegel, spunea ceva asemănător, despre lucrurile abstracte: "Poți mânca mere, pere, dar niciodată fructe".

Nimeni nu știe azi cum s-a ajuns la noțiunea de număr. Conceptul reprezintă unul dintre cele mai controversate abstractizări inventate până acum de mintea omenească. El este supus și în prezent unor vii polemici. De exemplu, e totuna 3+4 și 7? Nici un matematician filozof contemporan n-ar putea răspunde în mod absolut la o astfel de întrebare. Noțiunea, aparent simplă, a condus în timp la concepte mult mai complexe, precum acelea de număr real, rațional și irațional, imaginar și complex, algebric și transcendent. În legătură cu importanța acestor dificultăți, poetul și matematicianul Ion Barbu constată, la un moment dat, cu multă candoare: "Criza civilizației științifice grecești a fost imposibilitatea de a concepe numărul irațional".

Nichita se simte uneori depășit de ideea de număr, unitatea ridicându-i mari semne de întrebare: "...Ah sunt un vitreg / și pe deasupra fără de doi / Un străin față de unu / Un străin de unu / Un străin al unului ..." (Ars poe-

tica), sau cifrele în sine exercitând pur și simplu asupra sa o atracție magică: "*Noi doi / voi patru și ei opt / Ah! Cât de verde pare iarba!*" (Haiku). Descurajat, ajunge să declare: "*Unul nu este / și nici nu există*" (Numărătoarea - În dulcele stil clasic). Trauseul de recuperare a individualului din general, a părții din întreg, revine obsesiv în multe din textele sale, de exemplu în "Matematica poetică", "Împărțirea la doi" ș.a. Prin această abordare se afirmă că poetul a devenit un adevărat supporter al "Scrisorilor despre logică" ale lui Constantin Noica, publicate în vremea sa în Viața Românească.

Iată un alt exemplu concludent: "...*De numărul unu sunt bolnav, / că nu se mai poate împarte / la două tățe, la două sprâncene, / la două urechi, la două călcăie, / la două picioare în alergare / neputând să rămâie,...*" (Elegia a zecea - 11 Elegii).

Evident, nici logica și nici intuiția nu pot contrazice în vreun fel adevărurile. Altfel spus, ceea ce este adevărat din punct de vedere poetic nu are neapărat și consistență filozofică. Iată încă două ilogisme legate de conceptul de număr: "*Numele cifrei șapte reprezentând șapte copaci / este mai mare decât / numele cifrei șapte reprezentând șapte furnici*", sau "*Nici numere în sine nu se pot gândi / fără trupurile care le poartă*".

Se întâmplă ca poetul să contrazică cu bună știință primul principiu al logicii clasice, cel al identității, folosind imagini poetice în care obiectele se sustrag încadrării lor în concepte: "*și nici nu răsare același soare / ci tot altul după noroc / mai mic sau mai mare*" (Laus Ptolemei), sau "*Nu se poate copacul să fie copac*" (Certarea lui Euclid), sau încă "*Atom nu se aseamănă cu atom*", "*Animal cu animal nu se aseamănă / Frunză cu frunză nu e geamănă*".

Mai mult, chiar și propria identitate este pusă la îndoială: "*Nu cum sunt eu sunt eu / ci cum ești tu sunt eu...*" (Orație de nuntă - Epica Magna).

(continuare în pag. 38)

De fapt, adevăratul crez al autorului din acest punct de vedere este dezvoltat pe larg în poemul "Enghidu" din volumul "Dreptul la timp".

Ca tactică poetică, deseori se recurge la refuzul relațiilor de echivalență care încadrează obiectele individuale în clase mai largi de obiecte. Atenț cu ceea ce practic se întâmplă cu fiecare dintre ele, obiectele stănesciene suferă o metamorfoză continuă care conduce uneori la transformarea unei entități chiar în opusul ei: "*Iubit la început și neiubit apoi*" (Aleph la puterea aleph).

Principiul necontradicției este și el permanent subminat: "*Sunt lângă tine, dar cheamă-mă*" (Laus Ptolemaei), "*apoi iubit și neiubit*" (Aleph la puterea aleph).

Poetul aplică deseori negația sensului direct, chiar și în atitudinile și manifestările concrete pe care le invocă, precum: "*Există-mă și ne există-mă / vorbă mută! / Cântă-mă și tace-mă!*" (Pasărea Pheonix a Serbiei). După cum susține Solomon Marcus, în astfel de sintagme "este vorba nu atât de încălcarea principiului logic al necontradicției, cât de respectarea unui analog pragmatic al acestuia. Limbajul po-etic e obligat să compenseze insurecția sa împotriva definițiilor printr-o dependență mai mare de context; nu numai de contextul sintactic, ci și (de fapt, mai cu seamă) de contextul semantic și pragmatic".

Complementaritatea, care participă la reînțregirea lucrurilor, este regăsită în puterea umană care îmbrățișează și desăvârșește totul. Chiar și nimicul trebuie explicat în contextul ideii de număr: "*Nimicul este numărul aceluși / Fără de număr și plângând*" ("Luna de la ora trei de ziua", poem scris împreună cu Aurel Rău).

Dacă unele concepte din geometrie și din teoria numerelor reprezintă adevărate izvoare de nesecată inspirație, în schimb matematica discretă nu este deloc pe placul poetului. Sinteza datelor statistice, de exemplu, și interpretarea datelor referitoare la fenomenele de masă îi provoacă dispreț: "Una din marile mele dureri de intelectual a fost aceea că nu am tolerat niciodată gândirea statistică asupra umanității... Literalmente este îngrozitoare gândirea statistică. Nu poți să spui omori 50 ca să salvezi 100. Pe fiecare trebuie să-l iei individual. Dacă unul dintre ei era Shakespeare sau Mozart?" (interviu luat de Mihai Sin și apărut în numărul 4 al revistei Vatra din aprilie 1973).

Există, desigur, mult mai multe frumuseți ale matematicii pe care Nichita nu a avut șansa să le fi cunoscut, altfel cu siguranță le-ar fi surprins în poemele sale. S-a oprit la punct, linie și cerc, dar lipsește minunata elipsă, cea care are unele proprietăți miraculoase, printre care aceea că orice rază dintr-unul din focarele ei se reflectă în celălalt focar. Lipsește numărul de aur sau proporția divină, cu mari implicații în estetică, lipsesc concepte minunate precum curbura spațiului, infinitii mici, geometriile neeuclidiene sau riemanniene și multe altele.

Infinitul a fost și rămâne una din cele mai spinoase probleme ale rațiunii umane. Marele matematician Gauss spunea despre el, aproape în timbrul stănescian: "infinitul este numai un fel de a vorbi". Nu există însă nici un pericol dacă abuzăm de acest concept, atâta timp cât omul finit nu face greșeala să privească infinitul ca pe ceva limitat. Infinitul are și o proprietate interesantă, descoperită chiar de Galilei, anume aceea care se exprimă prin faptul că o mulțime este infinită dacă "o parte a ei este egală cu întregul". În abordarea problemei infinitului (și nu numai) Nichita Stănescu nu este un adept al logicii, ci recurge la

Nichita și soția sa Dora

intuiție, despre care Poincaré spunea: "...se pare că te naști geometru, adică intuitiv, sau analist, adică logician". Din acest punct de vedere poetul rămâne un geometru, adică un intuiționist convins până la capătul vieții. Despre intuiționisti se spune că se bazează deseori pe inconștient, unde ideile vin din senin, sau prin inspirație, dar numai în urma unui efort conștient.

Spre deosebire de Lucian Blaga, care vede într-un poet un "potențator" al misterului, Nichita crede despre poet că nu se mulțumește doar să admire și să amplifice misterul, ci devine un creator de mister: "*Foc cărămidă peste zid de casă / Cuvântul care-l zic e pus pe masă / Și de mâncare este*" (Defăimarea răului - Epica Magna). Nichita este un sensibil al lucrurilor pe care le descoperă și le simte. Din acest motiv temele și motivele fundamentale preferate sunt groaza de lume și nostalgia după lumi îndepărtate (Ghilgames, Euclid, Ptolemeu ș.a.).

Conceptul de timp ocupă un loc central în poezia lui Nichita. Poetul este obsedat permanent de metamorfoza lucrurilor, motiv pentru care timpul stănescian apare ca indisolubil legat de memorie, ca timp al amintirilor: "*Memoria nu se repetă, ci adaugă, ... Memoria poartă și numele de Timp*", spune el în volumul "Respirări". Poetul este perfect conștient că timpul dedicat amintirii, timpul trăirii, subminează totuși timpul cronologic.

Timpul subiectiv este mai scurt atunci când trăim evenimente mai bogate și asta o observă excelent Nichita în "Laus Ptolemaei": "*Ptolemeu mi-a zis: / - Două sunt felurile firii de a fi: / starea belșugului de timp la îndemână / adică starea contemplării / și starea lipsei de timp, adică / starea crizei / ... / - Contemplația, adică staticul firii / cel care din plictiseală se schimbă pe sine; / criza de timp, adică, / starea firii care din oboseală / rămâne-mbrăcată în vechea sa haină, / în scutecul nașterii sale*". Timpul-memorie este obsesiv, dar poetul nu este interesat de o etapă anume, ci doar de trecerea repetată la infinit de la o etapă la alta.

Există o lege matematică, despre care poetul se pare că are cunoștință. Este vorba despre legea care exprimă psihologia percepției temporale, sugerată de Jean Piaget și susținută ulterior de alți cercetători din școala sa. Ea spune că printr-un logaritm sau, într-o viziune mai recentă, printr-o rădăcină pătrată, putem exprima timpul subiectiv (psihologic) în raport

(continuare în pag. 39)

cu cel obiectiv (cronologic). În ambele cazuri însă, primul este mai lent decât al doilea. Rămânerea în urmă a omului în bătaia sa cu natura este una din marile drame ale existenței umane, fapt care provoacă îngrijorarea poetului: „Și nici nu există înțeles ci numai / înțelegere” (A inventa o floare) sau, „În lumea suprasimultană / trupul meu și cu trupul meu / se compun cu trupul meu” (Certarea lui Euclid).

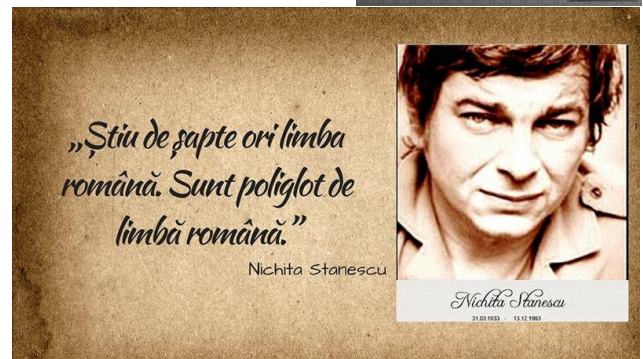
Pentru poet percepția este în primul rând vizu-ală, iar punctul de optimă vizibilitate este de puterea numărabilului sau de puterea continuului, echivalentele simbolurilor matematice de reprezentare a primelor două categorii de infiniti: $aleph_0$ și $aleph_1$. Deși abordarea infinitului este o încercare curajoasă, totuși elanul manifestat de poet rămâne iluzorii, încât va fi nevoit să recunoască dezamăgit: „Aleph la puterea Aleph / nu e cu puțință” (Aleph la puterea aleph). Legea lui Weber și Fechner (cei care au pus încă din secolul trecut bazele psihofizicii), susține că: „Omul percepe lumea înconjurătoare după o lege logaritmică, în sensul că senzația este logaritmul excitației (stimulului)”. Altfel spus, la un șir de excitații măsurabile, aflate în progresie geometrică, senzațiile noastre de răspuns, presupuse și ele măsurabile, variază în progresie aritmetică. Legea are astăzi largi aplicații în biologie și psihologie. Ea ne spune că omul poate domoli ritmurile naturii prin logaritmare. A știut sau doar a intuit Nichita Stănescu această lege?

Poetul este deosebit de inventiv atunci când intuiește legitimarea logică a lumilor posibile, deși ideea o știm încă de la Leibniz. Terenul devine în acest caz fertil, o astfel de logică permite aproape orice, este indulgentă chiar și cu unele paradoxuri celebre. În poezia „Certarea lui Euclid” poetul susține: „Nu pot să cred că frunza e verde și atât / și-n cealaltă lume simultană ea este ahov / și-n cealaltă lume simultană este sirip / și-n cealaltă lume este ep / în cealaltă up / și-n toate celelalte este cum este”, iar în poemul „Enghidu” din volumul „Dreptul la timp” sunt prezentate curajoșii paralele în care se regăsește însuși poetul: „...Mi-am întins privirea și ea a întălnit un copac / și el a fost!...”, sau „eu nu voi mai fi, căci un lucru asemenea altuia / nu există...”.

În filozofia poetului intuiția nu este ridicată la rang de valoare a creației, adevărul descoperit pe cale intuitivă fiind deseori ocolit cu bună știință. Poetul se îndepărtează foarte mult de logică, în mod conștient. Ocolind tautologia aproape în fiecare vers, silogismele apar construite deseori din propoziții vădit false. Probabil acesta este și motivul pentru care poetul a fost acuzat că a abuzat de ilogisme. Demonstrațiile sunt simple, bazate pe raționamente cu premise arbitrare, contradictorii, uneori forțate, alteori inversate. Doar recurența pare a fi un instrument potrivit cu care poetul reușește să încheie cu succes unele demonstrații. Poetul reabilitează adevărul logic abia înspre maturitate, când utilizează și adevăruri matematice bazate pe rațiuni.

Alexandru Condeescu susține că: „Nichita Stănescu nu atinge decât rar și spre sfârșit treapta sa cea mai înaltă - rațiunea - rar recunoaște adevărurile căutate 'orbecăind' printre paradoxurile ființei care este, ca și realul, o veșnică devenire mistuită de timp”.

Când inventează „necuvintele” poetul devine cu adevărat un „raționalist”. Noțiunii de necuvânt nu i s-a stabilit încă un echivalent, dar cel mai probabil s-ar putea crede că acesta este desemnat prin „inefabil”. Nichita a înțeles corect că sărăcia conceptelor și a cuvintelor în raport cu infinitatea lucrurilor generează ambiguități, polisemie și im-

precizie.

Ludwig Wittgenstein în „Tractatus Logico-Philosophicus” susține că metaforele și expresiile metaforice sunt, prin natura lor, ambiguități. Neatenția în folosirea cuvintelor și a simbolurilor duce în mod inevitabil la paralogisme. Poezia folosește limbajul natural, însă într-o formă aureolată și adăugând cuvântului o serie de proprietăți logice care joacă adesea un rol decisiv. Limba are astfel capacitatea de a sugera sensuri diferite printr-un singur termen sau de a transpune, a aliena semnificațiile, iar toate acestea au un efect fericit în poezie.

Credința lui Nichita era aceea că, după ce au fost rostite, cuvintele mor, dispar în semne abstracte, nu mai sunt vii. De aceea el recurge la definirea unor stări, lucruri sau fenomene, prin utilizarea abundentă a necuvintelor, a cuvintelor neinventate încă, sau a seturilor de cuvinte care înlocuiesc un cuvânt care nu s-a mai spus. Prin necuvinte poetul găsește „elementele primordiale ale poeziei așa cum se nasc ele”. În faza de maturitate poetul privește cuvântul nu ca pe un semn lingvistic, ci ca pe un obiect. Necuvântul poate sugera o definiție a ceea ce nu a fost sau nu poate fi definit: „Poezia este ochiul care plânge / Ea este umărul care plânge / ochiul umărului care plânge / Ea este mâna care plânge / ochiul mâinii care plânge / Ea este talpa care plânge / ochiul călcâiului care plânge / O voi, prieteni / poezia nu este lacrimă / ea este însuși plânsul / plânsul unui ochi neinventat / lacrima ochiului / celui care trebuie să fie frumos, / lacrima celui care trebuia să fie fericit” (Poezia). Iată și alte „definiții” logice ale unor lucruri care par a nu suporta definiții: „abur plutind deasupra lucrurilor”, „umbră de aur în conștiință, pe care o aruncă structura materiei”.

Astfel, Nichita ne oferă șansa să ne apropiem de poezia și gândurile sale, pentru a-l înțelege. Metodele propuse sunt tot atâtea instrumente noi de cercetare, atât pentru a-l descoperi pe el ca poet și vizionar, cât și pentru a ne descoperi pe noi înșine.

(din volumul de eseuri «Oglinda lui Eminescu», editura Fundația Culturală Antares, 2008)

Gelu DRAGOȘ

Înserare

Umbrele cu aripi stufoase,
 somnolente,
 cuprind depărtările.
 La ore neștiute de nimeni
 vine înserarea tiptil -
 ca o felină deprinsă
 cu întunericul
 Pe un pisc al singurătății lui
 și-au întemeiat moșia
 corbii și caprele negre -
 exploratori ai înălțimilor dense.
 Muntele geme arareori,
 crește și descrește
 precum pântecul femeii
 la soroc.
 Clipele rămân în casa aceea
 în care, ba ne-am iubit,
 ba am murit.

Ochii

Doar ochii tăi rămân într-ai mei -
 atunci când înserarea dispare
 ca o mireasă furată!
 La rând vin visele
 cu Feți Frumoși și Ilene Cosânzene -
 E vremea basmelor!

Doar noi...

Noaptea respiră corăbii de cântece de iubire.
 Pe Someș stele strălucitoare și vorbitoare
 cutreieră.
 Cu respirați adânci de dimineață de iulie -
 Când pleacă roua, pleci și tu spre necunoscut;
 Prezentul se răsfrânge tandru în crini și zorele.
 În iarba verde totul este asimetric, rece, celest.
 Am călcat cu piciorul drept către câmpia de vară...
 Pretutindeni coboară miresme de flori de câmp;
 Contemporan cu visul de aseară despre luceferi -
 Observ multe dorințe la cei de lângă noi -
 Oamenii din jur așteaptă desăvârșirea,
 să fim perfecți.
 În cuiburi zborul nu mai încape,
 iar noi ne dorim aripi
 Iar în inimă îmi crește un clopot de dor și alean.
 Trupul tău, brăzdat de harfe și dorințe ascunse
 Așteaptă angelic și tandru, șchiopătând,
 Să mergem
 Spre calea fericirii !!! Doar noi doi...

Ținutul închis

De mult prea mult timp ținutul nostru e închis
 ne ținem sufletele ca-ntr-o pânză de paianjen
 viața noastră are prea multe coborâri și crăpături
 deși trăim într-un mare clopot de sticlă
 A venit vremea ca fiecare s-o luăm pe un drum
 vreau să pun ordine și dacă mă împotmolesc
 în desiș
 oare de ce seara vorbești într-un fel
 și mâine ești alta
 până la urmă toți avem nevoie
 de puțină primăvară
 de puțin orizont albastru și cuvinte
 înstelate și tandre
 Pe lume am venit ca să învăț fericire
 încă din tinerețe
 tu mă înveți zilnic ce-i bătrânețea și opacitatea
 iar cuvintele dintre noi nu mai prind rădăcini...

Te aștept...

când viața mea capătă
 alt sens
 șoptindu-mi
 că am nevoie
 de o nouă dimensiune -
 în aerul ce ne desparte
 tânjesc cu dorul
 de-a fi noi doi
 prin fereastra inimii bătrâne
 cerul albastru
 și zborul pescărușilor
 se oglindesc în mare
 neliniștit aștept
 să-mi mângâi sufletul
 cu un strop de fericire
 să vii precum
 o pasăre măiastră
 din înaltul cer să te cobori
 cântând
 îmbrățișarea
 să ne țină strâns
 ca tot ce ne mângâie
 și ne înconjoară
 să aprindă în inimi
 tainică și nemaiîntâlnită viață.

Amânare

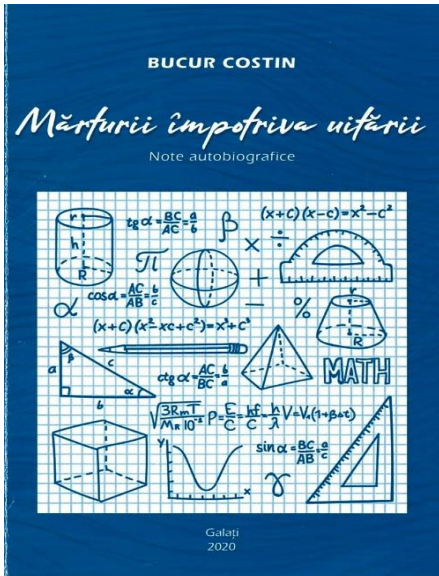
E timpul să ne întâlnim
 tulburător să te mai caut
 unde vâslașii dorm în flăcări
 și se trezesc, în cânt de flaut.

Trăiri

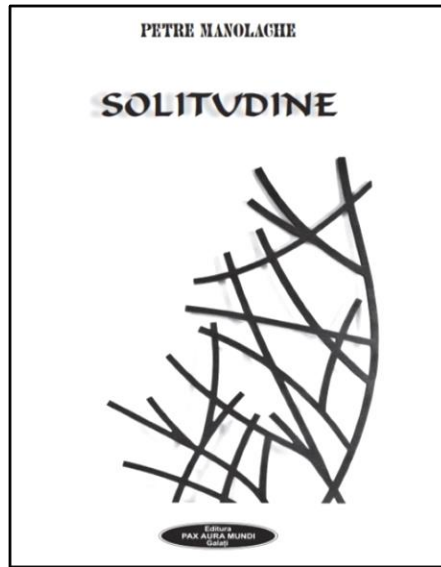
Trăirile mele cu tine
 se strecoară ca noapte-n zi,
 Nimic nu îmi lasă palpabil
 doar mirajul iubirii
 robit...

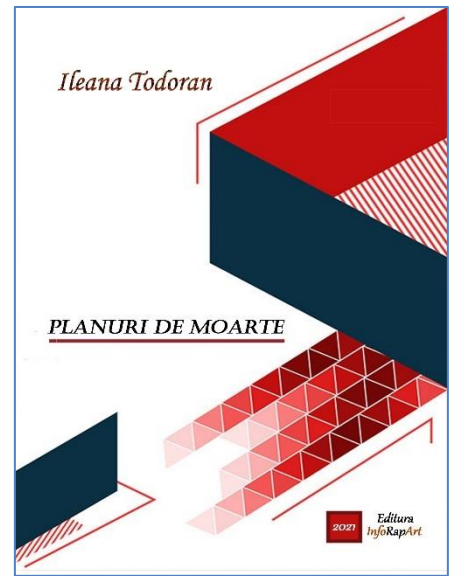
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

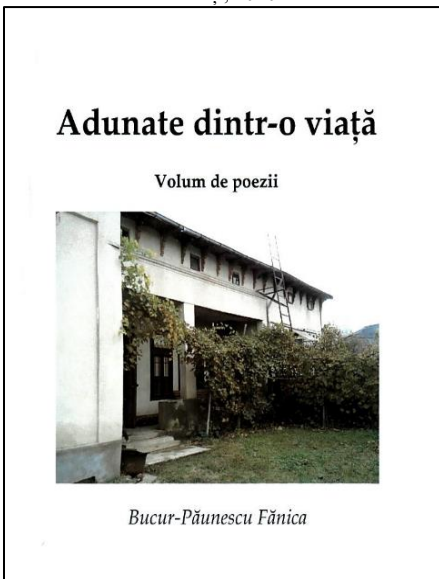
Bucur Costin – Mărturii împotriva uitării, Galați, 2020

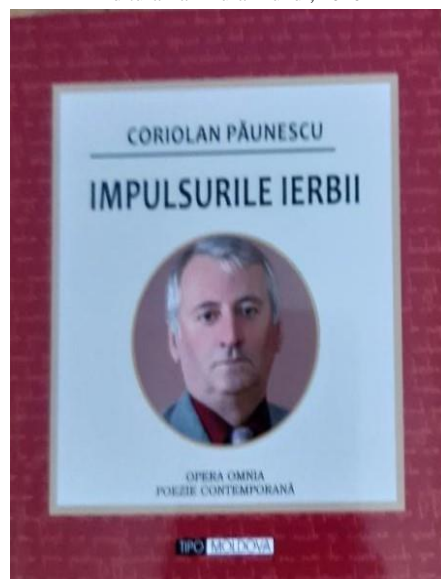
Petre Manolache - Solitudine Editura Pax Aura Mundi, 2020

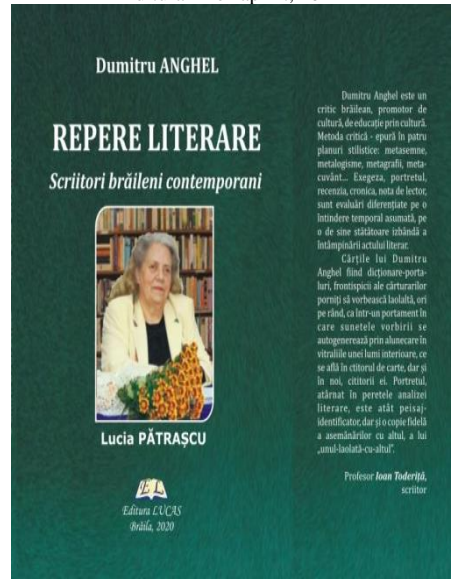
Ileana Todoran – Planuri de moarte Editura InfoRapArt, 2021

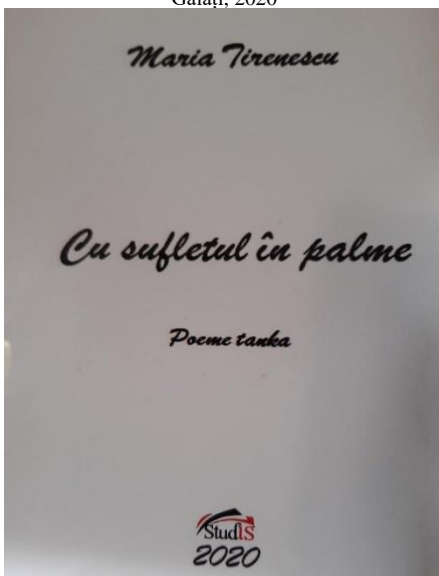
Bucur-Păunescu Fănică – Madunate dintr-o viață Galați, 2020

Coriolan Păunescu – Impulsurile ierbii Editura TipoMoldova, Iași, 2020

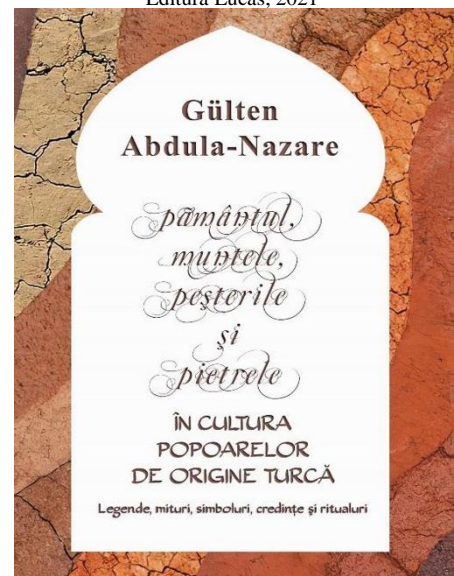
Dumitru Anghel - Repere literare Editura Lucas, 2021

Maria Tirenescu – Cu sufletul în palme Editura StudIS, 2020

Grigore Grigore – Altă stare de alertă Editura ZVEN, 2021

Gulten Abdula-Nazare – Pământul, muntele, peșterile și pietrele..., Editura InfoRapArt, 2021

BOEMA

apler

www.boema.inforapart.ro